

Městská knihovna v Praze

Jediná bytost

Martin Sichinger

Praha

2017

e-kniha

Městská knihovna v Praze

ůjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

přístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

ořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Jediná bytost

Martin Sichinger

Znění tohoto textu vychází z díla [Jediná bytost](#) tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Euromedia Group – Knižní klub v roce 2010.

§

Text díla (Martin Sichinger: Jediná bytost), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 19. 9. 2017.

OBSAH

Prolog: Červen 1937	6
I Březen 1943	18
II	30
III	38
IV.....	46
V	56
VI.....	66
VII	77
VIII	86
IX.....	96
X	104
XI.....	116
Epilog: Říjen 1949	125

Prolog: Červen 1937

Zatloukal usnul na lešení, protože u Havlátů nebylo k hnutí, a ráno ho probudilo píрко, které ho zašimralo na tváři. Otevřel oči, myslel, že ho zlobí Havlátovy děti. Ale slunce stálo nízko nad obzorem, a v domku byl klid. Když se rozhlédl, spatřil přes dvůr Urmanovou, jak v okně vyklepává peřinu v bílomodrém pruhovaném povlaku.

Lhotští se ještě nedohodli, jestli se vyklepávání bude trestat. V Budějovicích zavedli pokutu dvaceti korun a vězení na šest hodin, ale Zatloukal, který jako četník sloužil už pátý rok, by Urmanovou nezatl, ani kdyby mu na hlavu vysypala vagón uhelného mouru. Byla to čtyřicetiletá vdova, kterou jeho strýc, nejbohatší sedlák v okolí, požádal před týdnem o ruku; k překvapení celé Lhoty mu dala košem.

Strejdův statek bude můj, pomyslel si, když vstával z lešení před rozestavěným Havlátovým domkem a vyšel na náves.

Lhota se pomalu probouzela. Pod lípou se u jámy, do níž měl být zasazen Masarykův bronzový pomník, batolily husy. Za jámou stála stodola určená ke stržení, která se zatím používala jako hasičské skladiště. Z konce návsi se blížil povoz, na jehož stupátku seděl Karlowitz a žvýkal hrudku tabáku. Když se ocitl pár metrů od Zatloukala, otočil se k němu, ale nepoznal ho: Zatloukal měl na sobě čepici a kabát po tátovi, tečkovaný bílými skvrnami vápna a ozdobené peřím. Jak pohnul rukou, peří se vzneslo do vzduchu, a na okamžik to vypadalo, že se na lhotské návsi po letech objevil podomní prodavač peří.

Povoz zmizel na konci návsi – Karlowitz pospíchal na louku za Veselem, kde se už od osmé hodiny předváděly mlátičky a zemědělské stroje.

Po klapání vozu se na návsi ozvaly kroky.

Páralová se vyšvihla do svátečního, na sobě měla tmavou vyšivanou sukni, krátký kabát s velkými knoflíky a sváteční červený šátek zdobený výšivkami.

„Honzo, pojeděš s náma na trh?“ Peří ji neošálilo, kabát a čepici si pamatovala ještě z dob, kdy byl jeho táta naživu.

„Rád bych, ale...“

„Bojíš se, že Lídě zas něco přeletí přes nos, co?“

Zatloukal pokrčil rameny; vymyslet, co by se Lídě na trhu líbilo, bylo i letos nad jeho síly.

Za provizorní ohradou, stlučenou z nahrubo otesaných kůlů, stálo našedivělé zvíře. Nevěděl, jestli je to lama, ale někdo v davu za ním takové slovo pronesl. Z vozu taženého párem koní sesedli dva sedláci a vyvedli své vyšňožené manželky. Ty na lamě neshledaly nic fascinujícího, protože kdyby byla opravdu tak vzácná, dávno by ji vodily na procházky, aby každý viděl, kdo si ji může dovolit.

Lída přešla k ohništi, u kterého stáli dva muži svlečení do půl těla a razili mince. Ve vzduchu bylo cítit pivo a klobásy. Zástupy vojáků v uniformách se sunuly mezi stánky s hlučným smíchem a hláškami adresovanými padesátiletým panímám i dvanáctiletým holkám. V davu se objevil místní pošťák, zakrslý mužíček, a začal Lídě cosi vykládat. Zatloukal se zastavil u stánku s knoflíky, u kterého byl kdysi jako kluk. Urmanová poprvé slyšela o rádiu a přebrala si to tak, že Američané k bedýnkám montují dva knoflíky: jeden hlasy přivolává a druhý je odhání. Mezi českými spiritisty vyvolalo rádio hotové pozdvižení, ostatně prý i prezident Masaryk, velký příznivec spiritismu, pomáhal Američanům tento fantastický přístroj sestavit. Trhovec Urmanové nabízel, že na trh do Lhoty doručí elektrické perleťové knoflíky, které bude možné přidělat k jakékoli dřevěné bedýnce, a pak už postačí jen uvařit si čaj, uvelebit se v křesle a pozorně poslouchat.

Ze vzpomínek Zatloukala vytrhla tahací harmonika, na kterou vyhrávaly ženy z Armády spásy, oblečené v tmavomodrých šatech se sukněmi po kotníky.

„Co ti říkal pošťák?“ zeptal se Lídy.

„Nic.“

Nic, samozřejmě že nic, mluvil s ní deset minut, ale neříkal nic.

Zastavili se u dalšího stánku, kde lhotský učitel Páral, který je přivezl na pouť, vystavoval své vlastní hrubě tesané sochy. Veseláci v čele s četníkem Veselým a učitelem Várou ho obstoupili ze všech stran.

„Ta vaše kláda vůbec nevypadá jako náš pan prezident,“ prohlásil Vála, zatímco si Veselý vyžádal od Párala povolení k prodeji a zkoumavě si ho prohlížel. „Spíš je to takový Ivan Hrozný.“

„Náš prezident ani není žádný indián,“ přidal se někdo z místních a Zatloukal musel uznat, že se Páralovy sochy opravdu vyznačovaly hrubými rysy, které vyzařovaly neobvyklou přímou a odhodlanost.

„Pane učiteli, schválně ho vyzkoušejte z dějepisu,“ navrhl kdosi z místních.

„Vsadím se, že ani neznáte jméno parníku, na kterém Masaryk přeplul oceán,“ vyslyšel Vála hlas lidu. Jenže si naběhl, Páral slyšel o vystoupení Lídiny tety, která žila v Horním Dvořišti. Už v roce 1910 měla vidění, ve kterém přesně určila místo, na němž prezident vstoupí v roce 1918 na českou půdu, a vyzvala místní, aby se pustili do stavby slavobrány. Budoucího prezidenta dokonce spatřila, jak sedí na palubě zaoceánského parníku a zasněně hledí na hvězdy.

„Carmenia,“ odpověděl Páral.

Učitel se zamračil a Veselý natáhl ruku, aby Páralovi neochotně vrátil úřední povolení podepsané Veselskou obecní radou.

„Já už se postarám, abyste tu napřesrok nikomu nepletl hlavy,“ pravil rozhodně.

Dav ještě chvílku mrmlal a pár zklamaných Veseláků zamířilo ke stánku s Veselským burčákem, vyhlášenou místní pochoutkou. Dělníci v lihovaru ji připravovali tak, že z vyprázdněných sudů vodou vyplachovali zbytky čistého lihu a pak je kutáleli po dvoře, dokud nedostali svůj oblíbený nápoj. Při jeho popíjení neopomněli komentovat všechny ženské zadky, a když už dva z nich otevřeli huby, aby prohlásili něco

obzvlášť pikantního o Lídě, jejich výlevům zabránil mrzák, který spustil flašinet:

*Z jedné strany Alpini
Z druhý padaj miny
A tak začala
Válka v Itálii...*

Lída se zastavila u plátěného stanu, před kterým stál zavalitý světlomasý muž ve světlé košili a tmavých kalhotách.

„Přistupte a poslechněte si tajemný příběh českého sedláka! Třeba i vy rozluštíte jeho velké tajemství!“

Muž vytáhl z kapsy novinový výstřížek a Zatloukala napadlo, že vypadá jako podvodník, před kterým ho varovali strážníci ze Soběslavi. Na trh se samozřejmě vypravila spousta lumpů, takže měl Zatloukal příležitost okouknout si jejich triky, aby mohl lhotské včas varovat. Tradovalo se, že na začátku století slíbili dva dobrodruzi celé Lhotě společnou fotografii a nařídili přítomným, ať se shromáždí na pódiu v sále hospody. Pak vzali velké zrcadlo a natočili ho tak, aby se v něm viděli všichni občané, a nařídili, aby se nikdo nehýbal, nebo se fotografie nepovede. Musíme zkontrolovat měděnou desku, prohlásili, načež se vytratil i s penězi, které přirozeně vybrali předem.

Trvalo asi dvacet minut, než se zdvihl hasič Kuneš, kterému nevadilo, že z fotografie zmizí, obhlédl prostor za jevištěm a konstatoval, že jsou pryč. Vypuklo nekonečné obviňování, a samozřejmě to byl Kuneš, kdo dostal pokutu, protože měl jako hasič zabezpečit celou hospodu.

Muž se nadechl a chraplavým hlasem přečetl novinový výstřížek:

„V létě léta Páně 1933 se Jan Kadlec, sedlák z Kamenice nad Lipou, vydal přes pole. Jeho žena Emílie a dvě děti seděly na lavičce před domem a sledovaly ho. Jak kráčel, dva místní sedláci, kteří se právě vraceli z trhu, na něj zamávali. Jan Kadlec se obrátil ke statku a zčistajasna zmizel.“

Asi rok po jeho zmizení šly děti přes pole a povšimly si trsu zaschlé žluté trávy v místě, kde otec zmizel. Napadlo je, aby ho zavolaly jménem, a ke svému úžasu zaslechly jeho hlas, ale nerozuměly, co říká. Nemohly dělat vůbec nic, a tak jen stály a po tvářích jim tekly slzy.“

Zpoza závěsu vykoul asi sedmiletý pihovatý chlapec a zaraženě si prohlížel všechny, kdo se před stanem zastavili.

„Najde se šlechetný dobrovolník, který těmto sirotkům přivede otce?“ Muž pohlédl do davu a Zatloukala napadlo, že tenhle filuta bude chlapcův skutečný otec. „Možná právě vy uslyšíte, na jakém tajemném místě jejich otec přebývá a co svým potomkům touží sdělit. Copak vám srdce nepuká nad těmito sirotky? Otec se ztratil, matka zemřela. Třeba právě vy dokážete předat poselství...“

„Chci jít dovnitř,“ zašeptala Lída.

Zatloukal se ujistil, že v dohledu jsou jen Veseláci a že se mu nikdo z lhotských nebude smát. Kývl na muže a ten odhrnul závěs.

Chlapec zmizel, proti nim se v úzkém prostoru objevila bledá dívka v plandavých šedivých šatech, zalátaných na tolika místech, že připomínaly několik plátěných pytlíků přešitých přes sebe. V hubených prstech svírala velký drn. Ze země ho nejspíš opravdu vykopali před třemi lety, protože z něj všechna hlína opadala. Ušlé kořínky byly světlé jako dívčiny vlasy a stébla trávy připomínala křídou; tak vybledlou travu nikdy neviděl.

Dívčiny hnědé oči k nim prosebně vzhledly a pak se otočily k cedulce na pultu.

*Naslouchání hlasu zmizelého sedláka,
našeho tatíčka – 2 Kč*

Zatloukal sáhl do kapsy, vytáhl peníze a podal je dívce.

„Opravdu jsi něco slyšela?“ zeptal se.

Dívka zůstala stát s nataženou rukou, takže sáhl pro další dvě koruny, ale ani teď neřekla ani slovo.

Lída zdvihla drn, chvilku ho pátravě prohlížela, posunula ho k pravému uchu, zavřela oči a pozorně naslouchala. Zatloukal sklopil oči k zemi, aby ji nerušil. Hlína na zemi byla tak udupaná, že se na tenhle trs trávy nejspíš přišlo podívat celé Veselí i Mezimostí.

Lída zavrtěla hlavou a podala mu drn. Byl mnohem lehčí, než čekal, téměř jako z vaty. Zdvihl ho k uším, ale neslyšel nic než lomoz pouti, křik plačícího dítěte a vrkání holubů.

„Nic jsme neslyšeli,“ řekla Lída dívce u vchodu tak smutně, až měl strach, že se z tohohle zklamání už nevzpamatuje.

Dívinka mlčky ustoupila stranou.

Za stanem čekali v klecích bubláči, strakoši i poštovní holubi, jejichž vrkání slyšel uvnitř, a u dalšího stánku spatřil černovlasého muže, kterého viděl loni ve Lhotě, a o němž Havlát prohlašoval, že mu nabízel hanbaté obrázky.

Lída kráčela vedle něj, nejspíš přemýšlela, proč zklamala sirotky a co se dá pro jejich záchranu ještě udělat. Ve světlých šatech mu připadala jako dítě, pořád ji viděl jako dvanáctiletou dívku, která si s ním na strýcově louce staví domek z větví a drnů.

Černovlasý muž předváděl d'áblovy prsteny, několik stříbrných, navzájem propletených kroužků, které se daly několika zručnými pohyby splést v pevný copánek. Nejspíš poznal, že je Zatloukal četník, protože mu do ruky vrazil pět kroužků se slovy: „Zkuste tyhle!“

Zatloukal kruhy rozmrzele uchopil. Bude to nějaký jednoduchý trik, pomyslel si. Jenže kruhy si dělaly, co chtěly, a projížděly mu mezi prsty jako mýdlové bubliny.

„Co to děláte?“ ozvalo se za Zatloukalem, a ten, aniž se otočil, odpověděl: „Skládám d'áblovy prsteny, přece!“

Když se konečně otočil, zíral do tváře lhotského faráře.

„Dejte to sem.“ Prodavač sebral Zatloukalovi kruhy, prsty provedl několik nedbalých pohybů a prstýnky se složily jeden do druhého.

„Úplný zázrak, skoro jako Nanebevstoupení, vid'te pane faráři,“ pravila Lída. Farář na ni zachmuřeně pohlédl, otočil se a vykročil podél stánků k Jandům, kteří ho vítali s náležitou úctou a milými úsměvy.

„Co to do tebe zase vjelo?“

„Upálil mi praprababičku a já na něj mám bejt hodná?“

„Náš farář ti praprababičku neupálil.“

„Bráníš ho, protože jsi stejnej jako on! Taky bys je pálil a věřil, že nějaká nebohá ženská obcovala s ďáblem. Proč tenkrát nikdo nepožadoval žádněj důkaz? Proč nikdo neřekl: Ukažte nám, jak jste to dělala? Copak ty bys to nechtěl vidět?“

Co jí na to má říct? Chce člověk vidět, jak čarodějnice obcuje s ďáblem?

Lída si na čarodějnici jako dítě hrávala skoro každý den; jednou ho na louce u strýce prosila, aby chytil ropuchu. *Víš, kde tu žijou, že jo?* Vypravil se do lesa a za pár minut byl zpátky, zatímco si Lída na krk pověsila stříbrný řetízek po babičce a vytáhla velkou sklenici, kterou přikryla babiččiným kouzelným šátkem.

Chceš vidět, jak ji začaruju a nechám zmizet?

Přikývl a vložil ropuchu dovnitř. Byla tak velká, že se do sklenice sotva vešla.

Lída roztáhla ruce, chvilku něco mumlala, a nakonec vykřikla *Ted'*

Nazdvihl šátek.

Je pryč? Zašeptala.

Neměl sílu říct ne, počkal, až ke sklenici dojde a podívá se pod šátek sama. Zklamání bylo ohromné, bál se, že se z něj Lída nikdy nevzpamatuje. Co je to za osud, když člověk už v osmi letech pochopí, že z něj nebude čaroděj?

U stánku s kostkami dehydrovaného masa si Lída zkoumavě prohlížela polévku v prášku s nápisem Graf Byšice, dokonce ji zdvihla k hlavě, skoro jako by čekala, že se i z ní ozve ztracený hlas.

„Mohli bysme do biografu,“ navrhl, protože si vzpomněl, že se loni po pěti minutách přetrhl film a Lída se rozbřečela.

„Chtěla bych vidět médium.“

„Médium?“

„Pošťák říkal, že dole na náměstí vystupuje Švarcová.“

Lídina rodina byla duchařením úplně posedlá. Její otec před lety pracoval jako redaktor časopisu Médium. Byl to vysoký, štíhlý a pohledný muž a Lída byla krásná a urostlá po něm, a protože matka před lety zemřela, vychovával Lídu sám. Pocházel z Krkonoš a na roviny jižních Čech si těžko zvykal. Navíc se říkalo, že jestli bude válka s Němcem, na spiritisty si Hitler obzvlášť posvítí.

Lídina teta předpověděla Masarykův návrat a pravidelně vyvolávala ducha Karla Havlíčka Borovského, který úpěnlivě prosil přítomné, aby ho z Brixenu převezli zpátky do Čech, než se utrápí. Obvykle naříkal bez tyrolského přízvuku, ačkoli si vypomáhal výrazy jako himlhernajs, himlhergot, krucinálfagot a imrvére.

„Tak půjdem?“

Zírat na médium připadalo Zatloukalovi stejně nedůstojné jako si prohlížet dívku, která ztratila otce, ale na tom, co chce vidět on, nezáleželo. Podél kolotoče zabočili do uličky vedle náměstí, kde se o roh opíral mladík z místních novin a pokřikoval na kolemjdoucí:

„Dejte si inzerát do novin! Dejte si inzerát, mladý pane!“

Kamenná dlažba vedla ke dveřím šedivého domku na konci ulice. Přivítal je zápach zelí a Zatloukal si vzpomněl, jak děda říkával, že se všude, kde voní zelí, cítí jako doma. Na stole u vchodu stála cedulka VYKLÁDÁNÍ OSUDU a bílá porcelánová miska s nápisem POSELSTVÍ PRO VŠECHNY, KDO VĚNUJÍ SVÉ BUDOUCNOSTI 5 KČ.

Ve dveřích se objevila drobná žena a za Zatloukalem se ozvaly kroky. Ohnutý děda v ošoupaném saku proklouzl do sálu, aniž by pozdravil nebo zaplatil.

„Ten tu topí,“ vysvětlovala žena a misku posunula k Zatloukalovi.

„V červnu?“

Odpovědi se přirozeně nedočkal, zato netrpělivého dloubnutí od Lídy ano. Sáhl do kapsy a položil peníze do misky, zatímco do uličky za nimi vstoupili dva vojáci s děvčaty, která se tvářila stejně otráveně jako on.

„To bude hrozná hovadina,“ prohlásila první.

„Jo, je to tu vážně chudý,“ přidala se druhá. Obě byly vysoké, černovlasé a vypadaly jako sestry.

„Jen račte dovnitř, vážení, naše médium vidělo polární záři,“ lákala je žena za pultem.

„Naše kobyla ji viděla taky,“ odpověděla ta první dívka a obě se rozchechtaly.

První voják znalecky zkontroloval Lídinu postavu, a prohlásil:

„Já jdu teda dovnitř, ať chcete nebo ne.“

„Nechceme,“ prohlásily, chytly se za ruce a se smíchem vyběhly ze dveří.

Voják nespouštěl z Lídy oči. Zatloukal se zamračil a voják na něj drze pohlédl – byl to přesně ten frajírek z Veselí, co si namlouvá, že po něm vzdychají holky od Tábora až k Třeboni. Druhý voják stál u okna a zaraženě sledoval, jak se dívky vracejí k náměstí.

Vstoupili do sálu.

Vedle pódia dřímala na oprýskané kuchyňské židli asi padesátiletá žena v roztrhané zástěře, přes kterou měla navlečený šedivý svetr. Neforemné kostkované papuče jí na nohou seděly jako dvě krabice. Oči měla zavřené, při čekání na médium nejspíš usnula. V koutě stálo otlučené piano, o které se opírala československá vlajka. Na zdi visela malba Veselského náměstí zaplněná postavami v tak pestrobarevném oblečení, že si ho malíř musel roky vymýšlet.

Lída si přirozeně sedla do první řady, vojáci zamířili dozadu. Možná se chtějí poprat, napadlo Zatloukala, ale vzápětí ho napadlo, že by nedali pět korun jen proto, aby mohli někoho zmlátit.

Příště si vezmu uniformu, pomyslel si.

Na kraji druhé řady dřímал děda, který měl topit. Za ním se asi šestnáctiletý černovlasý kluk pošťuchoval s dívkou tak pihovitou, jako by jí pihy do obličeje právě nastřílel. Ve dveřích se mihl maličký pošťák a Zatloukal si pomyslel, že mu ty vyhozené peníze ještě spočítá.

„Mohl byste udělat čaj?“ ozvalo se přímo před ním. Udiveně se otočil zpátky k pódiu.

„Máš udělat čaj,“ zašeptala Lída.

Teprve v tu chvíli pochopil, že žena před ním, která ještě vůbec neotevřela oči, je místní médium. Vstal, přešel přes pódium, a odhrnul špinavý závěs v koutě sálu, za kterým objevil miniaturní kuchyňku se stolkem u zdi a otlučenou židli. Na kamnech stála konvice, voda vařila, což ho překvapilo, protože neviděl, že by někdo do místnosti vstoupil.

Sundal konvici a nalil vodu do hrnku zdobeného vlčími máky. Vrátil se do sálu a právě, když přemýšlel, kam hrnek položí, vešla paní od vchodu s kulatým stolkem.

„Nesladil jste?“

„Ne.“

„To je dobře.“

Položil hrnek na stolek a všiml si, že Švarcová má sádelnaté ruce a z jejího těla vychází nasládlý pach. Pod nosem jí rostl tmavý knír, ve kterém se zachycovaly kapky potu.

Sedl si zpátky. Lída se usmála, kluk s holkou se pošťuchovali, děda klimbal, pošťák se nakláněl kupředu a zíral na Švarcovou, kterou k otevření očí nepřiměla ani vůně heřmánkového čaje. Omítka na zdi vedlejšího domu byla otlučená, před lety tam stával nápis, ze kterého zbylo jen velké písmeno R.

„Nikdy nejezte omáčky,“ prohlásilo médium hlubokým mužským hlasem.

Hraje to dobře, pomyslel si Zatloukal, i když za pět korun bych mohl chtít víc.

„Nikdy nejezte omáčky, jestli nechcete, aby vás přejelo auto.“

To jsem zvědav, jak dlouho to bude Lídu bavit, pomyslel si otráveně.

„Nikdo neví, co se na vás valí.“

My víme, co se na nás valí, bude válka s Němcem, na to nepotřebujeme jasnovidce.

„Zůstanete spolu...“ hlas se znovu změnil, náhle zněl, jako by někdo za pódium pootočil perleťovým knoflíkem, přidělaným k obrovské dřevěné truhle, kterou byl tenhle sál.

Švarcová otevřela oči.

Zírala přímo na něj, spatřil vodově modré, unavené oči, „...i když jeden z vás půjde do vězení. Nevinně, úplně nevinně. Ale sejdete se na místě, kam jste přivezli smrt.“

Lída se přitiskla k němu. Přes tenkou látku jejích šatů ucítil žár stehů a do tváře se mu opřel její horký dech.

„Věrnost existuje, nikdo ji nezašlape do země. Zůstanete spolu až do konce, protože od této chvíle jste jediná bytost.“

„Jedna jediná bytost,“ pravil hlas a pak se oči zavřely.

Ulička byla opuštěná, mladík, který nabízel inzeráty, zmizel. Zatloukal otevřel ústa, aby se zeptal, jestli půjdou k řece, ale Lída se k němu znovu přitiskla. Cítil její tělo a také nečekaně horký polibek, který ho vyvedl z rovnováhy. Ve dveřích za nimi se rozkašlal pošťák a Lída se od něj odtrhla.

Na náměstí se už lidé rozcházeli a trhovci balili stánky.

„Hele, tvůj strejda,“ řekla Lída. „Třeba nás vezme zpátky.“

Strýcův povoz připomínal malé hokynářství. Od chvíle, kdy mu Urmanová dala košem, začal nečekaně rozhazovat. Ale i kdyby rozhazoval, jak chtěl, stejně se Zatloukal nedokázal zbavit pocitu, že se strýcem vjíždí na veselské náměstí nejen statek, pole, zahrady, ale i snubní prsten, který koupí Lídě, koně, motorka, auto, všechno, co jednou po strýci zdědí.

„Co střecha? Spíš u Havlátů na lešení, co?“ pravil strýc a ani se na svého synovce nepodíval, nejspíš si ještě v duchu prohlížel mlátičky na louce za Veselím a přemýšlel, jak trumfne Karlowitze.

„Jo, ale jde nám to pomalu,“ odpověděl Zatloukal vyhýbavě. Se strýcem nevycházel, a kdyby strýc u Urmanové uspěl, určitě by statek odkázal jí.

„Ještě se kouknu na ty anglický kance,“ prohlásil strýc a ukončil rozpačitou konverzaci.

Vysloužilce se s flašinetem belhal k nádraží, tři děvčata ho předběhla a ruku v ruce si prozpěvovala prisprostlou písničku. Sedlák z Mažic vysvětloval manželce, že pro ni nemá na voze místo a kolem se k nádraží

valily davy lidí, táhly košíky se slepicemi, vejci, králíky, džbány a hrnky, zatímco děti vřeštěly, že chtějí ještě gumového hada, bonbony a cukrovou vatu.

Pomocníci z Veselského mlýna nejspíš seděli v hospodě s Páralem, protože Páralová se u mlýna skláněla k pytlí mouky úplně sama.

„Počkejte, vezmu vám ho,“ nabídl se Zatloukal.

„To seš hodnej, Honzíku, pánbůh ti to oplatí,“ prohlásila. „Víš, že za války chtěli Rakušáci péct chleba z dřevěný mouky? Měli jsme jíst bukovou mouku, no představ si to! A z kaštanů vyplachovat hořkost horvou vodou a taky je mlít! No to mi řekni, jak by to dětem chutnalo!“

Zatloukal popadl pytel, hodil ho na vůz mezi sochy přikryté plachtou, a když se otočil, spatřil Párala, jak si to šine od hospody s flaškou žitné.

„Prodal jste něco?“

„To víš, že prodal – dva Beneše. A to jsem si říkal, že zrovna ty nikdo nekoupí.“

Nasedli na vůz. Lída začala Zatloukalovi oprašovat mouku z ramen. „Seš celej bílej jak nějaký svatej.“

Usmál se, protože si vzpomněl, jak ráno vstával celý bílý od peří.

Mezi zešedlými mraky, které Zatloukalovi připadaly naskládané jeden na druhý jako prkna na lešení, se začaly objevovat načervenalé obláčky soumraku jako kousky rozdrolených cihel, které viděl za úsvitu. Veselí i s kostelem Povýšení Svatého kříže mizelo a hejno komárů jim přelétalo nad hlavou jako vesnice, která se naráz stěhuje za lepším. Marně přemýšlel, jestli se Lídě na trhu líbilo nebo ne. Ale viděla médium, které sice prohlásilo, že půjdu do vězení, ale na druhou stranu zůstaneme spolu.

Lída vyhlížela na topoly podél řeky. Vzal ji zlehka za ruku a cítil, že to byl dobrý den, protože byli konečně tím, co někdo vyřkl nahlas, jednou bytostí spojenou navždy proti všemu, co přijde.

I

Březen 1943

Das Mehl ist mahlen mit dem Mühlstein, napsal Jindřich a pak ho napadlo, že je to určitě špatně: Udělám z toho mlýnské kameny melou mouku.

Die Mühlsteine mahlen das Mehl.

Za okny se táhla zahrada a za ní se v dálce klikatila řeka Ouse, s bronhamským mlýnem schovaným mezi stromy. Každé z ohromných obdélníkových oken Chichelley Hall vedlo mezi stromy a keře, jako by zámeček postavili jen proto, aby Čechům ukázali zahrady, stromy, opuštěný tenisový kurt, řadu cihlových stavení s ploty a boudami pro psy, všechno stokrát pohlednější než drsné a nehostinné okolí skotského Morairu, kde podstoupili předchozí výcvik a odkud si pamatoval opuštěný kamenný most nad řekou, který měli cvičně vyhodit do vzduchu s co nejmenším množstvím výbušnin.

Kameníka, který most postavil, určitě nikdy nenapadlo, že si na něm budou parašutisti z Čech zkoušet, co umí.

Die Mühlsteine mahlen das Mehl.

Z chodby se ozvalo zatloukání hobry. Nejspíš se objevila stížnost na Čechoslováky, kteří na Chichelley Hall zase něco poničili; majitel zámku, anglický plukovník ve výslužbě, poskytl zámek armádě k dispozici pod podmínkou, že se vzácné interiéry ochrání před chátrou z Evropy, a tak se celý vnitřek zámečku zakrýval hobrou. Jindřich si vzpomněl, jak jako kluci rozbili dřevěná vrata na farní zahradě, školník je zatloukal a zvuky se ve třídě rozléhaly úplně stejně, Tomáš musel tenkrát za trest přikládat do kamen. Ted' vedle něj seděl stejně nepřítomně jako tehdy, zatím napsal jen jedno slovo *Die*, které přeškrtl, potom napsal *Der*, to také přeškrtl a nakonec vykroužil *Das*, a podle toho, jak otáčel mezi prsty tužku, se dalo tušit, že ho přeškrtně taky: otázkou zůstávalo, co napíše potom.

Když volali z Bedfordu, že je učitel němčiny na cestě, řekli jen *German teacher*, takže nikoho nenapadlo, že se učitelka představí jako *Patriša*. Byla to štíhlá světlavá dívka s vodově modrýma očima jako všechny Angličanky, a podle toho, co se říkalo, byl její strýc plukovník v Bletchley Park, necelých deset mil odsud.

Německá slova vyslovovala se silným anglickým přízvukem, takže když se ptala *Wie nehmen sie bitte?* Znělo to spíš jako *Wíí nejmn zí, bith?* Odpověděl *leh bin Jindřich, das meinst Henry in English*, což zcela přešla, Tomáš zamumlal jen na půl úst, *Jsem Tomáš*, na to už Patricia samozřejmě zareagovala, řekla: *Ja, na ja, Sie sind Thomas*, Tomáš zakroutil hlavou a řekl, *žádný Thomas, Tomáš, sakra*, z čehož si vyvodila, že sakra je příjmení a od té doby ho dvakrát vyvolala jako Thomas Sakra.

Na Tomášovi si holky prostě pamatovaly všechno.

Mouka nebude *das*, ale *die Mehl*. Z dvaceti hodin měsíčního kurzu němčiny zbývalo ještě osm, radista odjel na spojovací kurz, ale oni museli dřepět na zámečku, kde se čas neměřil na vteřiny, ale na jednotlivá *der – die – das*. Na stěně visela mapa Británie, slovo Buckinghamshire někdo podtrhl, aby vůbec věděli, v jakém hrabství jsou, jezero Mortar leželo daleko na severu ozdobené lebkou s prázdnými očními důlky, a k Bedfordu, který byl dvacet mil odsud, někdo připsal *TADY JSOU DOBRÝ HOLKY*. Na druhé stěně visela mapa Evropy, kterou měl chuť strhnout a nakreslit znovu bez hrbolaté čáry sudetské hranice a německých jmen, a vrátit Lužnici její české jméno. Během výcviku musel nakreslit mapu Bežerovic, odkud s Tomášem pocházeli, instruktoři vyžadovali, aby se naučili správně zachycovat všechna místa na mapě a zároveň skládali pro budoucí výsadky mapu vesnic v Čechách s adresami, na něž se parašutisté mohou obrátit. Tenkou čarou načrtl dráhu železnice a přidal jména stanic: Tábor, Slapy, Malšice, Sudoměřice, kam chodívali do školy, a Bežerovice – domov, místo, kde znáte nazpaměť jména všech zastávek z kodrcání tam a zpátky.

„Was haben Sie geschribt?“ Teprve když zdvihl hlavu a spatřil obrovské okno a dokonale cizí krajinu, pochopil, že je v Anglii a tahle krásná mladá žena na něj mluví německy, protože plukovník Moravec

rozhodl, že bez kurzu němčiny nepoletí. Byl to plukovník Moravec, kdo v Chichelley Hall respektoval, koho si vyberou za velitele a kdo s kým podnikne výsadek.

Měl chuť jí odpovědět něco vtipného, ale německy by to nezvládl a anglicky by to vyznělo kostrbatě, jen jako pokus o vtip. Pokrčil rameny. Začala číst větu o kamenech, které melou mouku, a otočila se k tabuli, k mapě gramatiky, po které postupovala vpřed, z jedné správné koncovky ke druhé, jako po zastávkách na trati, která vede k domovu.

Ve dvě odpoledne začínal odborný výcvik, který v STS 26 vedl desátník Kevin Kilroy, napůl Skot a napůl Angličan, hovorný chlápek, který se už dvakrát ptal, jestli jsou Pilsener a Budweiser částí Prahy. Šuškal se, že jejich skupina BRASS by mohla odletět během několika dnů, už dostali falešné papíry, podle nichž byli všichni tři i s radistou mlýnskými dělníky z Pelhřimova, co se vracejí z Itálie a hledají práci. Ostatní skupiny podstupovaly podobné kurzy: SOE je zaměstnávala jako montéry, mechaniky, kresliče, strojníky, elektrikáře, řezníky a sladovníky v okolních městech.

Mlýnář v Bronham Mill byl starý bručoun a měl dceru, takže se mu samozřejmě do zaměstnávání parašutistů nechtělo. Výcvik probíhal tak, že si párkrát prošli mlýn, jenže dnes se už deset minut po druhé přihnál Pernický se zprávou, že Angličané mají k dispozici letadlo, které potřebují zaplnit. Na zbytek dne i večer dostali volno, brzy ráno je čekal přesun do Bedfordu; Tomáš okamžitě začal plánovat, jak narychlo vyrazí do Chichelley, vesnice, která ležela dvě míle odsud.

„Půjdeš s náma?“ zeptal se Jindřicha.

„Ani ne.“ Neměl chuť vidět Angličany, kteří se věčně tváří, že nerozumí, když to neřeknete po jejich. V každé anglické hospodě vás buď poplácají po zádech s tím, jací jste pašáci a jaká je Hitler svině, nebo vám dají do huby, protože oni jsou Angláni a vy ne, a když to druhý den přijde na přetřes, odbydou to tím, že si museli vyzkoušet, jestli ti Poláci nebo kdo to byl, vůbec stojí za to, aby překročili práh jejich hospody.

„Ztratili vaše poslední vůle, máte to do šesti napsat znova a zapečetit, vemu to do Londýna,“ prohlásil Pernický na schodech před zámečkem.

Jestlipak Tomáš uvedl, že všechno odkazuje tátovi? Tomášův táta byl ještě naživu, ale Tomáš to zatajil, protože by ohrozil celou akci a rozbil jejich skupinu. Do výsadek se přednostně zařazovali muži bez závazků, oni žádné neměli, a proto byla šance, že odletí. Desátník Janko se tu oženil, i když věděl, že si zadělá na problémy: nechtěli ho pustit do akce a SOE musela vydat zvláštní souhlas.

Komu odkážu všechno, co po mě zbyde? Tetě v Liberci? Ne, dám to té anglické holce ze mlýna.

Já, Jindřich Hájek, narozený 22. 2. 1909 v Bežerovicích u Bechyně, odkazuji všechn svůj majetek (tj. jedny hodinky se svítícími fosforovými ručičkami a starý kufr) Suzanne Cahillové, dceři mlynáře Stewarta Cahilla z Bronham Hill v hrabství Buckinghamshire, Velká Británie.

Ne, všechno, co mám, odkážu Jankově manželce. Jak se asi píše? Catherine? Cathrin? Nebo Katrin?

„Kam jdeš?“

„Psát.“

Pernický s Tomášem se rozchechtali jako malí kluci. Poslední vůle samozřejmě nikdo neztratil, ležely v trezoru na velitelství.

Podvečerní slunce zářilo mezi bílými porcelánovými mraky. V koruně kaštanu u cesty si připravovali spaní a učili se, která ptačí vejce se dají jíst a která ne. Obešel zatáčku na palouku, kde trénovali seskok z korby jedoucího nákladního auta, nad další loukou prováděli za tmy seskok z upoutaného balonu. Pod rozložitými duby stál na lešení trup Dakoty s otvorem pro seskok a za ním stodola, ve které pilovali letmou a instinktivní střelbu. Instruktor všechny varoval, že při první střele musejí být pohotoví a nesmějí mířit, vždy a za všech okolností je třeba vystřelit první a protivníka vystrašit, trefit ho má až druhá rána. Pistole

musí být neustále připravena k akci – každý, koho přistihl s nena-
taženou pistolí, platil dva šilinky pokuty.

Na louce u bronhamského lesa jim shazovali padáky, které museli
v předepsaném limitu sbalit, přehrávali scénku s uplácením neznámé
osoby, luštili systém potravinových lístků, trénovali přestrojení, vlou-
pání, rozebírání zámeků, snažili se naučit něco z mikrofotografie, šifro-
vání a používání neviditelných inkoustů.

Za ohybem cesty se objevil bronhamský mlýn, dvoupatrová budova
obložená tmavými prkny, která podle zápisů v místní kronice existova-
la už před rokem 1086. Vedle stála kovárna a prasata vyžírala slepence
mouky, které se vymetaly přímo do koryta výběhu. Hladina řeky se
v podvečerním slunci leskla v oknech mlýna, až se zdálo, že mlýn od-
plouvá.

Vysoká světlovlasá Suzanne, které chtěl ještě před hodinou všechno
odkázat, vyšla z mlýna, zamračila se na něj a beze slova vylila prasatům
kýbl břečky. Hned první den ve mlýně před Kilroyem prohlásil, že se
v Čechách ze žita dělají dva druhy mouky a ze pšenice tři, a Suzanne se
zamračila, jako by urazil všechny mlynáře Anglie.

Prasata se vrhla na moučnatou břečku. Napadlo ho, že na Suzanne
zavolá: zítra letíme domů!, ale uvědomil si, že to nesmí nikomu říct.
A i kdyby to řekl, nejspíš by jen kývla nepřítomně hlavou, možná si jeho
domov představovala jako prasečí chlívek, takže se otočil a kolem
kaštanu, v jehož koruně tři noci po sobě usínal v mrazivých únorových
nocích, se vydal zpátky k červenému křížníku Chichelley Hall, zatímco
bronhamský mlýn odplouval po řece jako výletní parníček.

V chodbě potkal pomocného kuchaře, který dělal, že ho nevidí. Spory
s Angličany byly na denním pořádku, řidič jim opakovaně nadával
a tvrdil, že rozkazy přijímá výhradně od anglických důstojníků. Jsme
pro ně otroci, prohlásil Tomáš, nejspíš budou chtít, abychom jim říka-
li sáhíb, my massa bob z praha ekjúzmí vud ju lajk samtin eis?
Kriplové anglický zdegenerovaný.

Na stolku pod schodištěm ležel velký sešit, do kterého se lepily vzory protektorátních potravinových lístků, bankovek a výstřižky z novin zasílaných z Čech přes Turecko a Španělsko. Vedle sešitu ležela hromádka nevyzvednutých dopisů, které Angličanky posílaly vojákům. Když delší dobu nikdo neodpověděl, velitelství sdělilo, že je nutno muže považovat za zmizelé či mrtvé, což byla v mnoha případech – jako u posledního výsadku skupin IRIDIUM a BRONSE – pravda; dostaly se nad protektorát, ale kvůli počasí se musely vrátit, a u Mnichova jejich letadlo sestřelila německá protivzdušná obrana.

V psaní dopisů vynikala obzvláště slečna Campbellová – zahlcovala jednotky dopisy, v nichž neúnavně pátrala po četaři Zemkovi, který se buď schovával v protektorátu, nebo ho Němci už dávno zastřelili – a přesto, že se jejím dopisům v jídelně posmívali, náhle zatoužil, aby i po něm někdo tak soustavně a vytrvale pátral.

Vyšel po schodišti, zabočil do svého pokoje, rozsvítil lampu u postele a stoupl si k oknu. Nemohl vyhlédnout ven, okno bylo zatemněné černým papírem, ale nálada sobotního večera, kdy lidé v Čechách vyráželi na tancovačky, byla stejná jako doma. Na stolku stála svatební fotka jeho rodičů, vedle níž složil hodinky, které mu koupil táta k biřmování, fosforové číslice v noci svítily, jako by táta tušil, že je bude potřebovat v cizí tmě.

Zvenku se ozvalo klapnutí.

Vyšel na chodbu a u paty schodiště spatřil Patricii, jak stojí u zamčených dveří místnosti za schodištěm. „Pardon,“ řekla polekaně a rozkašlala se, „myslela jsem, že jste jel oslavovat. Pomohl byste mi otevřít tyhle dveře?“

„Jistě.“ Všechny dveře v pravém křídle zámku byly zamčené, aby se do nich Češi nedostali.

„Chichelley Hall je naprostá rarita,“ řekla pomalu, aby jí rozuměl. „Venku,“ zdvihla ruku a ukázala ven, „to typické anglické baroko a vevnitř,“ mávla rukou zase zpátky, „úžasný příklad klasického palladiovského stylu. Víte, že stavitelé použili během stavby devětset padesát pět tisíc pět set padesát cihel? Píše se to v místní kronice.“

Nejspíš je nutné udržovat konverzaci, zatímco se muži lopotí se zámky. Dveře konečně povolily, vstoupili do místnosti obložené světlým hladkým dřevem a přímo proti nim stál krb obložený světlým mramorem.

„Tohle je pravý mramor z Carrara. A za každým kusem obložení se skrývá skříňka na knihy.“ Nejspíš měla strach, že jí nerozumí, a tak zatlačila na jedno z dřevěných obložení a skříňka se opravdu otevřela, jenže místo knih se v ní povalovalo nádobí z kuchyně.

„Vidličky,“ řekla a zasmála se. „A pak tu má být ten obraz.“

„Jaký obraz?“

Spiklenecky zamrkala, vrátila se ke schodišti a ukázala na strop nad schodištěm zatlučený hobrou.

„Obraz, který William Kent namaloval v Itálii. Hersé a její sestry.“

Hersé? O antických bozích mu táta tisíckrát vyprávěl, jenže v jeho paměti už bohové vybledli a vytratili se, jako by starověký Řím nikdy neexistoval. Historie byla jen Masaryk, Beneš, Hitler, Heydrich, Stalin, Mussolini a tady v Chicelley Churchill, Moravec, Gabčík a Kubiš.

„Merkur, bůh obchodu, kdysi spatřil tři sestry a zamiloval se do nejkrásnější z nich, Hersy. Na Kentově obraze proměňuje její sestru v černý kámen.“

„Bůh obchodu nejspíš ví, jak udělat z člověka kámen,“ řekl. „Jak to všechno víte?“

„Studovala jsem malířství. Nejsem učitelka!“

Pochopil, co chce říct: nejsem taková ubožačka, abych se musela živit tím, že budu učit německy přivandrovalce jako vy.

Zdvihl oči k hobře, která zakrývala strop, a náhle si vybavil, jak s Tomášem uklízeli žebřík do sklepa.

„Počkejte tady.“

Schody bral po dvou, a když se vrátil se žebříkem, zjistil, že si Patricia odložila černý kabát z hrubé vlny a světlo lustru dopadá na její světlou blůzu a šedivou sukni.

Opřel žebřík o stěnu a vydal se vzhůru. Prkna na stropě držela u sebe, přitlučená jedno k druhému, ale všiml si, že jedno je nahnílé.

Zabral za něj, zlomilo se mu v ruce, stačil vykřiknout: „Pozor!“, protože omítka padala ze stropu, téměř jako by se na ně sypala mouka.

Když otevřel oči, spatřil její rozzářenou tvář zírající na nádherný modrý kus oblohy.

„To je nádherna! Škoda, že ho nevidíme za denního světla! To zatracené zatemnění úplně změnilo Anglii! Víte, v okolí městečka, odkud jsem, stavěli lidé na noc vždycky do okna svíčku.“

„Proč?“

„Přece aby král našel cestu,“ řekla udiveně, jako by muselo být jasné, o čem mluví. „Když Cromwell porazil Karla II., Karlova družina se ho snažila za každou cenu dopravit do bezpečí, jenže všude pobíhali Cromwellovi vojáci. Karel se vydal na útěk s Richardem Penderellem. Došli ke kovárně, Penderell zabušil na dveře a zeptal se, jestli se uvnitř nenajde úkryt pro šlechtice. Kovář odpověděl, že schovávat u sebe neznámého člověka ve chvíli, kdy kolem řadí Cromwellovi vojáci, je sebevražda. Penderell risknul všechno a prohlásil, že hledá nocleh pro krále. Kovář otevřel dveře, poklekl a poprosil Jeho Veličenstvo o prominutí.“

„To je zvláštní představa: král, který se ve své vlastní zemi skrývá a toulá od vesnice k vesnici.“ Přesně to nás za pár dní nejspíš čeká taky, napadlo ho mimoděk.

„Den nato byla pro krále připravena loďka, ale muž, který ji připravil, chtěl manželku uchránit před prozrazením, a tak se rozhodl, že se o králi před ní nezmíní.

O půlnoci se měli s králem sejít u břehu a odplout, jenže manželka se naštvála a zamkla manžela v kuchyni s tím, že jí musí říct, kam jde – měla strach, že si našel nějakou ženskou. Muž se obával, že by děti zprávu o králi někde vyhradily, a tak si řekl, že bude mlčet a raději zachrání rodinu. Karel II. přešlapoval po břehu a nakonec dostal strach, že je to dokonale připravená léčka, a raději se schoval v lesích.“

Musel se zasmát nad zaujetím, se kterým Patricia vyprávěla. Byla by z ní skvělá učitelka dějepisu.

„Proč se smějete? Útěk Karla II. je nejdůležitějším okamžikem dějin celé civilizace. Král se skrýval po lesích a prostí lidé mu pomáhali.

A víte proč? Protože se rozhodli, že místo experimentů s republikou chtějí monarchii. Chápete to vůbec? Byl jste někdy ve Francii?”

Přikývl, i když postávání na molu s tisíčovkou dalších vojáků se nejspíš za návštěvu Francie považovat nedalo.

„Tak víte, jak Francouzi lpí na šlechtických titulech. A Němci? Goebels a Himmler mají v Bavorsku celé bandy umělců, které pro ně nakupují a předělávají obrazy starých šlechtických rodů. Budou je vydávat za své urozené předky. Ze všech bestií chtějí být urození s tituly – to jsou země, které zavrhlly monarchii, země, kvůli kterým vedeme války.“

Ano, vedeme válku, protože vy, Češi, nemáte krále. Bylo to tak přirozené, že se snad ani nemohl urazit.

„Stavíme do oken svíčky, protože se u nás zjevuje duch krále, který obyčejným lidem rozdává tituly a doživotní renty,“ řekla už o poznání klidněji. „Věříte tomu?”

„Ano, jen mě napadlo, co by se asi stalo, kdybych ho uviděl já.“

„Nic, nejste Angličan.“

Vyvolenost, jen o tu jde. Angličané si nikdy nepřestali myslet, že jsou vyvolení národ: Josef z Arimatie přivezl do Anglie grál a udělal z ní svatou zemi. Papež je podvodník a všechny církve na kontinentě jsou jen bandou perverzních biskupů.

„Nechcete čaj?” zeptal se.

„Ne, děkuji. Slyšela jsem, že si na Chichelley promítáte filmy.“

„Jen ty instruktážní.“ Viděl už tři: *Střelej, abys zabil*, *Činnost pěší hlídky* a *Boj beze zbraně*.

„Co tu máte za hudbu?” Zeptala se s pohledem na gramofonovou desku v bílém nepopsaném obalu.

„To nahrál náš radista.“

„Hraje na klavír?”

„Ne, na kurzu se učili pořizovat záznamy na gramofonové desky, takže nahrál svoje vyprávění o tom, co prováděl učitel jako kluk. Chcete si to poslechnout?” zeptal se, a když si všiml jejího zklamání, znovu se usmál.

„Říkala jste, že jste studovala malbu.“

„Ano, nejdřív historii, pak malbu. Můj otec je profesor historie.“

„Můj taky.“

„Opravdu? Pak příběh o Karlovi znáte. Proč vám ho vykládám?“

„O vašich králích toho nevím moc, ale o českých si pamatuju všechno.“

„Myslíte Karla IV.?“

„Nemyslím Lucemburky, myslím naše české krále.“ Mají Angličané vůbec slovo pro Přemyslovce? Jestli ano, určitě ho nikdy neslyšel. „Krále, kteří bojovali s Němci. Táta mě jako kluka vzal na místo, kde ten největší z nich padl. Na Moravian Field,“ dodal na vysvětlenou.

„Myslíte Marchfelden?“ zeptala se svou anglickou němčinou.

„Ukazoval mi kroužkovou košili, která vážila deset kilogramů. Byla z šestnácti tisíc kroužků spojených dohromady, což dělalo šest set metrů drátu. Jako dítě jsem si na hlavu nasazoval hrnec, to byl můj hrncový helm...“ rozesmál se. „Na helmu byla ozdobná pera, supí nebo orlí. Když si ho král nasadil na hlavu, viděl úzkými průzory jen dopředu, neměl šanci vidět, co se děje kolem. Táta objevil v jedné rakouské kronice, že Otakara zabil kolem poledne dvěma ranami prostý číšník; smrtelnou ránu mu zasadil dýkou do krku. Lidé dlouho nevěřili, že je král po smrti, Němci ho museli vozit nabalzamovaného z vesnice do vesnice a vystavovat na návsích, aby tomu Češi uvěřili.“

„Čeští králové...“ řekla udiveně.

„Ano. A víte, že všichni naši králové vypadali stejně? Byli malí, kolem 170 centimetrů, a měli drobné řídké zuby.“

„Chcete říct, že vypadali jako vy,“ řekla a zasmála se.

„Ne,“ ohradil se, protože ho napadlo, že by mezi ně klidně mohl patřit i Kubiš nebo Tomáš, jenže v tom okamžiku kdosi strčil do dveří, a z recepcce se ozvaly opilé hlasy. Všiml si, že se Patricia polekaně otočila, jako by se polekala, že ji někdo objeví, jak tu stojí na schodišti právě s ním.

Tomáš s Pernickým táhli Kilroye, který byl úplně namol, asi ho porazil smutek, že jeho Češi-mlynáři odlétají do Čech.

Pernický si jich nevšiml, ale Tomáš zamrkal a usmál se. Zmizeli s Kilroyem v pokoji u recepcce, kde chvíli hlasitě nadávali, pak podle

šoupání nábytku Kilroye někam schovávali, potom vyšli, usmáli se na ně, prošli halou a zamířili ke dveřím, aby uklidili kárku.

„Nelezete si s Tomášem na nervy?“

Angličané tomu říkali parachute illness – chlapi, co byli dlouho spolu, si začali ze dne na den jít nesnesitelně na nervy, občas se někdo popral a občas někdo na někoho vystřelil.

„Nikdy jsme se nehádali.“

„Zdá se mi, že o něm máte příliš vysoké mínění.“

„Asi ano, protože Tomáš se ničeho nebojí.“

„A vy?“

Neodpověděl, mlčky jí pomohl do kabátu a vydal se s ní ke dveřím.

Co po mně zbyde? Jedno rozlomené prkno a pohled na modré nebe, které v Itálii maloval William Kent? Otevřel dveře, venku stála anglická noc bez drobných hvězd, které vídal z koruny kaštanu, zato s temným parkem a potokem šumícím pod stromy.

Napišete mi? Zašeptal skoro ve dveřích, ale nahlas své přání nevyslovil, nesměl, ostatně, kam by svůj dopis posílala, já už přece neexistuju, za dva dny ze mě bude tečka na mapě protektorátu, po které pátrá gestapo.

Patricia vyšla ze zámečku, čekal, jestli se otočí a zamává mu, ale zmizela ve tmě. Zavřel za sebou dveře, aby na obrovské temné skvrně Anglie nezazářil ani proužek světla, a zůstal stát na prahu Chichelley Hall. Do kostí mu pronikal noční chlad, ale zíral do tmy, jako by se v ní měla objevit její mávající ruka, cítil její vůni a nepohnul se možná půl hodiny, dokud se z lesíku neozvaly kroky a smích.

Otočil se, vešel dovnitř a vydal se po schodišti k pokoji. Nad mraky jsou teď možná hvězdy, možná letadla, napadlo ho. Byl na posledním schodě, když se otevřely dveře a v hale se rozsvítilo.

Suzanne, mlynářova dcera, měla přes ramena přehozený tmavý plášť, pod ním tmavomodré šaty, a na rukou dlouhé černé rukavice. Oči se jí leskly jako voda, která se pod mlýnským kolem dnes odpoledne líně sunula vpřed.

„Hello,“ řekla.

„Takže Patricie,“ zasmál se Tomáš, který ji držel kolem pasu. „To bych do tebe neřekl. Tak co?“

„Nic,“ odpověděl Jindřich po pravdě.

Vrátil se do pokoje, nazdvihl černý papír na okně, a vyhlédl na opuštěný park. Bledé světlo měsíce se objeví za pár hodin, a nejspíš mu už pozítří v noci bude mnohem blíž. Svlékl se, zhasnul lampu, natáhl se na postel a celou hodinu se marně převaloval a snažil se usnout.

Nakonec to vzdal a vydal se po schodech, aby se v jídelně napil. Dveře Tomášova pokoje byly přivřené, bezděky nahlédl dovnitř.

Suzanne zdvihala svou dlouhou černou rukavici a přejížděla Tomášovi po obličeji. Světlo svíčky za dveřmi vrhalo stíny a dvě těla vystupovala z pozadí černých oken jako dva kusy bílého žilkovaného mramoru.

Zdvihl rozpačitě hlavu: spatřil kousek modrého nebe Williama Kenta a vydal se po schodišti dolů, aby se ještě naposledy napil studeného čaje.

II

Kapky deště se na Lužnici podobaly bublinkám rozpáleného tuku. Kluci na druhém břehu zakřičeli něco sprostého, sebrali kaštan, hodili ho do vody, a řeka ho sunula dál, jako celou jejich výpravu. Zatloukal seděl na motorce a Štrgál s Havlátem se vezli na voze.

Štrgál byl vychrtlý Slovák s klátivou nedbalou chůzí, jeden z četníků, které si lidé prohlížejí s naprostou nedůvěrou; jenže si ze Slovenska přivezl včely, což mu zajistilo přízeň v širokém okolí, a Brázdová si na něj políčila hned o první tancovačce. Havlát, kterému se předevčírem narodilo páté dítě, byl klidný, vyrovnaný hromotluk. Od chvíle, kdy minuli Hamr, vykládal Štrgálovi: Víš, že na Hamru žili adamiti, každý večer rozdělávali ohně, tancovali vysvlečení úplně do naha, koupali se v řece a s příchodem půlnoci vyráželi do okolí zapalovat, drancovat a vraždit? A pořád citovali z bible, že o půlnoci nastane křik a skřípání zubů? Nakonec čtyřicet adamitů pobilo po vesnicích dvě stě mužů, žen a dětí, na popraviště šli se smíchem, ještě se vytahovali svou nesmrtností.

Štrgál nic neříkal a jen udiveně kroutil hlavou: Je tohle vůbec možný, to by se u nás na Slovensku nestalo, a s tím vjeli mezi první domky Veselí, které se už nejmenovalo Veselí, ale Frohenbrück, Veselý Most, a Havlát povídá, lidi se tu jmenujou po adamitech, Nemrava, Kněz, Prapor, to všechno jsou jména adamitů.

Od řeky vystoupali na náměstí, kde byl před lety Zatloukal s Lídou na pouti, s barokní věží veselského kostela Povýšení Svatého kříže po levé ruce a radnicí na pravé, a zamířili k prostřednímu z řady domů, jež na náměstí tvořily nepropustnou hráz, která před mnoha lety zastavila divokou nesmrtnost.

Kolem vozíku na dvorku stanice už stál celý kruh místní četnické honore a kusy bláta věrně napodobovaly vzor bot, až se zdálo, že je celý

dvorek ve skutečnosti měděnou fotografickou deskou, na kterou si německá armáda nechala pečlivě otisknout boty seřazené podle velikosti a kopírující služební hierarchii místního četnictva. Největší stopy patřily nadstrážmistru Veselému, o kterém se říkalo, že v Prachaticích v devětatřicátém zapomněl, že se mezi vojskem a Němci ještě nacházejí členové finanční stráže a měl je za německé vojáky: z pevnosti u hranic vypálil pár salv, o kterých se mluvilo po celé Šumavě, a jen náhodou nikoho netrefil, načež byl poslán domů. Vedle něj se do bláta otiskly o něco menší stopy; Veselého zástupce Kašpar byl původně místní pekař, který v září 1938 narukoval v rámci všeobecné mobilizace. Prezident Beneš sice vojáky odvolal, takže Kašparova vojna trvala pouhý měsíc, ale zbraně, disciplína a život v kasárnách se mu zalíbily natolik, že se rozhodl stát četníkem. V půlkruzích kolem se pak nacházely drobnější stopy věnované blátu obuví podřízených, jejichž jména si Zatloukal nepamatoval, ale od vidění je znal všechny.

Veselý s Kašparem zamyšleně sledovali, jak Štrgál s Havlátem nakládají bedny s municí, kterou měl Zatloukal převzít: pušky vzor 24, pistole vzor 24 Browning ráže 9 mm – nikoli pistole vzor 27, což byla dobrá zpráva, protože trpěly vadami vytahovače a často u nich docházelo k vzpříčení nábojů. Špatná zpráva čekala v číslicích vyražených na bedně s granáty, protože lhotští četníci prodělali výcvik s granáty vzor Janeček 21, které mezitím nahradily granáty Janeček vzor 35.

„Zatraceně,“ povzdychl si Zatloukal.

Veselý s Kašparem na něj překvapeně pohlédli.

„Myslím to papírování a tak,“ dodal, aby si nemysleli, že nemá z nově nabytých muničních zásob zasloužené potěšení.

„Ani nebudu opakovat, že na bedně musí být papírovej přelep s formulářem, na kterém je jasně uvedeno, kdo bednu s granátama otvíral. A taky jsi zodpovědný za to, že nikdo neuloží granát bez pojistky.“

Jestli někdo uloží granát bez pojistky, celá Lhota vyletí i s četnickou stanicí do vzduchu a bude to na jeho zodpovědnost, takže přikývl a shlédl na zabláčené boty a na koně, kteří stáli v rohu dvora za hromadou prken, hlavy a krky z nich vyčnívaly, takže připomínaly kentaury,

božské bytosti, které netuší, že povezou bednu, do které bude vložen granát bez pojistky a vina za toto neštěstí padne na jeho hlavu.

„Jdem nahoru. Mně už to počítání leze krkem,“ nařídil Veselý.

Vedli Zatloukala po dřevěných schodech na pavlač do prvního patra, kde se nacházela Veselého kancelář, služebna byla přímo pod ní, takže těžké kroky velitele zněly četníkům neustále nad hlavou jako dunivé zvony. Cestu do nejvyššího velení Veselského četnictva podepíralo nahnilé zábradlí, které vypadalo, že do něj klovají vrány i poštolky. Teprve ze širokých prken pavlače spatřil Zatloukal, kolik beden čeká na dvoře na další četnické stanice v okolí; četníků ze Lhoty bylo nejmíň, neměli auto, jen motorku a dva koně, a tak si je v tento pošmourý březnový den povolali, aby je měli z krku co nejdřív.

V rohu kanceláře vrchního strážmistra stála velká litinová kamna, na zdi vedle okna visela mapa, stůl pokrývaly papíry a stoh poštovních známek označených nápisem *Deutsches Reich*, další nařízení tohoto roku, stejně jako zákaz prodeje zboží s označením *Made in Czechoslovakia* – takové zboží se muselo zabavit a prodávající zatknout – ale to už Veselý vytahoval formuláře. Nejdřív, pomyslel si Zatloukal, si počká na podpis, a pak si teprve vydechne, sáhne pro něco k pití a poblahopřeje sám sobě – konečně mám ty lhotský burany z krku.

Na okně stál kafemlýnek, ale kdepak taková vzácnost jako káva, dostane vodu se šťávou a pak kořalku, a taky že ano, Veselý ho uchopil za loket a kormidloval k židli, Zatloukal vyhlédl na dvůr, spatřil další kaštan, pod kterým stál dřevěný záchod v rohu dvora. Na záchodě mohli dva lidé kadit vedle sebe, důmyslně se v něm nacházely dva otvory – jestli tu budeme mít nějakého nebezpečného zločince, náš četník může kadit s ním, budou tam jako jediná bytost, chlubil se loni Veselý, patřičně hrdý na svůj vynález, i když se později ukázalo, že ho viděl u četníků v Budějicích. Zatloukal podepsal deset kolonek s dalšími položkami jako plynová maska vzor 35, přilba vzor 32, osvětlovací pistole ráže 26,5 s třiceti raketami, rozdělenými na 20 bílých, 5 červených a 5 zelených. Bílé osvětlovaly místo za noci, červené ohlašovaly kontakt s nepřítelem a zelené znamenaly ústup.

„Ty zelený nebudeš potřebovat,“ prohlásil Veselý, a když Zatloukal zvedl hlavu, spatřil, že přímo za Veselým stojí mapa protektorátu a ještě za ním vlaje německá vlajka, ve skutečnosti nebylo kam ustupovat, sloužíme v zemi, která se po válce stane opravdovou částí Říše, budeme včlenění přímo do ní, jako jediná země z celé Evropy budeme mít výsadu přijmout německou kulturu beze zbytku, a pro zelené signální rakety nenajdeme využití. Podepsal převzetí a ještě připojil závěrečný podpis, kostrbatý klikyhák, který začínal čárkou, se kterou psal Z, a neušlo mu, že toto písmeno připomíná pojistku vytaženou z granátu a jeho podpis je podpisem člověka, který může za všechno.

Všichni si oddechli.

Nadešel čas na předání důvěrných zpráv: ceremoniál byl slavnostně započat otevřením láhve vaječného koňaku, který se po nalití do sklenky zformoval do podoby nebezpečně výbušné směsi.

„V Janovicích poslouchali četníci Londýn přímo na stanici.“

Tradiční první přípitek: čeští četníci jsou vlastenci, i když jim nadávají do svinských přísluhovačů, zrádců národa a jazyka Husa, Žižky a Komenského – není to pravda, četníci jsou stateční, neochvějní a nikdy český lid nezradí.

„Někdo je prásknul, představ si to, třináct četníků, celá stanice sakumprásk zatčená.“

Je třeba dávat pozor a nebláznit, i když nám připadají jako mytičtí hrdinové, bratrstvo Třinácti chlapů, které naoko čistí zbraně a přitom roznáší mezi prostým lidem zvěsti, jak to jde se skopčáky z kopce. Třináct chlapů, co drží spolu, páni, pomyslel si Zatloukal s obdivem a dopil první dávku tekuté vaječné třaskaviny. Vzápětí ho napadlo, že Havlát někoho z Janovic znal a možná se k nim vypraví gestapo.

„Vyslýchali je v Klatovech, převezli do Norimberka, a protože četnické družstvo je ozbrojený bezpečnostní orgán, udělali z toho masové spiknutí proti Říši.“

Ani se neptal, co se s nimi stalo, ale Kašpar počkal, až druhou skleničku naplní po okraj, a významně prohlásil: „Hned po soudu je zastřelili.“

My čtyři u nás ve Lhotě bysme se na nic takového nevzmohli, chtělo se mu odseknout; Olšanský je schopný kvůli kontrole jedné babičky udat všech jejích dvanáct načerno chovaných slepic a sepsat seznam míst, kde si chudák babka schovává vejce.

„Taky se přišlo na to, že zatajili zbraně a měli v evidenci neskutečnej bordel.“

Takže se chystají kontroly v evidenci odevzdaných zbraní. Odevzdávání vypuklo už pouhé tři dny po začátku okupace, zapisoval si jejich seznam na nějaké lejtro, ale bůhví, jak vypadalo a kam ho dal. Ve Lhotě se přebíraly lovecké pušky a brokovnice, browning, revolver a pár velkých loveckých nožů. Co z toho se už nenajde? Nejmén jeden velký lovecký nůž se stoprocentně ztratil, a kdo ví, čeho si ještě nevšiml.

„Holas zase pytláci. Musíš ho najít a zabavit mu brokovnici, jinak z toho bude pořádněj průšvih.“

O Holasově brokovnici ví někdo, kdo to v případě potřeby vytáhne proti Veselému. Tedy někdo z obecní rady, kdo chodí pytláčit a Holas na něj něco má. Napili se ještě jednou, a Zatloukala napadlo, že se svým jménem bude mít Veselý šanci stát se starostou. Ostatně Němcům bude imponovat, že střílel na Čechy, i když omylem, a Čechům se zase bude líbit, že na obranu vlasti něco dělal.

Přirozeně se stane starostou jen tehdy, pokud Zatloukal nezapomene na úřední přelep bedny s granáty.

„Kontrolor chytil Havlátovou, jak kupuje u sedláka vejce, tohle si manželka četníka nemůže dovolit.“

Ze Zatloukala skoro vypadlo, že už má Havlát páté dítě, ale oči mu znovu sklouzly na pásy známek, představoval si, jak bude lepit známky *Deutsches Reich*, určitě na to zapomene a dá tam českou známku, bude to velezrada, stejný trest, jaký dostanete, když v Anglii nalepíte známku britského panovníka vzhůru nohama. Podal jim ruce, přikývli, jako by říkali, jasně jsme ti řekli, do čeho se nemáš pouštět, nejsi jedinej, komu to hustíme do hlavy, takovejch vyzobanejch slepičích mozečků jako ty nás dneska čeká deset.

Sešel po dřevěném zábradlí, kývl na Štrgála a Havláta, koně zabrali, vůz se zbraněmi se pohnul, a když se otočil na náměstí, kola v blátě ve stopách vozíků vypadala jako jámy, do kterých napadaly všechny nevybuchlé kaštany jednoho Veselského dvora.

Mlýn ve Veselí byl výkřikem poslední techniky: dva diesellové motory, generátor, Francisova turbína, mlýnice vybavená čističkou obilí, loupačkou, dvěma žitnými stolicemi, jednou dvojitou pšeničnou stolicí, šrotovkou, porcelánkou a míchačkou na mouku. Jejich lhotský mlýn, kterému se podle posledního majitele říkalo Vopatský, byl rozvrzaný mlýn na břehu Lužnice, a říkalo se o něm, že je prokletý. Povodeň ho před padesáti lety posunula o pár metrů do lesa; z okolních vesnic přišli chlapi, omotali ho provazy, zabrali a mlýn odtáhli zase zpátky.

Zatloukal chodíval k mlýnu jako kluk, to tam ještě býval mlynářem starý Kraus. Zatloukal nikdy nezapomněl, jak jednou přicházel od Lhoty, mezi stromy se míhalo velké kolo a v kole visela bílá našedlá skvrna, jako by se přímo do kola dostala obrovská hrouda mouky, která právě usychala, a když přišel blíž, uviděl, že z hroudy vyčuhuje černá tečka, o dalších pár metrů mu připadalo, že se do kola zapletl obrovský brouk posypaný moukou, a pak pochopil, že je to mlynářova kudrnatá hlava, ze které vítr pomalu odvával mouku do řeky. Slunce se prodíralo mraky a řeka se leskla jako kůra chleba, kdyby tam mouky napadalo víc, proměnila by se v pecen. Museli volat Veselského mlynáře, protože se Kraus zaklínal v palečném kole a nemohli ho vyprostit, nevěděli, jak vypustit vodu z dolního kola, protože teprve potom by se paleční kolo pohnulo a Krause mohli vytáhnout ven. Mrtvý mlynář tam takhle čekal celou noc, přesně podle pověstí, v nichž si čerti a zlí duchové smrt mlynáře užijí jen tehdy, když mrtvý zůstane v mlýně až do úsvitu. Veselský mlynář dorazil s prvními paprsky nadcházejícího dne, jako anděl otočil kolem věčnosti a vytáhl Krause, který do kola vstupoval živý, jenže mlýnské kolo nebylo jen kolo mlýna, byl to d'áblu zaslíbený stroj zatracení.

Deset let mlýn stál, s obilím se jezdilo do Veselí, a pak se náhle objevil Vopat, přišel od Tachova, a začal mlít. Lidem se vyhýbal, ale jak začala válka, schovával mouku vdovám a ženám, jejichž muži skončili ve vězení – ve mlýně se pár kilo mouky bez lístků vždycky nějak našlo.

Před dvěma roky ale gestapo Vopata obvinilo z nedodržování protektorátních nařízení, a Zatloukala poslalo, aby ho odvedl a mlýn úředně zapečetil.

Vopat se svému zatčení vůbec nedivil, došel ke skříni, vytáhl flašku se slivovicí a pořádně si loknul: já teda s váma puđu, pane četník, ale todlencto chození na ouřady mi radost nedělá, víte, že já už v patnáctém roce mlel jako učeň na Labi na lístky a to taky k ničemu dobrému nevedlo, prohlásil, jako by o nic nešlo, a vydal se se Zatloukalem na nádraží, odkud s ním Zatloukal poslal Štrgála, ve vlaku prý hráli karty a bavili se o koních, jen těsně předtím, než vešli na táborské gestapo, prý Vopat prohlásil, pro ně jsem asi jenom kus těsta, kterej můžou strčit do rozpálený trouby, a kdoví, pane četník, kde tý můj starý oschlý kůrce bude konec.

Zatloukal dnes slezl u Veselského mlýna z vozu plného obilí, které sebrali ze sýpek v okolí Lhoty, pečlivě převážili, připravili, domluvili cestu a datum, a pozdravil mlynářova pomocníka, který se jmenoval František Žid. Dalo se čekat, že si zažádá o změnu jména, třeba na Žídka nebo Zídka, protože na něj došly už dva dotazy z gestapa v Táboře. Veselský mlynář stál s rukama složenýma na prsou na prahu mlýna, a zamračeně a majestátně shlížel na všechno, co vybudoval, vodní náhon, stavidlo, pilu, můstek a v okamžiku, kdy se před ním Zatloukal zastavil, demonstrativně vkročil do vrat mlýna, aby ukázal, že s nimi nemá společného, ani co by se mouky za nehet vešlo. Četníci se po sobě rozpačitě podívali, cizáci, vyslanci Lhoty, vedení Zatloukalem, který zneuctil jejich vesnici i celé mlynářské řemeslo v širém okolí tím nejhorším hříchem ze všech, pečetí na mlýně. Všechno obilí budou skládat z vozu sami, dokonce i pomocníci, pro které mlynář neměl většinou nic jiného než nadávky do lenochů a darmožroutů, vyšli ven a založili si demonstrativně ruce na prsou. Lhotští četníci zdvihli pytle s obilím a zamířili do mlýna, mlynář zamračeně ukazoval, kam ho mají skládat,

a Zatloukala napadlo, jestli mlynáři vůbec došlo, že mluví s budoucím dědicem statku u Zatloukalů. Jenže člověk, který zapečetí mlýn, bude navždy prokletý, možná čím větší majetek má, tím bude jeho konec horší, protože jak se říká: Tejden u zlata, sto let v pekle.

„Kdy si máme přijet?“

„Nejdřív pozejtří. Papíry tu nechte,“ řekl mlynář a všichni se otočili zády, jen ne František Žid, na kterého Zatloukal gestapu dvakrát odpovídal s tím, že se židy nemá co dělat a nejspíš mu zachránil život, a ten se zeptal:

„Ta holka, co se schovává v lesích, je tvoje, že jo?“

Zatloukal otevřel ústa, ale v tom okamžiku se motor mlýna rozběhl, takže neodpověděl, všiml si, jak se na něj muži i jeho četníci dívají, vědí, že se Lída schovává, ale neřekl nic, vyšel ven a opakoval si, dokázal jsem aspoň něco, zachránil jsem vesnici, pozítří se vrátíme pro mouku, která se stejně za pár měsíců bude mlít z kaštanů; proto rostou na břehu Lužnice, aby lidé, až bude nejhůř, mohli přijít ke mlýnu a každý dostal trochu nažloutlé kaštanové mouky a cestou domů přemýšlel, jak asi bude takový chleba dětem chutnat.

III

Mechanik na letišti tvrdil, že nejlepší mazadlo je žraločí olej, takže Jindřicha ani nepřekvapilo, že zvuky přicházející ze zadní části letadla zněly jako klapání čelistí. Tady nahoře v oblacích cítil strach. Musím usnout, pomyslel si, aspoň na chvíli, proto jsem prodělal výcvik, abych usnul, když je třeba, přece je to tu jednodušší než usínat v koruně kaštanu, jenže letadlo sebou znovu hodilo ze strany na stranu, letový dispečer říkal Tomášovi: „Tohle byl poslední let z Anglie, příště se už poletí z Itálie,“ pro Angličany byly lety do Čech příliš daleko a hned po pár minutách se letadlo ocitlo nad nepřátelským územím, na hranicích Čech čekaly obvykle v mlze nebezpečné kopce, během celého letu se letadlo mohlo držet jen Labe a Dunaje. Počítali tedy s menší navigační chybou, měli přistát v okolí Malšic pod Tábořem, kde to znali, Bežerovice byly jen dvanáct kilometrů na jih. Dál už dispečerovi nerozuměl, jen pochopil, že se vracejí, poslední let z Anglie nevyšel, viditelnost je špatná, náraz se mu ulevilo, představil si, jak bude zpátky v Chichelley Hall, najde Patricii, vyláme všechna prkna na stropě záměčku, aby spatřila celou modrou oblohu, kterou namaloval William Kent a řekne: ten malíř byl vážně génius, ukázal nám italské nebe, kterým za pár měsíců poletíme domů.

Je dobře, že se vracejí, co by taky dokázali, výsadky ostatních skupin skončily fiaskem, jediní, komu to vyšlo, byli Gabčík s Kubišem. Po jejich akci gestapo pochopilo, že parašutisté můžou něco dokázat, a tak je dostal na starosti Willi Leimer, bezohledný a ambiciózní důstojník: *Máme nezvratné důkazy, že posláním paraoddílů je vaše smrt*, sdělil prý Frankovi.

Takže mohli počítat s tím, že dole pod nimi je zaměřovači a hlásná služba protiletadlové obrany a Leimer bude mít co nevidět na stole zprávu, podle které se nad územím protektorátu objevil operační let. Obrátit je jediná šance, nikdo nedokáže v noci po dopadu skrýt všechen

materiál a nezanechat po sobě jedinou stopu, a navíc čas utíká, k vysazení muselo dojít před půlnocí, aby měli dost času opustit místo seskoku, proto se nelétalo v létě, kdy byly noci krátké a letadlo by se nestihlo vrátit v bezpečí zpátky.

Dispečer poplácal Tomáše po zádech, Tomáš kývl, a místo, aby si sedl, se postavil, naklonil se nad poklop v podlaze, který se otevřel, letadlo se znovu zhouplo, otočil se, a Jindřichovi došlo, že musí vyskočit. Tomáš jako velitel skupiny skákal první, po něm Jindřich, materiál, vysílačka a nakonec radista. Jindřich zavřel oči a nohy se mu zapřely do paluby. Tomáš zmizel, dispečer zařval, pod nohama se otevřel černočerný výřez v podlaze letadla, napadlo ho, že on sám je přikrytý na nebi hobrou, že jeho tvář ohromená strachem je obrazem, na který se dívá kdosi z povrchu země, dispečer do něj strčil, Jindřich udělal krok do prázdna a pak už cítil jen nárazy větru do tváře a tušil zemi blížící se v naprosté temnotě – klapání motoru vystřídal pleskavý vítr v uších, otevřel padák, plul tmou a pak následoval prudký náraz do tvrdé desky země. Dopadl na nohy do bláta, neudržel rovnováhu, natáhl před sebe ruce a obličej se mu zaryl do studené, mokré země a padák ho celého zakryl.

Když vykoukl ven, nebe se proměnilo v černý kámen a všechna zatemněná okna českých domů mohla klidně stát kolem, protože neviděl vůbec nic.

Ztratili radistu, vyskočil pozdě nebo ho Jindřichovo váhání připravilo o těch pár vteřin, které se na zemi po dopadu počítají na kilometry. Chyběla také bedna, ve které byly spací pytle a mapy, museli se spolehnout, že ji má radista. Jedna bedna s materiálem se při nárazu rozbila o zem, přišli na to, když ji zvedli z promočené země, po pár krocích se věci začaly sypat jako brambory z protrženého pytle. Uši měli pořád tak zalehlé, že nárazy zaslechli až po pár krocích. Nechtěli svítit, lezli po čtyřech po mokré zemi, v mírném studeném dešti šátrali rukama po zemi. Díky výcviku v Anglii byli zvyklí pracovat ve tmě, při vyřazování lokomotiv měli neustále na očích černé brýle, pracovali po hmatu a instruktoři na ně lícili malé nálože, které jim pod prsty nečekaně vybuchovaly.

Naštěstí dopadli na pole jen pár kroků od lesa, skoro ve stejné vzdálenosti, jak to cvičili u Bronhamu – kdyby se ta zatracená bedna nerozbila, mohli už vyrazit, zjistit, kde jsou a vydat se na místo, kde se měli v případě rozdělení s radistou znovu sejít. Původně chtěli jít jen v noci a za dne spát, ale teď nestíhali zakrývat stopy a ze všech sil zahrabávali padáky.

Když skončili, objevilo se první slabé světlo. Měli už vyrazit, ale neustále nacházeli další věci, pumpičku k bicyklu se skrytou dýkou, pistoli Welrod ráže 7,65 mm s tlumičem, kostku kávy, cukru, sáček soli, kostky lisovaného sušeného ovoce, sušených brambor a dehydrovaného masa, které se ohřívaly na malém lihovém vařiči s tuhými lihovými tabletami. Pilulky s označením L, které obsahovaly cyankáli, B s benzedrinem na potlačení únavy, K na spánek a uklidnění, barevně odlišené, aby je nepopletli. Dlouho nemohli najít lihový vařič, a když ho našli, o kus dál ležel v blátě i tree spigot, zbraň podobná přenosnému čepu s podlouhlým držadlem, která se zavrtala ostrou špičkou za pomoci dvou rukojetí do kmene stromu, potom se na její konec nasadil optický zaměřovač, na čep se nasunula plastická trhavina a tlakem proti čepu se natáhl úderník, jenže ztratili tmavý impregnovaný povlak, který se přes zbraň natahoval, aby trhavina nezvlhla.

Náhle přestalo pršet, v pošlapané trávě se kroutila dešťovka přeseknutá lopatkou ve dvě, ještě před chvílí to byla jediná bytost, a nyní z ní byly dvě, jedna živá, svíjející se do všech stran, a druhá mrtvá, nehybná v tmavě hnědé pění hlíny. Vedle ní ležely dva klacky, jako kluk si na zahradě stavěl svá vlastní letadla, dva dřevěné kříže stlučené dohromady a v tom okamžiku mu poprvé došlo, co dokázali – dostali se do Čech. Zasvítilo slunce, zazpíval kos, přestali kopat a narovnali se. Tohle bylo přivítání, na které čekali.

Jindřich mezi stromy spatřil další věci, které bylo třeba skrýt.

„Doprdele práce, nikdy to nepoberem. A ztratili jsme ty pitomý mapy.“

„Jen klid, padáky jsme už zakopali, a docela dobře. Takže o nic nejde a je zbytečné se rozčilovat,“ uklidňoval ho Tomáš.

Tyhle výbuchy vzteku, pomyslel si Jindřich, mám po tátovi, jeho nadávky na to, čím mohlo Československo být, ty ho zabily, všechno jsme podělali, nejdřív Masaryk, potom Baťa a jeho megalomanské plány s první republikou na vybudování nové země, ve které bude žít čtyřicet milionů lidí – tátovi nebylo nic dost dobrý, a nakonec umřel na nedostatek vlastního vyrovnání se se zemí, ve které žil.

V Chichelley jsem na něj vzpomínal jako na klidného profesora dějepisu a tady mám pocit, že bych všechno nejradši rozmlátil.

A to znamená jediné – že už jsem zase doma.

Rozhodli se pro pumpičku s dýkou, větší částku peněz, dva padělané průkazy se dvěma identitami, jednu pro území protektorátu (mlýnské dělníky) a jednu pro případnou cestu na Slovensko (lesní dělníky). Byli na cestě z Alcony v Itálii, kde se mlýn zavřel, v kapse měli jízdenky z Itálie, zfalšované doporučení a okopírovaný padělek úředního závěrního mlýna v Pelhřimově, jména Jindřich Hájek a Tomáš Sypal – bylo bezpečnější ponechat si křestní jména. Také si vzali padělané vůdčí listy pro motorová vozidla, potvrzení výcviku v hasičské a protiletectvé službě, aby se mohli pohybovat v noci, a pár formulářů různých německých urlaubscheinů a sonderasweisů.

Svlékli si kombinézy navlečené přes civilní oblek, které je chránily před chladem a bránily poničení oděvu při seskoku, sundali elastické bandáže na kolenou a kotnících a návleky ke kolenům s gumovou podešví, aby nebyli po seskoku nápadní zablácenými kalhotami, a rozhodli se, že se vydají po vyšlapané pěšině na jih. Po pravé straně stál nízký borový les, který mohli v nejhorším použít jako úkryt, a tak se ještě naposledy ohlédli; snad se jim povedlo zahladit všechny stopy.

„Zvládli jsme to, ne?“ prohlásil Tomáš. „Hele, něco mě napadlo: Zabil jsem toho hajzla Leimera a než chcípne, tak mu řeknem, že ho Hitler nikdy nepovýší.“

„Tak jo!“ Když se k němu otočil, spatřil na borové větvi přímo nad Tomášovou hlavou černý kožený obal na tree spigot. Vypadal jako rukavice, kterou Suzanne přejížděla Tomášovi po tváři. Byla to jediná věc, kterou přehlédli, a která je mohla stát všechno. Tomáš po návleku sáhl

a ukázal na nápis *T S*, naprosto idiotsky vyrytý do kůže – důkaz, že tu byli. Už nebyl čas ji zakopávat, přišli o další zbraň, protože trhavina uvnitř navlhne.

„T. S. jako Tomáš Sypal, můj novej vlastnoruční podpis,“ zašeptal, „vlastně není novej, zapomněl jsem, že jsem Thomas Sakra,“ zasmál se a strčil ho pod hromádku listí.

Nejhorší bude jít a nemít na sobě uniformu, říkal Pernický, a měl pravdu: chvilku trvalo, než si zvykli na civilní boty. Na sobě měli obnošené plátěné kalhoty, ze kterých se už v Anglii odstranily všechny nášivky. Po sto metrech cesty podél lesa se Tomáš zastavil: „Jdem jak zblblí rekruti na přehlídce, takhle každěj pozná, co jsme zač. Musíme se uvolnit, jít jako kluci. Pamatuješ si, jak jsme se vypravili do Bechyně?“

Vzpomínali na cestu, kterou podnikli, když jim bylo šest, a rytmus chůze se náhle změnil, opravdu šli jinak, vyprávěli si, jak slézali skály a padali do bláta u Lužnice, a měli z toho takovou radost, že poskakovali uprostřed cesty, vyhazovali čepice do vzduchu, zvedali listí hrušek přilepené k sobě jako medové plástve, házeli je po sobě a křičeli: „Jsme kluci! Chápeš to! Jsme zase kluci! Jdem do Bechyně!“

Dohodli se, že nebudou spát, a na první zátah zkusí dojít co nejdál; pak se před nimi otevřela louka sevřená ze všech stran stromy; úkolem jejich výsadku bylo zajistit místo pro přistání letounu pro letecké shozy zbraní a vytipovat vhodné oblasti pro seskok dalších parašutistů.

„Táta říkal, že musíš vidět každěj stín,“ řekl Tomáš. „Když byl za války v Rusku, stavěli Rusové mezi stromy zmrzlý psy a vlky, takže jsi vkročil na mýtinu a skoro jsi umřel hrůzou, a od té doby ti stačil pohled na strom v lese, aby ses rozklepal a byli kluci, co už nikdy nedokázali v lese usnout.“

Louka se jim zamlouvala, ale byla příliš blízko místu seskoku. Prošli borovým lesem, který brzy vystřídal smrkový, a v něm spatřili dřevěná prkna přibitá ke kmenům stromů, za kterými v jehličí hrabalo asi dvacet popelavých slepic. Půda byla tak vyzobaná, že se leskla jako skála, válely se na ní polámané slepičí kůstky a peří, jak tu nějaké zvíře roztr-

halo slepici, a o kus dál za ohradou ležela mrtvá liška, jako by ji někdo podsekl kosou. Okamžitě pocítil nutkání zahrabat ji do země stejně jako padák.

Tomáš ho pohybem ruky zastavil.

„Co je?“ zašeptal překvapeně.

„Něco tu nehraje.“

„A co?“

„Nevím.“

Čekali bez hnutí a naslouchali vrzání stromů a kvokání slepic. Šedivé nebe stálo mezi větvemi a malinké bílé slunce hnízdlilo mezi větvemi.

„Není tu kohout,“ zašeptal Tomáš.

„Kohout by kokrhal...“

„Jo. Byl by slyšet.“

„Takže za chvíli budem mezi lidma.“

Uprostřed lesní louky se táhly dva dlouhé bramborové řádky. Hlídal je strašák, jemuž z hadrů zbyly jen zašedlé nitě omotané kolem suků. Slunce zmizelo, na nebi se sbíraly ohromné bouřkové mraky a v dálce se zablýsklo. Uviděli kopce, které znali; přímo před sebou Klet', vpravo Bobík i Boubín, a po dalších sto metrech spatřili z kraje březového hájku v rovině před sebou silnici.

Zalehli za šípkovými keři. Silnice byla stejná jako všechny silnice kolem Lužnice, nestoupala ani neklesala, vypadala jako vodorovný násep navršený přímo mezi louky. Jindřichovi připomněla opuštěné jeviště loutkového divadla, které v hospodě hrávalo v neděli po obědě.

Nahmatal peníze, které ve spěchu strčil do kapsy. Oba si vzali po sedmi tisících říšských markách, což představovalo sedmdesát tisíc českých korun. Týdenní výdělek dělníka byl – podle toho, co se dočetli v novinách – kolem sedmdesáti říšských marek. Moravec, který je zkoušel ze znalosti protektorátních peněz, jim nařizoval, aby je neukládali do finančních ústavů a nenosili u sebe ve větším množství.

Na desetikoruně byl portrét árijského děvčete a na dvacetikoruně árijského chlapce. Jindřich bankovky sroloval do ruličky jako dalekohled – pohled v hodnotě stovky týdnů lopocení obyčejného dělníka.

Co mi asi ukáže, pomyslel si.

Spatřil koruny buků, zrzavou veverku, další šípkové keře a pak konečně okraj cesty. Sotva pohnul provizorním dalekohledem doleva, objevil se vůz tažený dvěma koňmi, na jehož stupátku seděl světlavý chlapec podobný chlapci na bankovce.

„To jsou ale herky, co?“

„Tady už žádný krásný koně neuvidíš, když jsou rekvizice.“

Jako kluci si vždycky představovali, jak najdou v lese nebo na poli koně, schovají ho a budou se o něj starat. Kůň a pistole byly dvě věci, o kterých neustále snili, dokonce bláhově šetřili, aby si v Táboře mohli koupit pistoli.

„Co to veze?“

„Nevím.“

Na konci cesty u lesa stáli dva muži v tmavých kabátech, jízdní kola se opírala o břízy u cesty.

Odložil dalekohled: Přivolal jsem je sám? Co jsem si myslel, že uvidím ruličkou z říšských marek?

„Myslíš, že to jsou Němci?“ zašeptal.

„Nevím.“

Chlapec pohnul otěžemi a koně naráz zastavili. Muži kývli na chlapce, ten sáhl do kapsy a vytáhl nějaká lejstra. Nakoukli do nich, vrátili mu je, vylezli nahoru a otevřeli první pytel, ze kterého se okamžitě vznesl bílý prach.

„Jak to, že jsou tady? Ví o nás!“

„Počkej.“

V dálce zahřmělo. Muži přinutili chlapce, aby otevřel dva pytle uprostřed vozu a tři u postranice. Potom vzhledli k černým mrakům a vydali se zpátky ke kolům.

„Ten kluk jede ze mlejna.“

„To je fuk, odkud jede, někdo už o nás ví!“

„Neví. Kdyby o nás věděli, nenechali by toho jen proto, že začne pršet. Taky by nakoukli do všech pytlů, ne? Šťoural do toho, jak do holky, co mu vomdlí u muziky. A ani neprohlídli spodek vozu.“

„Ale jak to, že jsou tady?“ divil se Jindřich, ale najednou se oba nemohli vyhnout myšlence na to nejhorší: gestapo chytilo radistu.

Nahlas to ale nevyslovil ani jeden, počkali, dokud silnice nebyla opuštěná. Přímo nad nimi se ozval hrom. Vstali ze země, vrátili se podél šípkových keřů zpátky do lesa, a pak uslyšeli mezi stromy kroky, které se blížily přímo k nim.

IV

Ještě před úsvitem spatřil Zatloukal na prahu domku u hřbitova Páralovou. V zatemnělé vsi marně vyhlížela manžela, který někde chlastal, a jediné, co ji slabě osvětlovalo, byl úzký proužek světla v rámu dveří za jejími zády.

„Je u vás Lída?“ zeptal se.

Ještě před měsícem Lída přespávala u Páralové, ale teď se schovávala po lesích, aby nemusela do Reichu. Páralová zavrtěla hlavou, zašla dovnitř a zavřela za sebou dveře. Zatloukal věděl, že se uvnitř rozpláče. Postál rozpačitě na rohu ulice a pak se vydal dál, protože měl na starosti sestavení nočních hlídek. Měly hlásit všechny neobvyklé události a zodpovídat za odstranění všeho, co připomínalo samostatnou republiku – pomníky, desek, obrazů a vlajek.

Lidé se hlídkám vyhýbali, takže když někdo nemohl, jako dnes Havlát, vzal ji sám; stejně by neusnul. Lída byla bůhví kde, a jestli se na ně veselský mlynář vykašle a semletí bude protahovat, bude se muset celá Lhota sebrat a přilézt za ním s prosíkem.

Jo, panáčkové, zapečetit mlýn, to vám jen tak neprojde!

V místech, kde měl na návsi stát Masarykův pomník, zela i nadále jáma v zemi. Původní návrh pomníku počítal s bronzovým reliéfem, jenže po okupaci obecní radě došlo, že ho Němci zrekvírují, a tak lhotští zakázku na bronz zrušili s tím, že sochu zhotoví Páral; Masarykovu jámu přejmenovali na „stavbu dobytčí váhy“, a starosta už několik měsíců úřadům statečně tvrdil, že na ni obec nemá peníze.

Zatloukal si vzpomněl na noc z loňského června, kdy rádio poprvé hlásilo, kolik lidí popravili Němci za schvalování atentátu na říšského protektora. Třikrát tenkrát obešel vesnici a myslel, že už půjde domů, když zaslechl podivné šustění a přímo u jámy spatřil starostu, učitele a faráře.

Drželi tužky a ze všech sil čmárali na papír. Lopaty, které přinesli, ležely pohozené v trávě.

Co tu děláte? zašeptal.

Ohlédli se po něm úplně samozřejmě, věděli, že má hlídku, a okamžitě se vrátili ke psaní. Zatloukala napadlo, že jestli teď někdo vykoukne, pomyslí si, že nacvičují vystoupení na školní besídku.

Závody v psaní vyhrál farář, což Zatloukala překvapilo, protože by vsadil na učitele.

Mám to! Budete kopat. A já...

Já taky!

Já taky!

Papíry zavlály nad jámou jako bílé vlajky.

Honza to rozsoudí.

Co mám soudit? zeptal se Zatloukal nechápavě.

Ani teď mu nikdo neposkytl jediné slovo vysvětlení. Farář se postavil nad jámu:

Dne 12. června 1942. Z boží milosti jsme se rozhodli zakopat...

Z boží milosti? Přerušil ho starosta, který byl zvolen za socialisty.

Ostatní ho okřikli tak hlasitě, že to muselo být slyšet až u Lužnice, a pak se konečně Zatloukal dočkal vysvětlení: po atentátu na Heydricha měli o vesnici takový strach, že se rozhodli na náves zakopat poselství budoucím generacím. K tomuto činu je inspiroval zalužanský starosta, který v návalu úzkosti všechno prozradil manželce, ta se svěřila Páralové a ta to vyzvonila starostově ženě.

Jenže lhotští se nedokázali dohodnout ani na tom, do jaké lahve poselství uloží. Starosta přinesl láhev od slivovice s úzkým hrdlem a vysvětloval, že dovnitř se nedostane havěť, která by papír sežrala, učitel přitáhl baňku, ve které ve škole prováděl pokusy, a farář se vybavil prázdným demižonem od mešního vína. V zalužanském poselství stálo nejprve vysvětlení, kde v okolí obce rostou houby, jak se vypouští rybník, kam se chodí pytláčit, rady ohledně roubování švestek, seznam domů, ve kterých hořelo, a místa, kde bylo nutné vypalovat meze. Zatloukalovi se zalužanské poselství zamlouvalo, ale starostu, faráře

i učitele ohromila důležitost jejich vlastního odkazu a nakonec se pohádali tak, že spolu nepromluvili celý měsíc.

To bylo před rokem. Dnes v noci Zatloukal minul jámu, a přímo proti němu se ve tmě vyloupila postava učitele Párala.

Tlačil před sebou skřípající káru, na které leželo pod plachtou čísi tělo.

„Koho to vezete?“

Páral pustil držadlo.

„Zabil jsem Holase, pytláka, co si s ním nevíš rady.“

Zatloukal se sklonil ke káře, odhrnul hadr a pohlédl do tváře bývalého prezidenta.

„Vy máte tak blbý nápady!“

„Honzo, uklidni se, a poslouchej. Do Tučap přijeli gestapáci a vyptávali se, kdo ve vsi předražoval potraviny. Neboj, nic se nevyšetřilo. Ale neodtáhli, utábořili se ve škole.“

Gestapáci jsou tak blízko, napadlo Zatloukala, proč mě Veselý nevaroval? Nebo varoval a já to nepochopil?

„Takže mám strach a radši ho schovám v lese.“

„Kde?“

„Čím méně lidí o něm bude vědět, tím líp.“

„Jesli se někde vožerete a necháte ho ležet všem na očích!“

Páral ho neposlouchal a zabral za káru. Zatloukalovi připadal jako topič, který za hukotu motorů přikládá do kotle, zatímco Tomáš Garrigue Masaryk přikrytý plachtou na palubě zbité z několika prken opouští malé lhotské moře a vyplouvá do oceánu noci.

Po oknech zatemněných černým papírem se sunulo nazlátlé vlnění, které se proměnilo ve světlo, a téměř vzápětí se spustil déšť. Zatloukal byl právě na kraji vsi, promrzlý a unavený, a než by běžel na stanici, schoval se v seníku. Před usnutím si marně lámal hlavu, kde je asi Lída, a přemýšlel o osudu jejího otce, kterého po atentátu na Heydricha odvedli Němci. Nenáviděli české spiritisty, stejně jako ten kolaborant Moravec, který tvrdý postoj nacistů obhajoval: *Spiritisté se*

odmítají vzdát svého češství a musejí být potrestáni. Lída se mohla před začátkem okupace schovat u tety, která z Podkrkonoší odjela na Slovensko, ale rozhodla se zůstat. Pro nás je to normální, prohlašovala, už v roce 1856 vydala církev oběžník, podle kterého spiritisté nesměli uzavírat sňatky a pohřbívat mrtvé, takže na Šumavě a v Podkrkonoší zakládali celé vesnice.

Zatloukala nakonec přemohla únava, usnul tvrdým spánkem, a když se probudil, byl už den. Bouře polevila a mezi mraky se objevilo slunce. V třešňové aleji, kterou zničily mrazy v roce 1929, se objevil vůz tažený dvěma koňmi. Na stupátku mladý Voldřich, pomocník Veselského mlynáře, což byla zároveň vděčná i nebezpečná práce – při kontrole v Klatovech zmlátili na základě falešného udání gestapáci kluka, který rozvážel mouku. Byla to jeho první jízda a od té doby ho znali všichni v širém okolí, a nebylo domu, kde by se nezastavil a neukazoval modřiny. Z kluka se málem stal hauzýrník: táta si na něj došlápl a na týden ho poslal zpátky do chlíva podestýlat dobytku.

Zatloukal vystoupil z cesty mezi třešněmi a zdvihl ruku.

Kluk trhl otěžemi, protože se lekl, koně zařehotali a Zatloukalovi došlo, že udělal chybu: slunce měl přímo za sebou a Voldřich ho nemohl vidět. Musím přece počítat s tím, jak budou ostatní reagovat, ze stanice jsem zvyklý myslet za všechny.

„Zatracený herky – jedou jak slepý.“ Bylo vidět, že se Voldřichovi ulevilo. Jeho světlé vlasy zářily na slunci a modré oči se leskly: vypadal jako dokonalý árijec a nejspíš proto si ho mlynář vybral.

Mlynářovi koně byli staří valaši a jejich smutné oči přiznávaly, že se už dávno rozloučily se světem, který znaly. Tady na poli se například vždycky pěstoval ječmen, ale loni se musela na základě protektorátního nařízení sázet řepka olejná.

„Myslel jsem, že si budem muset přijet sami a nejdřív až pozejtří.“

„Měl jsem jet do Frahelže, ale pantáta povídal, ať to vezmu radši k vám.“

Zatloukal si těch pár slov přeložil po svém: Kontroly začaly ve Frahelži. Byli tu sami, ale kdyby je někdo viděl, jak tu klábosí, u výsledku by měli vypovídat stejně.

„Na silnici z Veselí je dneska hlava na hlavě,“ pokračoval Voldřich a kývl hlavou k jednomu z pytlů.

Hospodářská kontrola čekala na silnici na Veselí, nejspíš hned za vsí, a prohlížela vůz. To byla důležitá zpráva, protože Zatloukal místní i přespolní nejčastěji zatýkal právě pro *zásobovací přestupky*.

„Dobře. Řekni mlynářovi, že mu moc děkuju. Chlapi to na stanici vynosí, ne aby ses s tím dřel sám. A mějte se, vy tři!“ poplácal koně po hřbetu a zalitoval, že nemá jablko nebo kousek starého chleba.

Voldřich pobídl koně, vůz se těžce pohnul; Zatloukal stál na cestě a sledoval, jak vůz po sto metrech odbočil na cestu ke Lhotě a minul vrby, které se před válkou rozprodávaly ve veřejné dražbě. Paprsky slunce se propletly s příčlemi kola a monstrance složená ze sprušlí kola zazářila; světlo zmizelo v okamžiku, kdy vůz odbočil mezi domy.

U školy čekal povoz marně na Párala, zatímco se učitelé z okolních vesnic tísnili namačkaní jeden vedle druhého a představovali si, jak se budou na dnešním kurzu vyrovnávat s novým pohledem na české dějiny v rámci Říše; na druhé straně návsí se svázely děti na zemědělskou práci – nejspíš bylo zakázáno, aby se učitelé a děti dostali do kontaktu. Role se obrátily: děti pracovaly a učitelé se učili. Před rokem ještě škola fungovala, jak měla, děti i učitelé svorně proklínali kukly bource morušového, které museli ve škole pěstovat.

V listopadu došel papír, psalo se na role balicího papíru, a když došel i ten, přišly na řadu hliněné tabulky. Páral vykládal o Mezopotámii, kde se také psalo na tabulky, a rozhodl se, že bude probírat výhradně starověk a na moderní dějiny se vykašle.

Znovu se rozpršelo.

Pod platanem stál v koutě dvora policejní stanice vozík s puškami vzor 24, který měl Olšanský včera večer zamknout v muničním skladě. Zatloukal na něj nevěřícně zíral a ptal se sám sebe, jestli to je jenom lemplovství nebo další tajná zpráva, jejíž význam mu uniká.

Ne, je to lenost, zapomnětlivost a nepochopitelná bezstarostnost. Jeho četníci se na stanici dokázali hodiny bavit o tom, jaké to bude, až

se – podle posledních zpráv vysílaných Londýnem – Němci přeženou přes Lhotu na útěku z východní fronty a jakými zbraněmi budou bojovat. Debaty se týkaly nejodbornějších termínů z balistiky, o nichž ani sami nevěděli, co znamenají.

Předloni před Vánoci dostali příkaz neopouštět služebnu. Havlát, kterému se narodil syn, přinesl demižon. Sotva ho vypili, začali řídit, převraceli a zase na sebe rovnali stoly, židle a skříně, pak se pustili do kamen, která rozbourali a zase skládali, a nakonec se celé dvě hodiny polévali vodou.

Třináct chlapů z Janovic je po smrti, a mě nadělili válku a tyhle lem-ply, pomyslel si Zatloukal. Vydal se k vozíku. Hlavně pušek zíraly ven, vítr plachtu napínal a proměňoval vozík v malý škuner, který se nenápadně posunuje, dokud se nedostane do palebné pozice a nezahájí palbu na okna stanice. Sáhl po oji, pevně ho uchopil, a i když mu ruce klouzaly, ze všech sil ho táhl proti studenému větru.

„Pojďte sem!“ zařval, ale nikdo ho neslyšel, takže ho napadlo, že by mohl vytáhnout pistoli a vystřelit, jenže co když vyběhnou ven a začnou taky střílet? Nechal vozík vozíkem a doběhl ke dveřím: „Ven!“

Zírali na vozík, uvízlý v blátě, jako malé děti, kterým Ježíšek místo krásně zabalených dárků nadělil hroudy hlíny a navlhlá prkénka.

Zatloukal vešel na stanici. V koutě visela halapartna na památku obecního ponocného, a štiplavý kouř z kamen, která měla špatný tah, naplňoval celou služebnu. Často snil, že tu bude uklizeno, nikdo nevstoupí s blátem na botách, všichni se budou přezouvat, ostatně strážnice působila tak domácky, že tu mohli chodit rovnou v pyžamech a bačkorách. Stoupl si k oknu a sledoval, jak zápolí s vozíkem a znovu ho napadlo, že jsou duchem někde jinde, Havlát u dětí, Štrgál u včel a Olšanský sleduje Němce, jak nabíjejí při ústupu samopaly a vraždí místní. Opravdu jsem si měl dát inzerát: Hledám mladé muže odhodlané bránit vlast, ale především schopné odpovědět na jednoduchou otázku: Co a proč právě děláme.

„Tak je to pod střechou, chlapi!“ zakřičel zvenku Olšanský.

Dotáhli jsme dovnitř válku, napadlo Zatloukala. Zatím tu nikdy tolik zbraní neskladoval. Stanice připomínala spíš venkovský kulturní spolek, na půdě se schovávaly loutky místního divadla a vedle nich ležely pečlivě zabalené knihy z knihovny, kterou mívál na starosti Lídin otec.

Ted' už neštěstí nikdo nezabrání. Začne to nevinně, Štrgál si vyrazí načerno zastřílet do lesa a Holas ho odpráskne jak zajíce. Měl bych si to s tím pytlákem vyřídit, ale co, třeba se večer někdo opije, ráno bude jedna puška chybět a za týden najdou Holase zahrabaného v bukovém listí, a tuhle „nehodu“ nikdo vyšetřovat nebude.

Na stole, v jehož zásuvce měl zamčené zabavené potravinové lístky, ležely noviny z minulého týdne. Oči mu padly na titulek:

V München se střílelo na nepřítele státu...

Ještě pořád si nezvykl, že se v novinách nesmějí používat české názvy německých měst.

„Balisticky se dělo musí natočit takhle doprava, aby vůbec vystřelilo...“ poznamenal Havlát z chodby.

„Vůbec ne, takhle bys trajektorií ujel úplně mimo střelnou dráhu,“ opravil ho Olšanský. Dělal číšníka v hotelu v Tatrách a totálnímu nasazení se hodlal vyhnout četnickou službou; jeho otec pocházel ze Lhoty, ve dvacátých letech ho poslali zakládat na Slovensko železniční linky. Slovensku věnoval dvacet nejlepších let, našel si tam ženu, jen nemohl předvídat, jak Slováci začnou přes noc nenávidět Čechy a nakonec byl rád, že se může vrátit domů.

„Uklid'te to a запиšte, sakra! A doufám, že ani jeden z vás v životě žádný dělo neuvidí!“ zařval Zatloukal.

Olšanský se Štrgálem se vydali vyplňovat lejstra, Havlát si stoupl vedle Zatloukala a řekl: „Tvýho strejdy je mi líto.“

„Jak to myslíš?“

„No statek přece. Prohrál ho s Karlowitzem v kartách.“

„Co?!“

„Včera večer v hospodě! Copak ty to nevíš?“

Zatloukal zbledl.

„Víš, co křičel? Na Honzu kašlu, je to zbabělec, dal se mezi tu pakáž četnickou! A pak někam zdrhnul.“

„Kam?“

„To nikdo neví.“

Zatloukal se otočil, aby mu Havlát neviděl do tváře. Strejda tátovi nikdy neodpustil, že se dal k četníkům, ale byl mladší, a děda rozhodl, že se statek v žádném případě dělit nebude, dostane ho strejda. Na jeho louku chodíval Zatloukal hrozně rád, u potoka se celé dny s Ábelem a Lídou schovával v domku z větví, drnů a bláta. Doufal, že statek dostane, Lída louku i les milovala.

Může mít někdo takovou smůlu? Samozřejmě už slyšel, že se půda, která patřila Čechům, konfiskovala pro německé kolonizační účely, někdy stačilo se opít v hospodě nebo si nadělat dluh za pár korun... ale prohrát celý statek v kartách, když jste celý život šklílili a smyslem vašeho života bylo stát se nejbohatším sedlákem v okolí?

„Karlowitz je pěkný prasák. V Zalužanech si zabral, co mohl...“ Havlát najednou zmlkl.

„To je Brázdová, ne?“

Na místě, kde ještě před chvílí vězel hluboko v blátě vozík, se náhle objevila postava v jednoduchých, deštěm ztmavlých šatech. Oběma rukama se držela za nafouklé břicho a svým pohledem propalovala Štrgála, který stál ve dveřích, jako by mu chtěla na čelo vypálit:

Koukej, cos udělal!

Vyšli na práh strážnice a zírali na ni.

Posledních pár měsíců se holky samy nabízely, aby nemusely do Němec, v Soběslavi si takhle pomohl k dítěti Béd'a, místní četník, na kterého lidé volali: „Pane Béd'o, už jste čekatelem!“

Přišla se ukázat, pomyslel si Zatloukal, a říct: Ted' už mě do Reichu nepošlete. A měla pravdu, její břicho zničilo všechny fronty, zákopy, hlášení, protektorátní vyhlášky, noční služby, a její vyzáblá pobledlá tvář s vyrážkou kolem úst a zplihlé vlasy byly poslem míru, neklidného a neuspořádaného života, který Štrgála čeká. Jako si dřív tuláci vázali

všechn svůj majetek do uzlíku a vyráželi do světa, i Štrgál si obstaral uzlíček, ve kterém jeho život kráčí několik kroků před ním.

„Mohli bysme ji zatknout,“ napadlo Olšanského.

„S holkama se člověk dočká jen jednoho: chvíle, kdy mu řeknou, že jsou v tom,“ poznamenal Havlát, který se svými pěti dětmi věděl, o čem je řeč.

V dálce se zablýsklo a Zatloukal měl pocit, že jeden z granátů uvnitř explodoval.

„Vy jděte dovnitř, a dodělejte to. A ty ji nějak vodežeň.“

„Jak ji mám vodehnat?“

„Já nevím, je to tvoje...“ nechtěl říct žena, a označení „slečna“ se na Brázdovou nehodilo „...čekatelka.“

„Aspoň máme, náčelníku, o jednu osobu, která se vyhýbá Reichu, úředně mím,“ prohlásil Olšanský optimisticky.

„Jo, měl byste bejt rád, že vám tu neběhá po lesích jako někdo,“ prohlásil s těžko skrývanou zlobou Štrgál a vydal se k Brázdové.

„Málem bych zapomněl,“ zašeptal Havlát, když Olšanský zamířil dovnitř, a podal Zatloukalovi zmuchlaný kus papíru.

„Co to je?“ zeptal se Zatloukal udiveně.

„Já nevím.“

Zatloukal rozložil další z mnoha vzkazů, které ten den přebíral, jediný, který sestával z psaných slov, a jediný, který nepotřeboval vysvětlení.

Milý Honzo, rozhodla jsem se odejít na práci do Reichu. Nebudu se schovávat, protože by mě nikdo nenašel, a taková hra na schovávanou nikoho nebaví.

Nijak za mnou nesmutni, bude to lepší pro nás oba. Jistě si pamatuješ, co řekla ta žena: jsme jediná bytost... A protože jsme jediná bytost, nechci ti ztěžovat tvou práci tím, že se jako úřady hledaná osoba budu skrývat ve tvém okrsku.

Tvoje L.

Olšanský se spletl: máme na okrsku hned o dvě osoby, který se vyhýbají Reichu, míň, pomyslel si a strčil papír do kapsy.

Brázdová i Štrgál byli pryč, zbyla louže a koleje od vozíku, a déšť, kterým tenhle zpropadený den začal, ne, opravil se Zatloukal, začal tím, že jsem se chtěl zeptat Páralové, kde je Lída, a teď jsem dostal odpověď, pomyslel si a zalila ho nevýslovná lítost.

V

Vítr náhle zesílil, takže se zdálo, že kroky, které slyšeli, byly jen přeludem. Další nápor větru serval zbytek hnědých březových listů a koruna se jim nad hlavou rozdělila: do jedné poloviny bušil déšť, do druhé vítr, do tváře jim narážely kapky deště a nad hlavou se objevila čára blesku, jako by je dlouho zaměřovala přímo v nebesích. Téměř zároveň zabučel hrom. V tichu, které se propadlo z nebes až na zem, už kroky nebyly přeludem, dvacet metrů od nich se na tenkých nohách za hradbou kapradin zastavil vyděšený stařec v bílé ušpiněné košili a plátěných kalhotách a bezradně se otáčel do všech stran.

„Utíká před náckama,“ zašeptal Jindřich, protože mu obraz dvou mužů na kolech pořád nešel z hlavy.

„Ne, ztratil se.“

Pobledlý děda vystrašený bouřkou se otáčel v kruhu jako bárka, které někdo prorazil dno, díval se k nim a pak zas na druhou stranu, zatímco se listí lísek obracelo vzhůru jako neustále se otevírající deštník.

Zdvihli se ze země.

Bílé vlasy měl na hlavě rozdělené uzounkou pěšinkou a těsto jeho těla bylo okorálé jako kus starého chleba. Nejpodivnější na něm byly boty: dva hadry, obtočené kolem nohou, které vypadaly, jako by je kapky borové smoly přilepily na holé kotníky i s jehličím.

„Natejkaj mu nohy.“

„Natejkaj mu nohy a běhá po lese?“

„Můj děda se taky bál bouřky.“

Nikdo z nich ho neoslovil, pořád to ještě nebyl člověk, ale duch na útěku. Nakysle páchnul, jako by ho někdo naložil do nálevu na okurky, z límečku košile se draly šedivé chlupy a plazily se po zkrabatělé kůži. Bouřka zuřila, ale přerývané dýchání ustalo a nohy a ruce už sebou nešubaly.

„To je počasí, dědo, co?“

Děda neodpověděl.

„Dědo, odkud ste? Kde bydlíte?“

Ani teď se nedočkali odpovědi. Tomáš natáhl ruku a dotkl se prstů, které byly studené jako větvičky obalené ledem.

„Co teď?“

„Půjdem a uvidíme, co udělá.“

Vydali se směrem, kterým přiběhl, děda se ale ani nehnul, takže se po pár krocích vrátili a vydali se jinudy a tentokrát děda šel. Za chvíli se objevila pěšina a na jejím konci spatřili mezi stromy louku a statek. „Bydlíte tady, dědo?“

Ústa se starci pohybovala, jako by zároveň lapala po dechu a zároveň toužila cosi říct.

„Myslíš, že je tu sám?“ zeptal se Jindřich.

„Vrata na dvůr jsou otevřená. Kdyby za ním někdo šel, nejspíš by je za sebou zavřel.“

„Půjdu já.“

Jindřich si zkontroloval pistoli a znovu musel dát v duchu Pernickému za pravdu: na civilistech oblečení visí, jako by žili neustále navlečení v pyžamu. Děda byl už úplně promoklý, déšť mu vlasy lepil k lebce jako tenkou vrstvu drobenky.

Otevřená vrata vypadala, že se v nich každou chvíli někdo objeví. Nechal dědu vejít a protáhl se za ním. Uprostřed opuštěného dvora se před stodolou tyčila železná oprýskaná pumpa, v trávě ležel převrácený plechový lavor. Vpravo stál seník, pod nímž ploché louže připomínaly plechové talíře. Zpod lavice s mňouknutím vyskočila kočka, protáhla se jím kolem nohou a zmizela vevnitř.

Dveře byly dokořán, bouře zuřila, okenice sebou mlátily ve větru. Jindřich je začal zavírat, zatímco děda se zastavil uprostřed místnosti.

„Dědo, máte tu kafe?“

Děda se uklidnil, poodstoupil od stolu, na němž ležela na talířku nahnilá hruška, usedl na židli u kamen a složil ruce do klína. Ramena mu povolila a na okamžik to vypadalo, že usne. Jindřich otevřel dvířka od kamen. Ohořelá polínka vychládala, nacpal pod ně třísky, a když škrtnul,

napadlo ho, že by je kouř stoupající z komína mohl prozradit, ale oheň neuhasil, přece tu ještě před chvílí hořel.

„Dědo, kde jsme?“

Děda neodpověděl.

„Lužnice?“

Z hrušky se zdvihly černé mušky a rozlétly se ke stropu. Jindřich se vydal do ložnice, která páchla po plísní a houbách, ale strop byl čistě bílý a visel na něm hák, takže se místnost kdysi používala jako stáj.

Na stole ležel velký tlustý kapr v bílém vajdlinku. Jeho ústa se otevírala a připomínala dědu, který se marně snažil promluvit. Někdo tu musí být, děda by kapra sám nechtyl.

Jindřicha náhle napadlo, že si tu může dělat, co chce, prohlížet fotky, kouknout, kolik děda našetřil peněz; ještě předevčírem byl v Anglii, a najednou mu všechny věci přeházené jedna přes druhou připadaly stejně důvěrně známé, jako by se ocitl doma v Bežerovicích.

Nejen že mám chodit, jako když je mi šest, mám se tak i cítit a dívat: kartáč na kabát, lavor, zrcadlo, břitva, kterou jsem si jako kluk fascinovaně prohlížel, kostka mýdla, černé plechové poklice od hrnců, první dva hrnce naplněné do půlky vodou a ve třetím zbytek bílé zelňačky. Opravdu podlehl iluzi, že je doma, a dokonce se zaposlouchal, jestli se zvenku neozvou kroky a neobjeví se táta.

V ložnici stál pod zrcadlem noční stolek, v šuplatech zachrastily dva snubní prsteny, ohrané karty, staré peníze, které už neplatily, klidně je mohl vyměnit za slepičí peří nebo rozklované jehličí. Nad postelí visela svatební fotka. Byl to děda, nebo ne? Žena měla velká ústa a obrovský nos, ne židovský, ale český, venkovský kulatý nos podobný cibuli vsazený pod řádku světle modrých očí a světlých vlasů, za svatebčany stála dřevěná kůlna, nejspíš se brali na dvoře – na fotce nebyla jediná stopa, podle které by poznal místo svatby.

V šuplíku nenašel žádné doklady, jen dopis.

*Drahý otče,
ořechy už dozrály i tady v Linzi, továrna se prý dočasně zavře, budou
se vyrábět letecké motory...*

Chyběla obálka s adresou, takže se nedostal vůbec nikam, a šuplík zabouchl tak, že ho téměř rozbil. Zatracenej dědek, copak tu nemá jedinej dopis s adresou? Co tady sakra celou tu dobu ten dementní trouba dělá? Povídá si s hrnci?

„Jak se jmenujete, dědo?“ zařval.

Vrátil jsem se domů, abych si to vyřídil s nacisty, a místo toho budu vyslýchat hluchoněmýho dědka. Možná bych udělal líp, kdybych vyslychal kapra.

„Jak se jmenuje tadle zatracená vesnice?! Kde jsme?“

Nic, ani jedno jediné slovo, ani jedno jediné povzdechnutí.

„Lužnice?“

Děda konečně přikývl.

Je to dobrý, jsou tam, kde mají být!

„Vltava?“ zeptal se pro jistotu.

Děda znovu přikývl.

To je ale dřevák!

Nebo mi chce říct, že jsme na soutoku Vltavy a Lužnice? Děda na něj upíral vytřeštěné oči, jako by se zlobil, že nedělá něco pořádného, přesně jako to Jindřichovi říkával děda, měl bys zapřáhnout a jít orat, nechci, abys rukoval, myslíš, že naše armáda někdy něco udělá, až přijde čas, všichni akorát tak zahodí kvéry, umřeš na svou vlastní zlost jako táta, k čemu jsou všechny nápady s Československem, máš svůj kus země a může ti bejt šumafuk, jestli ho máš v Čechách, Rakousku nebo na Aljašce, tohle je tvoje a vždycky bude.

Vyšel ven a ve vratech si sundal čepici, což znamenalo, že se není čeho bát, zašel zpátky a z okna sledoval, jak se Tomáš po okraji lesa vydává k domu.

„Kde jsme?“ zajímalo ho, sotva vstoupil.

Jindřich zavrtěl bezmocně hlavou, Tomáš zamířil do ložnice a za chvíli byl zpátky s obálkou.

RODNÝ A KŘESTNÍ LIST

vystavený obecním úřadem ve Veselí pro potřebu Ahnenpassu (seznamu předků osvědčujících rasovou čistotu)

Protektorát Čechy a Morava

Polit., okres: Tábor

Soudní okres: Tábor

Arcidiecése: Budějovická

Děkanství: Tábor

Řím. Katol. Fara: Veselí

Podle zdejší a křestní knihy, svazek V strana 46, dosvědčuje se tímto úředně, že v obci Lhota nad Lužnicí se na samotě U Czermaků č. p. 23 dne desátého prosince tisíc osm set šedesát dva narodil (a) a ve zdejším farním chrámu Páně svatého Josefa podle římskokatolického obřadu pokřtěn (a) byl (a) Josef Czermak. Otec Czermak Josef, rolník v Lhotě, Samoty 23. Matka: Terezia, dcera Jana Kotka, poštovního úředníka ve Veselí. Křtil důstojný pán Parkán Jan. Kmotři Páral František, učitel, Marie, jeho manželka. Porodní asistentka Jana Heismanová.

Vlastnoručním podpisem a úředním razítkem stvrzuje

Řím. Katol. Farní úřad ve Veselí, dne 1. dubna 1941.

Byli přibližně čtyřicet kilometrů na jih od místa, kde měli původně přistát, což sice neznamenal žádnou výhru, ale nebyla to ani velká navigační chyba, jiné výsadky směřované na Tábořsko skončili za Telčí, a chudáka Reicha vyhodili až v Alpách.

„Čermák?“

„Jo.“

Mapy sice ztratili, ale kontakty v oblasti znali nazpaměť: František Páral, učitel, Lhota čp. 17, dům u hřbitova, (možná to byl příbuzný

Párala v křestním listu, napadlo Jindřicha), Hynek Kalivoda, farář, Zalužany čp. 28, druhý dům od kostela, František Šustka, výpravčí, čp. Veselí 87, chalupa za přejezdem, Josef Kaňka, bednář, Stráž nad Nežárkou, dům pod zámek, čp. 44, Josef Čermák, zemědělec, Lhota čp. 23, statek na samotě. Mlhavě si vzpomínal, že je Čermák český bratr, o němž mluvil Kameník, který pro ně v Anglii sestavoval hesla podle hesel jednoty bratrské, protože také patřil k českým bratrům.

Čermák byl pro oblast jižně od Veselí až pátý v pořadí a podle instrukcí měli jít podle seznamu, jenže potřebovali zjistit, jak daleko jsou od bodu, kde se mají setkat; styčným bodem pro okolí Lhoty byl Vopatův mlýn, a jestli gestapo nenašlo radistu, sejdou se u něj.

Jestli ho gestapo sebralo, je cesta do mlýna sebevraždou.

Jindřich pohlédl na dědu a najednou ho napadlo: Měli jsme najít kontakt a kontakt našel nás. Děda to sehrál dokonale, vůbec by ho nepřekvapilo, kdyby vstal, poklepal je po zádech a prohlásil: Tak co, chlapci, zvládnul jsem to, ne? Převezl jsem všechny, co, i vás, kluci anglický, že jo?

Jenže děda seděl na židli a oči se mu zavíraly.

„Do mlejna to musí bejt pár kilometrů. Celou dobu jsme šli správně,“ jásal Jindřich.

„Uděláme si čaj a já se mrknu ke stodole.“

Jindřich počkal, až se voda začne vařit, a pak cítil, jak ho hrnek hřeje v prstech, a čichal lipovou vůni. Zatoužil zout si boty a strčit je ke kamnům.

Tomáš se vrátil s láškou pálenky.

„Ve stodole jsou sáně a kočár! Vyrazíme na Lehmera s kočárem! Hodíme na tu svini granát z kočáru českých bratrů! Hele, a našel jsi nočník?“

„Ne.“

„Takže děda chodí na záchod sám. A jestli chodí sám, tak ho tu můžou nechávat přes den samotnýho.“

To znamená, že se odpoledne nebo k večeru Čermák ukáže.“

„Dáme si štamprlí?“

„Počkáme, až se objeví. Je to český bratr.“

„Jo, ty držej při sobě.“

„Tady ale zůstat nemůžem, vlezem na seník.“

Aspoň karty, pomyslel si Jindřich, protože pocítil nevýslovnou touhu si něco odnést. Jaká sláva to byla, když spolužák přinesl do školy karty, jedna chyběla a bylo zakázáno na ni myslet, v zápalu boje ji ani nepostrádali, dokud někdo neukradl i kulové eso – hráli sedmu o každé přestávce a s Tomášem všechny roznesli.

„Podívám se na zahradu.“

U zdi stála prkna zakrytá plachtou. Kdyby je rozebral, objevil by další obraz Williama Kenta, pár zelených stébel trávy, která právě vyrašila. Za prkny ležely na nízké kamenné zídce úlomky cihel, ale určitě jich nebylo devět set padesát pět tisíc pět set padesát, o těchhle cihlách žádný kronikář nikam nenapsal. Zabočil za roh dvora, z hnoje vylétla sojka, ze zobáku jí vypadla skořápka a zůstala ležet mezi slupkami od brambor. Pátravě si je prohlížel, jestli neobjeví stopu po úkrytu – sedláci si do hnoje zakopávali truhly s cennostmi a moukou.

Uprostřed zahrady stála stará švestka s kmenem prasklým přesně uprostřed, scvrklé švestky ležely v trávě jako nevybuchlé bomby, pavučiny na konci větví připomínaly radary, možná Anglie ve skutečnosti vypadá jako tahle švestka, scvrklé usychající listy jsou vesnice na severu, kapky smoly na kmeni skotská jezera, přívaly deště vlny moře a černé větve nekonečné cesty zatemněné Anglie.

Tomáš na dvoře mezitím prohlédl seník.

„Vyspíš se tady, okýnkem uvidíš k lesu.“

„Nechceš zalehnout radši ty?“

„Ne, já budu hlídat.“

„Pamatuješ si Bartoše? To byl taky český bratr a jakej měl ve všem pořádek. Tady je všude hroznej bordel, nikde ani stopa po ženský ruce.“

„Nejspíš se žádný ženský nechtělo starat se v týhle pustině o dva bordeláře. Proč nám sebou vůbec nedali nějaký ženský?“

„Protože Moravec je nesnáší, má z nich strach. Na Norky i Hollandanky byl při výsadcích spoleh, ženský nejsou tak nápadný.“

„Víš, co říkala Suzanne? Že by radši letěla s náma, než tahala pytle s moukou ve mlejně. Vařila by nám, uklízela, upekla koláče... Říkal jsem ti, že její táta byl lodník?“

„Ne.“

„Až na starý kolena si pořídil v Bronhamu mlýn. Jedno patro je postavený z prken, který měl na palubě své lodi. Potřeboval jen papír od ministerstva, že s ní už nikam nepopluje, prostě přendal prkna jedno po druhým z paluby do mlejna.“

„Takže to nebyl mlejn, ale loď ukotvená mlýnským kolem? Proto jsem v něm pořád viděl loď.“

„Jo. Hele, jdi si lehnout.“

Jindřich se vysoukal na seník, a než zalehl, podíval se, kam dohlédne okénkem ve střeše.

Cestou od lesa přijížděl vůz přikrytý plachtou. Na stupátku seděl asi padesátiletý šedovlasý chlap, a poháněl vypelichaného koně. Jindřich kývl na Tomáše, ten vylezl na seník vedle něj. Muž vjel do dvora a otočil vůz, což znamenalo, že za chvíli vyrazí znovu, seskočil z něj, sundal dva košíky a zmizel v domě.

„Teď půjdu já,“ zašeptal Tomáš.

„Ne. Pokecám s ním o historii, to český bratři žerou. A neboj, vyjde to, ten děda bude jeho táta, a tomu jsme zachránili život.“

„Dobře. Zeptej se ho na louku, kde by se dalo přistát, bez elektrického vedení, a měla by být aspoň deset kilometrů odsud. A taky jestli nějaké jeho známej nemá auto.“

Jindřich přešel dvůr a vzal za kliku. *Posílá nás Hodonínský z mlýna u Opavy*, opakoval si, a bůhvíproč si začal v hlavě přeříkávat hesla, která měl napsat do novin: *Svícen z pozůstalosti rodiny Jana V. Adamce hledá vdova Z. A., Tábor 40, odpovědi posílejte do rubriky Odpověď zn. Pozůstalost J. A.*

Tento text znamenal: Získali jsme pomoc od styčné adresy číslo pět v oblasti jižně asi čtyřicet kilometrů od cílového místa.

Jak to asi bude znít, až řeknu: *Přicházíme z Anglie a potřebujem pomoc.*

Otevřel dveře a vešel do světnice. Čermák se k němu překvapeně otočil a Jindřich v něm poznal muže z obrazu v ložnici, jehož oči zapadly, kůže na krku zkrabatěla a koutky úst se prověsily jako větve jeho švestek. Děda seděl u kamen, sledoval kotouče plotny, na kterých stála konvice, a znovu se vařila voda. Hrnky, z nichž před chvílí pili, Tomáš umyl a vrátil do kredence. Na podlaze stál košík šedivých zablácených vajec, na nahnědlou skořápku se lepilo jehličí. V druhém košíku ležela mrtvá slepice, možná jedna z těch, které viděli v lese.

„Pozdrav pánbůh. Posílá nás Hodonínský z mlýna u Opavy.“ Cítil, jak mačká šedivou čepici, jako by chtěl proměnit tmavé skvrny deště v bílou mouku na důkaz, že mluví pravdu.

Muž neodpověděl, jen na něj zíral.

„Potřebujem se schovat a navázat kontakt. Dostali jsme vaši adresu.“

„Kdo vám ji dal?“

„Lidé, kteří ví, že jste dobrý Čech.“

„Musíte pryč.“

„Potřebujem navázat spojení.“

„Zbláznili jste se? Nemůžu vás tu nechat.“

„Musíte nám pomoci.“

„Tumáte,“ Čermák se otočil a podal mu krajíc chleba namazaný tvarohem. „Jděte zadem přes zahradu. Hned.“

Jindřich zklamaně vydechl. „Kdybyste nás chtěl nahlásit, počkejte aspoň hodinu a půl. Potřebujem se dostat nejmíň deset kilometrů.“

„Nebudu vás hlásit. Ale sem se už nikdy nevracejte.“

„Znáte někoho, kdo pomáhá gestapu?“ V případě prozrazení museli předem zajistit, že se právě člověku, který spolupracuje s gestapem, dostane do rukou dopis, ve kterém se v naprosto bezvýhodné situaci vzdávají úkolu a odcházejí na Slovensko.

„O nikom nevím.“

„Dobře.“

„Jděte za Zatloukalem. Za starým Zatloukalem, ne za mladým, to je četník. Starý vám pomůže, má peníze i kontakty.“

Jindřich otevřel ústa, ale pochopil, že není co říct, a že si oba přejí, aby se tahle chvíle nikdy nestala. Hleděli si přímo do očí a věděli, že si tenhle okamžik budou pamatovat až do smrti.

„Nikdy jste sem neměli chodit – nemáte vůbec ponětí, co se tu děje.“

Jindřich se nadechl, aby odpověděl: tohle je moje země, přišel jsem, abych zabil všechny, co věří takovejmu kravinám, jaký meleš ty, je mi fuk, že jsi český bratr, klidně bys mohl být rakouský dominikán nebo německý luterán, zabiju vás do jednoho, vy svině, co jste měli vždycky plný huby keců o tom, že Němcům nikdy neustoupíte, jasně, hajlovat na náměstích a modlit se v kostelích a pak si po večerech číst doma Jirásku a opakovat: já pro ně radši budu odvádět dávky, můj strejda byl stejně napůl Němec, jak já bych s nima mohl bojovat, na to přece nejsem stavěnej... Ruka se mu zachvěla, skoro sáhl po pistoli, ale ovládl se a vyšel ven.

Kůň k němu zvědavě zdvihl své unavené oči. Tomáš čekal přitisknutý u zdi, a jakmile spatřil Jindřichův výraz, řekl jen: „Udá nás?“

„Těžko říct.“

„Je to debil, český bratr, a přitom tu má takovej bordel... neřekl nic o mlýnu?“

„Ne.“

„Ptal ses na radistu?“

„Ne. Ale mám jeden kontakt. Zatloukal, na samotě U Zatloukalů.“

„Ten byl taky na seznamu, má statek přímo u Lužnice! Odsud se už do mlejna dostanem.“

Světlo se do stop po podkovichách rozlévalo jako do slepých ramen, celý dvůr byl domovem slepých ramen, chvíle, kdy vzali dědu za ledovou ruku, byla pryč, vymazala ji věta, kterou zatím nikdo neměl odvahu říct Jindřichovi přímo do očí:

Nikdy jste sem neměli chodit, nemáte vůbec ponětí, co se tu děje.

VI

V hospodě se vedla debata o prasatech: Karlowitz nadával na anglické kance, s nimiž se připouštěly prasnice českého původu. Sedláci pomalu upíjeli řídké pivo a čekali, až vypadne, protože už je nebavilo poslouchat, že měl před válkou sto dvacet krav, devět párů koní, šest set hektarů polí, jen o padesát míň než starý Zatloukal, ale teď už je to jinak, kdepak, na něj si nikdo neprijde, teď už má možná nejvíc krav a polí v celých jižních Čechách, možná je načase, aby si opatřil šlechtický titul.

Zatloukala napadlo, že jestli se tu včera mazaly karty, při kterých strýc přišel o statek, bylo to proti protektorátní vyhlášce a měl by požádat o vyplacení dávky z karetních her. Mohl si na Horvátové zchladit žáhu, ale to by si Karlowitz stěžoval až v Budějovicích, takže se radši napil piva. Karlowitz se zvedl, aby obhlédl svůj nový majetek, ještě jednou je varoval, že nic už nebude po starém, na jeho pozemky už nevkročí ani noha. Sotva zmizel ve dveřích, všichni si vydechli, chtěli v klidu pít, hospoda zavírala už v sedm, žádné vysedávání a chlastání protektorát netrpěl, i když Horvátová dvakrát do týdne předpisově zatemnila a nalávala i po zavíračce – pod slupkou laskavé hostinské se skrývala obchodnice, která věděla, jak z chlapů vytáhnout poslední korunu.

Řeč se vrátila k Holasovi a jeho pytláčení, což byla jasná narážka, aby mu Zatloukal konečně sebral brokovnici, jinak se místní budou bát nejen na Karlowitzovy nové louky, pole a lesy, ale i do obecního lesa, nato se Havlát solidárně zmínil o Zatloukalově úspěšné cestě k Veselskému mlynáři, chvíli se nadávalo na Veseláky a pak se debata nevyhnutelně přesunula k tomu, co všem leželo v hlavě – jaké měl Karlowitz štěstí. Včera v noci nechodil po zemi karbaník, který by mu to natřel, nejspíš prodal duši samotnému ďáblu. Dokonce i Horvátová byla naměkko, jako by jí bylo líto, že se tak smutná událost odehrála právě tady, i když se u toho načerno vypily litry kořalky.

Zatloukal býval v očích lhotských šťastlivec, ze kterého se jednoho dne stane bohatý sedlák, vezme si Lídu, založí rodinu, vykašle se na četnickou stanici a bude hospodařit jako děda – a teď to vypadalo, že skončí bez kouska pole a bude i nadále přespávat u tety nebo na četnické stanici.

„Nic si z toho nedělejte, náčelníku!“ vrazil mu Štrgál herdu do zad cestou na záchod, což byla malá dřevěná budka za prázdným výběhem pro slepice, u které stála kosa opřená tak, jak ji tam nechal mladý Horvát, když odcházel do Reichu.

„A kam vůbec strejda zmizel?“

Zatloukal pochopil, že se s chlapý domluvili, že se zeptá Štrgál, protože je taky četník.

„Nevím.“

Ve dveřích se s kameninovým džbánem objevil nejstarší kluk Mráčků. Neslyšně pozdravil a vydal se na dlouhou pouť k pípě. I Zatloukal sem jako kluk chodíval pro pivo, dobře si pamatoval, jak mu chlapi v hospodě připadali mohutní, pivo jim nafukovalo tváře jako balony a postávání u pípy se protahovalo čekáním, až se pěna usadí. Když kluk odcházel, Vácha na něj zavolal:

„Pozdravuj tátu!“

A Horvátovou nenapadlo nic lepšího, než dodat: „Ještě že se toho tvůj táta nedožil, vid' Honzo,“ a podívala se na Zatloukala.

Je důležité přijmout následky toho, co děláš, prohlásil kdysi táta, slavnostně se odmlčel, jako by chtěl svému synovi dopřát prožitek řádné otcovské moudrosti, a vzápětí dodal: ale když takový následky neexistují, proč si z toho dělat hlavu? Takhle proplouval životem, pil, kouřil, utrácel, nejspíš jen proto, že ho štvál jeho bratr sedlák; takovej lakomec si žádnou ženskou v životě nenajde, protože nesnese pomyšlení, že by se s ní dělil třeba jen o hrnek s marmeládou.

Jenže strejda chtěl jen udržet grunt, vždycky brojil proti Němcům a nakonec podle zákonů schválnosti prohrál statek s tím nejhorším z nich.

Kde je mu asi konec? Schovává se v lesích? Nebo řeči o útěku myslel vážně? Cucával tu svoje jedno a představoval si zrnka máku na kraji stolu jako sedláky, co mu přijdou přes žně dít na pole, nebo chlapy, které si najme na výlov rybníků, a pak mu Urmanová dala nečekaně košem, a nejspíš proto se pustil do karbanu. Že si taky vybral tak tvrdohlavou ženskou – babička Urmanové byla jediná osoba v okolí, která vystoupila z církve, protože nesouhlasila s přijetím dogmatu o papežské neomylnosti.

Strejda občas propadal záchvatům vzteku, stejně jako všichni chlapi ze vsi. Všechny je ovládala zuřivost vůči těm, co se nemohli bránit, psům, koním, ženám a dětem, jako by je trestali za to, že se včas nevzmohli na odpor vůči vrchnosti, před hospodou líbali vnoučata a o deset minut později už mlátili psa tak, že dva týdny proležel u křoví za plotem. Nejspíš ho tahle prudkost vyhnala někam daleko, ale kam?

Začalo se počítat, kolik komu zbylo holubů, ty poštovní se podle protektorátní vyhlášky museli vybíjet, a z nesmyslného srovnávání se Zatloukalovi dělalo nanic. Znovu si vzpomněl, že je Lída pryč, a před očima se mu vybavila louka jeho strýce, kam s ní chodil na schůzky.

Dopil a vstal.

„Kampak?“ zeptala se Horvátová, když se zdvihl.

„Domů,“ zahuhlal, ale znala ho dost dobře, aby poznala, že si vymýšlí stejně jako jeho táta.

Přímo nad Lhotou ležel mírný kopec, obrostlý akáty, odkud spatřil mezemi oddělené louky. Napravo stálo podlouhlé hospodářství, ve kterém bydlel Ábel Jenštajn, Zatloukalův kamarád. Jenštajnovův statek s nádherným zářivým štítem a letopočtem 1869 byl nejstarším v okolí a v obci se našlo dost lidí, kteří si na něj po odchodu Ábelových rodičů dělali zálsusk. I Olšanský se vyptával, jestli o Jenštajnech nedorazily nějaké zprávy. Výhled je odsud nádhernej, říkal, vidíš louky a hradby lesů, co se táhnou až k Jindřichově Hradci, když jde člověk z druhé strany, má pocit, že je pořád na louce a vůbec netuší, že za kopcem je Lhota.

Plot byl shnilý, za polámanými tyčkami trčely pahýly loňských slunečnic a holé keříčky rybízu. Uprostřed dvora stála dřevěná pumpa nad ohořelými zbytky prken a rozházenými bednami obklopenými skleněnými a porcelánovými střepy. Dveře byly vyvrácené, místní i přespolní statek vyrabovali. Jenštajnovi odešli na jaře 1940, rok předtím, než byl zakázán soukromý styk se židy: Ábel byl nejmladší ze tří sourozenců, otec je pojmenoval Adam, Eva a Ábel; na Kaina, jak občas žertoval Ábel, naštěstí nedošlo.

S Ábelem se dali dohromady v páté třídě, do té doby si jeden druhého moc nevšíмали. Jedno nedělní odpoledne, kdy Zatloukal chodil ministrovat (táta ho zlomyslně posílal s tím, že jako kluk chodil taky), na něj Ábel u kaštanů za kostelem vyrukoval se svými nekonečnými otázkami: Co když při přijímání skočí někdo oknem dovnitř a ukradne ti monstranci – bude mít v kapse tvůj věčný život? Pořádají katolíci poutě jen proto, aby měli zloději kde prodávat cizí věčnost? Můj táta viděl v Polsku za války vagony mouky, kterou nechali shnít, vypadala prý jako písek, jednou v noci zmizela, vyšlo najevo, že z ní pekař udělal oplatky a prodal je farářovi, lidi přišli k přijímání a oplatky se přímo před jejich očima proměnily v černou monstranci... Viděl jsi někdy taky takovou?

Zatloukal se zastavil před rozbitým oknem pomalovaným nápisy, takže připomínalo vitráž, kterou někdo vskočil dovnitř, aby Ábelovi a jeho rodině sebral věčný život. Až vstoupí, bude zase kluk a do hlavy se mu nahrnou Ábelovy kacírské myšlenky.

Když to s nimi zkusil u táty, to už mu našli nemoc, na kterou nebylo léků, jen vysedávání u okna a svíravé bolesti, odpověděl: to je normální, že se ti to honí hlavou, protože víš, co se stalo ze mě? *Pokaženej* katolík. A to je úděl všech Čechů, jediný, co dala tahle země světu, jsou pokažení katolíci, Hus, Žižka, Komenský a nakonec to korunoval Masaryk, když prohlásil: *Nechci věřit v Ježíše, kterého mi předkládá katolická církev, ale v Ježíše, který žije* – celá tahle republika odstartovala s pokaženým katolictvím.

Dveře už nevisely ani na jednom pantu, byly úplně vylomené a panty vyrvané z futra. Ábel ho jednou pozval domů, rodiče byli tenkrát pryč, v jednom rohu stála kamna, v druhém postel s peřinou. Teď vstoupil po letech znovu dovnitř, zdi světnice byly začernalé kouřem, prkna na podlaze ohořelá a vytrhaná, jako by tu někdo něco hledal, kamna vyrvaná ze zdi, protože v místě, kde stávala roura, na Jindřicha hledělo velké slepé černé oko a pod nimi ležel rozmlácený měděný kotel, ve kterém se vařila povidla.

Vyкроčil zpět k pahýlům slunečnic a vtom se objevila poslední vzpomínka na Ábela: říkal, že odchází ráno, prosil Zatloukala, aby se s ním přišel rozloučit. Neumřu v klidu, Honzo, když se s tebou nerozloučím, mám pro tebe dárek, jenže Zatloukal stejně zaspal, možná schválně, a když se zastavil na kraji lesa a díval se, jak odchází, Ábel se jako poslední zklamaně loudal od domova. A byl to jediný kluk, který s ním kdy mluvil o tom, co cítil, zajímalo ho, jaké to je být pokažený katolík, a nakonec ho pokažení katolíci chytli a strčili mu všechno, co měl, do plátěného ruksaku: na zádech si nesl obrovskou monstranci z té nejhnusnější mouky, kterou kdy církve dala světu, a nabobtnala tak, že to i na vytáhlého Ábela bylo moc.

Jaký dárek pro mě asi měl, pomyslel si tenkrát, a když se později vydal na strýcovu louku, spatřil dům z větviček a drnů, miniaturní a primitivní pokus o statek U Jenštajnů, který mu jeho kamarád Ábel postavil. Věděl, že ve větvích Zatloukal statek pozná, a taky věděl, že se s ním Zatloukal to poslední ráno rozloučit neprijde.

Poničenou zahradou se mezi rozlámanými plaňkami plotu vrátil na pěšinu, a když se otočil ke vsi, spatřil Štrgála, jak si to žene do svahu s flaškou pálenky v ruce.

„Dáte si se mnou, náčelníku?“

„Ani ne.“

„Chtěl jsem vám říct, že jsem s Brázdovou spal jen jednou. Počkala si na mě u vypálený stodoly, byla tma, neviděl jsem skoro nic, leželi jsme na zemi, kolem nás smrděla spálenina, a mezi ohořelými prkny lítaly světlušky a svítily bílým světlem, povídala, že se prej musí vyptat na

med, neměl jsem říkat, že ho mám, ale takovou věc, jako jsou včely, před nikým neutajíte, ne?“

„To asi ne.“

„Nejhorší bylo, že se nad tou shořelou stodolou rozsvítily hvězdy. Víte, na Slovensku jsem neměl ženskou sedm let, tam má včely každé, a dneska si myslím, že tu stodolu možná zapálila sama.“

„Brázdová?“

„Jo. Aby mě dostala. Měli bysme najít důkazy, že to udělala a pak ji zatknout.“

„A pak?“

„No já nevím, ledaže byste na něco přišel vy.“

Štrgál rezignovaně usedl na kámen u pěšiny a pořádně si loknul. Vždycky ho napadaly jen útržky myšlenek: v hospodě nanejvýš přikyvoval, jako by se snažil ze všech sil pochopit, o čem ostatní mluví. Ale když se opil, vyprávěl o včelách tak hezky, že se to líbilo všem, i Zatloukalovi.

„No nic, když na nic nepřijdete ani vy, nechám to plavat. Bacha na Karlowitze, prej si tu obchází svůj nový rajón. A nepůjčil byste mi teda aspoň deset korun?“

Zatloukal sáhl do kapsy, vytáhl desetikorunu, Štrgál ji schoval do kapsy, znovu si lokl a vydal se zpátky k hospodě.

Takhle je to vždycky, napadlo Zatloukala, člověk je konečně na chvíli sám, zčistajasna ho přemůžou myšlenky o bohu a věčnosti, a pak se objeví někdo, kdo začne vykládat, jak kvůli jeho ptáku zapálila jedna potrhlá holka stodolu a nechala si udělat dítě.

Zdvihl se. To bude zase noc, pomyslel si, zbyde jen představa, jak si to s prsatou holkou rozdává v naprosté tmě, která se podobá pekle a jedině, co chce, je, aby se to všechno doopravdy stalo.

Nad úvozem stála mezi šípky a ostružiním kaplička, ze které někdo sebral sošku svatého Josefa. Za ní se táhl další úvoz sevřený z jedné strany hradbou šípků, z druhé pámelníků a na kříži stál nápis: *Poutníku, poklekni na kolena před Pánem a touto krajinou.*

Dal se doleva, tam, kde úvoz ohraničoval pozemky, které ještě včera patřily jeho strýci. Tady na louce, kterou se klikatil potok, si hrával s Lídou a Ábelem, a když tu byl sám, zapichoval větvičky, budoval města, země, ostrovy a poloostrovy. Mistrovským dílem byla Krakatoa, ta měla při výbuchu zasypat celý svět popelem, který sem natahal v kýblech, a také ho zasypala. Lída se hrozně smála, když viděla největší katastrofu světa.

Na kraji lesa cosi zapraskalo. Otočil se k borovicím a najednou si byl jistý, že mezi stromy někdo je. Na okamžik strnul, vytáhl pistoli a rozběhl se k lesu. Téměř okamžitě se ozvaly kroky a pak se na kraji lesa objevila postava v mysliveckém kabátě s brokovnicí v ruce, a usmívala se, jako by měla náramnou radost, že vidí právě Zatloukala.

„Honzo, prosimtě, přece bys nestřílel, to jsem já!“

Holas míval obvykle na zádech šedivý batoh, ale dnes byl bez něj. Nad kulatým opuchlým věčně neholeným obličejem seděla pomačkaná hučka. Jeho divoké pytlácké touhy zrodilo rekvírování, které zažil jeho táta, sedlák, ještě za první války, kdy prodával sýry. Do vzkvétajícího obchodu přišlo vyhlášení Československa a díky Masarykovi přišel v Rakousku o všechny zákazníky. Za protektorátu se otevřely nové možnosti, ale starý Holas se jich už nedožil, zato mladý si sehnal povolení na svoz dřeva. Když Němci začali rekvírovat koně, nezbylo, než se dát na pytlacení a časem i nejvýnosnější protektorátní podnikání: pašování ze Sudet do českého vnitrozemí, protože hádky mezi říšskými a sudetskými Němci se neustále přiostrávaly. Vy si tady žijete jako prasata v žitě, nadávali říšští Němci sudetským, protože potravin na venkově bylo pořád relativně dost.

„Dejte mi ji,“ řekl Zatloukal s pohledem upřeným na brokovnici. „Jinou nemáte?“

„Já? Kde bych ji vzal?“

Zatloukal znal Holase od mala a věděl, že mu nemůže věřit ani slovo. Klidně by se vsadil, že má v lese schovanou ještě jednu. Ale co, tohle je důležitá trofej, ze které budou mít chlapi ve vsi radost, pomyslel si.

„Já vím, že to děláš pro moje dobro,“ řekl Holas a podal mu ji.

„Jo?“

„Přece je jasný, že se tu teď bude motat Karlowitz a s ním si já, Honzo, zahrávat nebudu. Taky do lesa posílaj děti sázet stromky, lidí je tu na jednu jak na jarmarku, takže když si to přeberu po našem, tak tu brokovnici už ani nepotřebuju, ne?“

„Ne, to teda nepotřebujete.“

„Vrátíš mi ji po válce?“

„Jestli někdy skončí, a jestli nikomu neřeknete, kde se schovávala Lída.“

„Ale to já nevím. Věř mi, poslední dobou jsem ji vůbec neviděl.“

„No dobře,“ přikývl Zatloukal, i když si byl jistý, že Holas lže. Lídin úkryt si schová jako trumf, až mu opravdu poteče do bot, a pak na mě udeří s tím, že jsem jí celou dobu pomáhal, a že na oplátku musím pomoci jemu.

„Nevíte aspoň, kde je strejda?“

Holas zavrtěl hlavou. „Ne. A hlídej, ať z ní nestřílí ten slovenskej pacholek,“ prohlásil, naposledy se podíval na brokovnici a vydal se zpátky k lesu.

Mezi stromy spatřil zbytky ohořelého seníku a pomyslel si, že mezi spálenými prkny budou za pár hodin poletovat světlušky; ty jediné zapomněly na zatemnění, nebály se nacistů a vesele svítily na početí dítěte, jež se narodí četníkovi, který na Slovensku neměl ženskou sedm let, a bláznivé osamělé holce ve tmou zahalených Čechách.

Za sebou měl pole, které ještě před třemi lety vlastnili Ábelovi rodiče, a před sebou strýcovu louku, která od včera patřila Karlowitzovi. Strýcův statek ležel za lesem, ale jeho pozemky začínaly tady.

Sto metrů od něj se v rákosí leskla Lužnice. Znovu se rozpršelo, voda v potoce šla nahoru, hučela, vydávala zvuky, jako by do ní kdosi na dně bušil. Potůčky klikatící se v trávě a louže se spojovaly do velkých vodních ploch, ve kterých se za pár dní objeví hnědé žabky. Děda tu kdysi stál a říkal, až přijde povodeň, voda se povalí tudy.

Nohy se Zatloukalovi probořily do bláta. Nikdy mi to tu nepatřilo a patřit nebude. Jenže poprvé v životě cítil, že tenhle kousek země chce, je to půda, na které dřel děda a praděda, a teď má patřit nějakému zatracenému Němci! Slzy mu skoro vyhrkly do očí, a tak se raději otočil, aby se podíval, jestli je Ábelův opuštěný statek na obzoru svědkem všech křivd.

„Co tu děláš?“ ozvalo se za ním.

Trhl sebou a otočil se.

Zpod odraného tmavého kabátu s velkými knoflíky vyčuhoval lem jednoduchých světlých šatů, které Lída nosívala skoro celý rok. Musí jí být zima, pomyslel si, když tu běhá v kabátu. Na nohou měla navlečené tlusté punčochy a černé boty na tkaničku. Zplihlé světlé vlasy jí padaly podél červených tváří a rty měla úplně popraskané.

„Je mi líto, že ses rozhodla odejít.“

„Honzo, kdybych se loučila, napsala bych přece: pozdravuj své věrné ozbrojence.“

„Takže?“

„To víš, že do Reichu nejdu.“ Ale jestli to myslela jako vtip, ani teď se nezasmála.

„Někdo si ten vzkaz mohl přečíst.“

„Přesně to jsem přece chtěla!“

„Jak to myslíš?“

„Chci, abyste mi všichni konečně dali pokoj.“

„Kde se schováváš?“

„Nikde.“

Možná má skrýš někde poblíž a s příchodem Karlowitze o ni přišla. Proto napsala ten dopis – potřebuje pomoc.

„Řekni mi, kde se schováváš, a já ti pomůžu.“

„Ne.“

„Proč ne?“

„Nechci tě dostat do maléru. Myslíš, že si mě taky někde zapečetíš?“

Na okamžik zatoužil, aby k němu cítila to, co on. Kdyby to tak bylo, nejspíš by opravdu byli jedinou bytostí.

Kdy jí poprvé řekl, že si ji chce vzít? V jedné z těch nocí na tancovačce, kdy člověk vyjde z tanečního sálu, hvězdy mu planou nad hlavou, namlouvá si, že takovou chvíli nikdy nezapomene a po letech má pocit, že to všechno prožil někdo jiný.

„Našla jsem si chlapa.“

„Jakýho chlapa?“

„Dřevěnýho, aby mi dlouho vydržel.“ Konečně se usmála. „Prezidenta, co věděl, že je něco víc než tenhle život,“ řekla a úsměv byl pryč.

Páral schoval Masaryka někde tady. Ani on nemohl tušit, že louka bude patřit Karlowitzovi.

Už potisící ho napadlo, že z Lídy by byl nejlepší četník na světě. Ví o všem, co se kde šustne, protože z ní ve skutečnosti vyrostla čarodějnice. Její babička byla taky taková, když k nim poprvé přišel, okamžitě prohlásila: Vy dva se k sobě hodíte, Lída má světlé vlasy a ty černé, děti se vám povedou a budou zdravé.

„Tady zůstat nemůžeš.“

„Proč ne?“

„Tahle louka už není strejdovo.“ Poprvé ho napadlo, že to bylo i jeho selhání, měl se o strejdu starat. „Karlowitz ji vyhrál v kartách.“

„No tak ji třeba zase prohraje.“

„Ne, ten ji už nikdy neprohraje. Nechtěla by ses se mnou podívat Havlátovi na křtiny?“

„Myslíš, že chci vidět, jak farář křtí dalšího mrňavýho četníka? Co kdyby nás někdo viděl? Nestálo by tě to náhodou místo?“

Otočila se a vydala k lesu, zatímco jeho nerozhodnost mu pronikala do krve jako led.

Osaměl s Holasovou brokovnicí na vodou promáčené louce. Lídina postava zahalená v černém kabátě se vracela k lesu, světlé vlasy měla deštěm přilepené k hlavě. Jak to že nenosí šátek, napadlo ho, z dálky vypadá jako chlap.

Co když ji uvidí Karlowitz? Nezastřelí ji?

A můžu pro ni vůbec něco udělat?

Když se pohnul, voda mu začvachtala pod nohama.

Musel na křtiny, a těšil se, až chlapům ve Lhotě ukáže, co zabavil, konečně od nich bude mít na chvíli klid.

Přišel jsem o Lídu a o statek, ale mám alespoň něco – Holasovu brokovnici, pomyslel si a potěžkal ji v ruce.

VII

Potok se stočil k hradbě lesa. Obešli skálu porostlou mechem za nízkými tenounkými smrčky a na místě, kde se křižovaly lesní pěšiny, seděl zarostlý muž. Zastavili se oba naráz, zaskočení, jak se nechali ukolébat tichem.

Muž bez jakéhokoli váhání zdvihl plechový hrníček a zamával na ně. Byl to asi padesátiletý vysoký, hřmotný chlap, červené tváře protkané fialovými žilkami. Na sobě měl černý kabát pokrytý mnoha promáčenými fleky, orousané plátěné kalhoty a vysoké kožené boty.

Na dně hrnku zbyla trocha slivovice. Muž jim hrnek beze slova podal, Jindřich se napil a měl pocit, že na pár kapek, které ho na rtech pálily jak oheň, nikdy nezapomene.

Konečně jsme doma. Konečně se s námi někdo o něco dělí.

„Přinesete pár větví a rozděláme si oheň, ne, kluci?“

„Ani ne,“ zarazil ho Tomáš, sáhl po hrnku a čichl k posledním kapkám. „Domáci?“

„Kradená. Ale tomu se kluci nedivte, já proved horší věci. Víte, jaký?“ Zkoumavě k nim zdvihl oči. „Včera jsem v kartách prohrál celej grunt. A víte s kým?“

Pokrčili bezradně rameny.

„To je, kluci, taky sranda! S Němcem, co z mý louky udělá pole a nažene tam krávy!“ Muž by se ještě rád napil, ale na dně hrníčku už nezbylo vůbec nic, takže jen slízl kapku deště, a protáhl tvář. Pokusil se vstát, zavrával, jako by si uvědomil, že není doma v kuchyni, kde stačí sáhnout do špajzu a vytáhnout další flašku. Jak se naklonil, začaly se mu z kapsy do louže sypat malé černé kuličky. Jindřicha nejdřív napadlo, že to jsou broky, ale protože zůstaly plavat na hladině, pochopil, že to jsou rozinky.

„Ted' už doma, kluci, nevydržím, to vám povídám!“

„No, možná byste si doma trochu vodpočal.“

„Helejte, kamarád říkal, že není problém dostat se do Polska, a pak nějak přelout do Anglie.“

Jindřich téměř vyhrkl *Proč do Anglie?* ale včas se zarazil.

„Co uhlí, kluci? Nesháníte uhlí? Jsou vesnice, kde uhlí neviděli už roky.“

„Děkujem, ale uhlí opravdu nepotřebujem.“

„Co myslíte, mám si koupit v Polsku loď?“

Není jen vožralej, už mu ruplo v bedně, pomyslel si Jindřich.

„Seženu si nějakýho rejdaře, kterej ví, jak se na tom zatraceným moři potáčet. Jo, starej Zatloukal, ten se neztratí!“

Na okamžik zavládlo téměř ohromující ticho, Jindřich měl dokonce pocit, že slyší, jak v trávě cupitají mravenci.

„Vy jste Zatloukal ze Lhoty?“ zamumlal Tomáš a polknul. „Ze samoty u Zatloukalů?“

„Jasně, že jsem Zatloukal! Helejte, kluci, pojd'te se mnou do Anglie! Já mám takovej ohromnej, báječnej pocit, že tam na nás všechny tři čeká velký štěstí.“

„Nemůžem, hledáme tu práci. Jak se dostanem ke mlejnu?“

„Nemyslíte veselskej, že ne, kluci? Protože veselskej mlynář není zdaleka takovej dobrák, jak vypadá, víte, vono se povídá, že lhotský nedusí, ale já vím svoje.“

„Myslíme Vopatův.“

„Ježišmarjá, hoši, z jaký tramtárie to jdete? Vsadím se, že ani nevíte, že je Vopat zavřenej? A na mlejnu je pečeť, dal ji tam můj vlastní synovec, taková vostuda!“

Jindřich pohlédl na Tomáše: mlýn je zapečetěný.

„Tak vy nechcete uhlí? No, chce nechce uhlí, nechce uhlí. Vás zajímá mouka. Já vám něco řeknu, kluci, za první války byl hlad, že děti jedly pod lavicí suchý obilí, a když nám přidělovali mouku, byla celá černá. Představte si to, kluci, černá mouka, a kilo za 70 korun! V šestnáctým roce jsme museli obci dodat 250 metráků pšenice, 150 metráků žita, 100 metráků ječmene a 50 metráků ovsa! Kde jsme to měli vzít? Pak padnul ministr Korber, po něm nastoupil Spitzmüller, neměli jsme pe-

trolej, sádlo, tabák ani mejdlo, a když jsme chtěli uhlí, museli jsme ject kam? No řekněte, kluci, kam jsme jezdili pro uhlí?!”

„Vážně nevíme.“

„Na Kladno, přece! Dostal jsem se na Kladno, a do Polska se dobelhám taky. Němci mi nic neudělaj, papíry mám v pořádku, německy umím, já se s každým domluvím, i s Rusákama. Víte, že už jsou ty pacholci slovan-ský na Moravě? Vykopou si bydlení v zemi, přirazí na něj starý dveře, zahážou se jehličím a větvema – u Jihlavy už byli, jejich velitel prej klečel a modlil se, ostatní pekli jelena, vysoký jsou všude mraky,“ pokusil se kopnout do zlomené šedivé kosti, která ležela kousek od jeho levé nohy. „Škoda, že už nemáme nic k pití! Mohl jsem mít takovou bábu, Urmano-vou, vona se na mě přede všema vykašlala, a to jsem ji rok hlídal, jestli moc neutrácí...“ Na okamžik skryl hlavu do dlaní, ale pak k nim zase zdvihl oči, a tvář měl ještě červenější, jako by se mu v dlaních uvařila.

„Jak se dostanem ke mlejnu?“

„Přejdete támhle tu louku, pak se dáte doprava kolem lesa, kolem vsi...“

„Jak se ta ves jmenuje?“ Tomáš už neudržel nervy na uzdě a Jindřicha napadlo, že muž jim jméno vesnice celou dobu schválně tajil.

„Zalužany, taková díra lupičská! Pak se dáte přes hřbitov, tam už budete u mého statku. Já vyrazím do Polska a cestou snad něco nakoupím a prodám. Víte, co jsem si myslel, když jsem vás uviděl, kluci? Že jste parašutisti a jdete ke mně. To by byla legrace, co?“

„My a parašutisti?“ vydechl Jindřich a Tomáš rychle dodal: „My jdem od Pelhřimova!“

„Představte si, že by si to parašutisti zamířili na můj statek a mysleli, že Karlowitz jsem já. Víte, co by se stalo?! Vyklopili by na něj heslo a on by vůbec nevěděl, co se děje, ale stejně by běžel za gestapákama. Taková je to svině!“

Všichni tři se zasmáli.

„Ještě že jdete kolem, jinak bych se vůbec nezvedl a nejspíš tu zka-meněl, ale to vám by se nestalo, co, vy kluci uchozený,“ řekl Zatloukal, pokusil se vstát, zapotácel se a dosedl zpátky na poražené kmeny.

Kráčeli podél nízkých kamenných zídek, za kterými se táhly lesní louky. Na většině z nich se někdo pokoušel něco na černo pěstovat. Pěšina pak kopírovala okraj vsi, zvedala se a padala kolem hřbitova, zrozená mírně zvlněnou krajinou, kterou, jak doufali, srovná až Lužnice. Jako další důkaz toho, že jsou blízko řeky, přistála u lesa šedivá volavka.

Nad Zalužanami visely ocelově modré mraky, mezerou v nich zazářilo na okamžik sluneční světlo, vypadalo to, jako by někdo nasadil na mrak obrovský tree spigot, natáhl časovač a zbraň vyplivla místo trhaviny spoustu statků rozházených proti nim.

„Možná byla chyba říkat, kam jdem.“

„Ten vožrala usne nebo vyrazí do Polska, za dva dni ho chytanou na hranicích, a to už budem bůhví kde.“

„Jestli ho chytanou tady, jsme v pytli.“

„Jo, ale byl na seznamu, a je tak vožralej, že na to, že nás viděl, buď zapomene, nebo se probeře a dojde mu, že má držet hubu.“

„A ta pečeť na mlejnu?“

„Uvidíme.“

Rozhodli se riskovat a projít hřbitovem, protože napravo měli neprostupnou hráz ostružin a pěšina pokračovala za vraty hřbitova. Znovu se rozpršelo, déšť padal na matné náhrobní kameny, z vysoké trávy u zdi vystupovaly kříže dětských hrobů a připomínaly postavičky shrbené ve vysoké trávě. Jak Jindřich sledoval řadu vyhořelých kalíšků, ve kterých zbyly černé knoty a kapky vychladlého vosku, vzpomněl si, že Němci přišli při hledání nepřátelských letadel s geniálně jednoduchým řešením, seřadili pátrací reflektory v řadě za sebou a používali je jako radar, který nic nemohlo rušit. Proto sestřelili tolik výsadek, ale nás ne, kdepak, nás nikdo nedostane.

Nikde neplanula jediná svíčka. Jiří Navrátil, bednář, narozen ve Lhotě, Josef Drábek, učitel, narozen v Chlumu u Třeboně, Jan Kousal, pekař, narozen v Zalužanech. Hřbitov je dobré místo, poskytuje informace o tom, jací lidé tu žili a co dělali.

Minuli neoznačený hrob. Moravec říkal, že se při přesunech vojsk po každém náletu pochová několik vojáků, hroby musejí být přesně iden-

tifikovány, tady ale žádní vojáci nebyli, neoznačený hrob patřil někomu, jehož jméno upadlo v zapomnění, a ten člověk nejspíš nikdy nic nedělal, nebyl to ani hajný, ani kovář, ani ponocný.

Na dalším náhrobním kameni spatřil jméno Jaromír Riegel, tesař. Parašutista stejného jména zahynul při výcviku ve Skotsku, v ruce mu vybuchl granát, ležel v zákopu s dírou v břiše, utrženou rukou a v kaluži krve, kterou polykala skotská hlína.

„Riegel zemřel taky předloni a taky se jmenoval Jaromír. Nebyl to náhodou tesař?“

„Ne, myslím, že ne.“

„To by bylo docela strašidelný, kdyby tu ležel jeho dvojník.“

Jako kluci podnikali noční výpravy na sudoměřický hřbitov; Tomáš se nikdy nebál. Jednou uslyšeli strašidelný šramot mezi hroby, a proti nim stála vyděšená srnka. Běhala ode zdi ke zdi a trvalo jim skoro půl hodiny, než ji zahnali zpátky do lesa.

Z lesa se ozvalo dunění. Ustoupili pod túji. Letadlo se vynořilo z mraků, letělo nízko, vypadalo jako obrovský kovový kříž plující nebem, a na břiše mělo protiantenní zařízení.

Radistu nejspíš ještě nechytli, ale vědí o nich.

Jindřich se skoro roztřásl chladem, ale Tomáš řekl jen: „Neviděli nic,“ a vykročil k lesu.

Na nebi zbylo zvláštní ticho, které až za okamžik znovu přehlušil křik ptáků. Děda říkával, že túji nevěří, ale dnes jim zachránila život. Vyhorelé svíčky v řadě hrobů připomínaly pečlivě seřazené reflektory, které dokázala oslepit jediná túje zasazená na správném místě mezi hroby.

Prošli borovicovým lesíkem s mnoha pěšinami rozbíhajícími se na všechny strany a proti nim se mezi dvěma loukami objevila pomalu plynoucí řeka.

„Lužnice!“

Byla to řeka jejich dětství, a i tady vypadala jako u Bežerovic – po hladině se v husté kaši sunuly hnědé bubliny podobné krupičné kaši

uvařené z bláta. Všechno kolem páchlo blátem a hnijícími rybami, i když ve vodě žádnou neviděli. Jindřichovi pod nohama vytryskl čůrek vody, když vstoupil na drn na kraji louky, a voda mu prosákla do boty.

Otočil se na Tomáše, ale ten ho chytil za ruku. Zíral do rákosí, kde na člunu ležel člověk přikrytý šedivou plachtou.

Tomáš udělal dva kroky ke člunu a strhl plachtu.

„Kdo to je?“

„Nevím.“

„Vypadá jak indián.“

Tomáš obešel člun a naklonil se k soše z druhé strany: „Je to Masaryk.“

„Z týhle strany možná. Pustíme ho po řece?“

„Jo, jako výstrahu Leimerovi.“

Někdo tu schoval Masaryka, aby ho zachránil před nacisty, ale už není třeba ho chránit: proč taky? Masaryk si bude dělat, co bude chtít, proto je to náš prezident. Opřeli se do člunu a odstrčili ho po řece. Když vyplula z přitímní rákosy, dřevěná tvář sochy ožila, zlomená větev jí u ruky trčela jako poutnická hůl, možná by stačilo Masaryka postavit, a vypadal by jako osamělý lodivod, který se vrací do Čech.

„Necháme ho doplout až do Tábora! Co do Tábora, až do Hamburku, přepluje oceán!“ Tomáš si představoval, jak vlny oceánu převracejí prezidenta ze strany na stranu, blesky bouří mu křižují nad hlavou, osamělý Masaryk se znovu objeví u amerických břehů a po Češích osvobodí i zotročené národy Ameriky, rozbije ji na kousky, jako rozbil Rakousko-Uhersko.

„Musíme do lesa.“

„Jo, tady je nás vidět ze všech stran.“

„Jestli to byly Zalužany, do mlýna to budou sotva tři kilometry, možná méně.“

„Dva kontakty ze seznamu byly úplně na nic.“

„Jo,“ přikývl Jindřich nešťastně, ale ani se nepohnul. Sledoval, jak Masaryk odplouvá po Lužnici a vzpomněl si na sedláka, který je vyhnal. Necítil zlost, jen dostal chuť na horký lipový čaj.

Konečně se pohnul k lesu.

„Víš, jak nám Čermák říkal, že nám nemůže pomoci? Za pár let si jeho kluci namluví nějaký holky a těm holkám se narodí děti a pak všichni půjdou tudyhle – stejnou cestou jako my. Koruny dubů budou šumět stejně jako teď a nikde nebude jediná stopa po nás ani po Němcích, ptáci budou zpívat a řeka šumět, nikde nebudou žádný letadla, žádný hranice, lidi půjdou i s dětma, kam se jim zachce, a až děti začnou fňukat, obrátí se a vydají se zase domů. Setmí se a nebudou mít strach, co přinese další noc, budou mít co jíst, kde spát,“ ledovou rukou si otřel pot na čele. V krku a nose ho páli, náhle si vybavil, jak Patricia na zámečku kašlala a smrkala, možná si do Čech přivezl anglickou chřipku. „Budou mít místo, kam se chtějí vrátit.“

„Jako my.“

Překročili nízkou mez, napravo viděli v dálce rozlehlý statek. V trávě před nimi se klikatil hlučící potok.

Vykročili na promáčenou louku. I když pršelo, na povodeň to ještě nevypadalo. Jindřich jako kluk viděl, jak na řece pluly kusy střech, na kterých přistávali ptáci, pobíhaly po nich vyděšené kočky. Řeka brala všechno, co jí stálo v cestě, jednou plulo po Lužnici utržené mlýnské kolo a mírně se otáčelo, jako by hledalo pole, na kterém semele ještě poslední zbytek mouky.

Tomáš se zastavil.

U trnkového keře stál přivázaný kůň, trhal sebou a kopal do všech stran.

V blátě plném stop ležel muž v koženém kabátě. Ruce měl rozhozené v trávě. Půl metru od jeho pravé ruky uviděli v trávě brokovnici.

„Kdo to je?“

„Možná ten Němec, o kterém mluvil Zatloukal.“

„Myslíš?“

„Vidíš toho koně?“

„Jo, je nádhernej.“

„Přesně. Tak krásnýho koně nemůže mít žádný Čech.“

Tomáš došel k mrtvému, převrátil ho na druhou stranu, sáhl do kapsy, vytáhl doklady, prohlédl je a schoval do kapsy.

„Jo, je to von, jmenuje se Karlowitz.“

„Myslíš, že si to s ním Zatloukal vyřídil takhle?“

„Nejspíš jo.“

„Prohrál s ním statek v kartách, sakra, tak ho musel odprásknout, ne?“

Tomáš neodpověděl a zkoumavě si prohlížel mrtvolu.

„No ať je to jak chce, není to dobrý,“ dodal Jindřich. „Zatím nevychlád a nikdo se tu nemotá, takže bych řekl, že o něm nikdo neví.“ Tomáš sáhl do druhého šosu, vytáhl balíček karet a potěžkal je v ruce.

„Večer si zahrajem, ne?“

„Jasně. Tohle jsou karty, co vyhrávaj. Těma nás nikdo neporazí.“

„Možná s nima taky vyhrajem nějaký statek. Nebo celou zemi.“

„Uklidíme ho, aby nebyl tak na očích.“

S námahou zdvihli Karlowitze a táhli ho k potoku, zatímco se bez ustání rozhlíželi na všechny strany. Tělo se jim dvakrát vysmeklo, dalo jim pořádně zabrat. Na chvíli s ním balancovali nad proudem potoka a pak mrtvola v kabátu z hověziny zahučela do vody a nafoukla se jako velká černá kráva.

Z mý louky udělá pole a nažene tam dobytek, vzpomněl si Jindřich na Zatloukalova slova.

„Je ho vidět ze všech stran!“

„Nahážem přes něj větve.“

Sebrali pár větví, vytrhali asi dvacet velkých drnů a přikryli velké nehybné tělo.

„To už je lepší.“

„Jo?“

„Vypadá to, že si tu děti něco stavěly.“

„Co s koněm?“

„Pojedem na něm, a pak ho přivážem někde na louce v lese.“

„Sám v lese nevydrží.“

„Jo, ale nesmí se vrátit do vsi, než se setmí.“ Odvázali koně, který neustále frkal a nemohl se uklidnit. Pach mrtvolý ho znervózňoval tak, že na něj nedokázali nasednout.

„Aspoň ho odvedem.“

„Co naše stopy?“

„S těma nic nenaděláme.“

Naštěstí měli oba stejně velké boty, a tak to vypadalo, jako by tu chodil jen jeden muž.

Na kraji lesa se Jindřich otočil, a pomyslel si, že to zvládl. Karlowitze schovali dobře. Neviděl mrtvolu, jen Lužnici zarostlou rákosím, a větve zapíchnuté v proudu potoka přikryté drny, jako by si tu děti stavěly domek.

Teprve v tom okamžiku ho napadlo, že jim řeka, kterou tak dlouho hledali, dala všechno, o čem jako kluci snili, ztraceného koně i nabitou zbraň, a přidala navrch prezidenta schovaného v rákosí a mrtvolu Němce pohozenou v blátě, zastřelenou Čechem, který se nikoho nebál, a který se ve světě určitě neztratí.

VIII

Dítě v peřince vykřiklo a Havlátová ho přitiskla k hrudi. Nemusela nikoho uhánět, otěhotněla bez povyku se svým řádně oddaným manželem, takže to byly klidné křtiny bez zbytečných výlevů. Možná, napadlo Zatloukala, měla Lída pravdu, vyroste z něj další lhotský četník, *narodil se četník nám, veselme se*, za dvacet let bude na stanici slavit narozeniny v předpisové uniformě, a to už dávno budeme slavit jiné svátky než ty, při kterých se chodilo na povinné mše – táta pamatoval výročí císařova nástupu na trůn, narozeniny císařovny Alžběty, narozeniny TGM a teď přibýlo narození Adolfa Hitlera, převzetí moci v Německu, vznik protektorátu a narozeniny prezidenta Háchy.

A co budu slavit já, pomyslel si, svatbu s Lídou těžko, farář bude mít radost, že se nepřižením mezi spiritisty a spasím svou duši. Vítr a déšť narážely do oken kostela, sochy Panny Marie a Ježíše shlížely na všechny přítomné, které znaly od malinka, a kapky vody se miminku rozběhly po hlavě jako budoucí myšlenky na spasení. Poprvé po letech napadla Zatloukala ábelovská otázka: Jestlipak se místní svěcená voda bere z Lužnice? Nebo ji vozí z nějakého vatikánského rybníka?

Farář uchopil dítě a najednou bylo těžké říct, zda se víc třpytí hladká kůže miminka nebo farářova plešatá hlava, Zatloukal jednou viděl faráře za slunečného dne, kdy mu nebesa na hlavu nalepila lesklé kolečko svatého přijímání, takže svým farníkům přinášel poselství o životě věčném.

Zatloukal měl kostel rád a děda ho přímo miloval. Sedával tu každou neděli ráno, byl to opravdu zbožný člověk, věřil ve věrnost a poctivost, jen jeho synové se nevyvedli, jeden se všemu smál a druhý šel jen po majetku.

I Lídin táta kostel miloval. Když tušil, že pro něj přijdou gestapáci, řekl: Já vím, Honzo, jaká je Lída a jaký je s ní pořízení, je tvrdohlavá a nezladatelná, starej se o ni, vím, že tě má ráda a že zůstanete spolu. Chci jen jedno, abyste měli svatbu v kostele, protože věřím, že katolická

víra je jediné magické křesťanství, které existuje. Víš, kdo to řekl, Honzo? Jan Kefer, náš největší zastánce magie.

Dítě znovu vykřiklo, vrátilo se do náruče svého otce, teď už ho čekala cesta domů a Zatloukal si vzpomněl, co říkala Lída: po návratu z kostela se na stůl připravovalo jídlo pro sudičky, chléb, sůl a nůž, nikdo nesměl sudičky rušit, dokud neřekly tři věci: kolik let bude dítě žít, jestli bude chudé nebo bohaté a jakou smrtí skončí, a hned po přijímání mu měl táta naplácat na zadek, aby bylo zdravé, jedlo zelí a netoulalo se.

Kdepak je asi Lída teď, pomyslel si, a pak uslyšel kroky, tušil, že míří k němu, v průzoru kostelních vrat se objevil Štrgál.

„Co se děje?“

„Holas se zavřel v kurníku, někdo ho udal, že nepřihlásil slepice. Vyhrožuje, že ty zatracený bestie postřílí a pak si to naláduje do hlavy.“

S tím pytlákem jsou jenom problémy, pomyslel si Zatloukal. Poslal Štrgála na stanici a vyrazil kolem školy. Nad korunou kaštanu se ozvalo dunění, mezi holými větvemi se objevilo německé letadlo, letělo nízko a na břiše mělo protiantenní zařízení. Co tady chce, pomyslel si, když nafouklé kovové břicho letadla zmizelo, a pokračoval ulicí mezi dvěma dostavenými domy, protože ve čtyřicátém začal každý, kdo měl peníze, stavět.

Holas stavbu zdaleka nedotáhl do konce, posledním úspěchem byla došková střecha chléva. Lhotští uličníci se po ní klouzali, zatímco jim Holas nadával – Zatloukal kluky už párkrát varoval, aby si s ním nehráli.

Vešel na dvůr, mezi slepičinci se válely šedivé hlavy zelí pokropené deštěm jako hlavy dětí, napravo stála velká kamenná kád' naplněná dešťovou vodou podobná křtitelnici. Tady na dvoře viděl jako kluk zastřeleného jelena, ležel v obrovské louži bahna a Holas nad ním vítězně mával brokovnicí, to ještě pytláčení neznamenal pro Lhotu smrtelné nebezpečí.

Z druhé strany dvora vyběhl šedivý vlčák, štěkal na Zatloukala, který se sehnul a vlezl do smradlavého kurníku. Vyděšené slepice pokvokávaly, některé přecházely po prknech tam a zpátky, jiné seděly na slámě na vejcích a celý kurník připomínal jeskyni přečpanou popelavými netopýry, kteří se všichni naráz probudili.

Holas seděl na vědru obráceném dnem vzhůru, na zemi před ním ležela v šedivém moři slepičích hovínek mrtvá slepice s rozpáraným břichem a rudá krev se mísila s vnitřnostmi v ohavné kaši. Tupé slepičí oči byly náhle plné matného světla, jako by se proměnily v kulaté vitráže.

„To jste byl vy?“ Zatloukal kývl k mrtvé slepici. Slepici hovínka se na zemi slepovala s blátem, pískem, slámou i se sklem, jako by bez ustání přšela z nebe.

„Prosím tě, Honzo, copak jsi nikdy neviděl slepici, kterou zabila liška? Táta říkal, že jí vysaje všechnu krev.“

„Štrgál se bál, co tu vyvádíte, viděl vás sem jít s brokovnicí.“

„Jo, brokovnice, úplně jsem ti na ni zapomněl. Tuhle si vem taky, Honzo,“ povzdychl si Holas a podal Zatloukalovi dnes už druhou brokovnici.

„Kolik jich ještě máte?“

„Tadle je poslední, přísahám.“

„Nemůžete ji někam schovat?“

„Ne. A navíc mě viděl Štrgál, ne? Ten zatracenej Slovák si nedá pokoj, věčně fízluje a kouká, co dělám.“

„Musím ji zabavit.“

„Jo, jo. Kdes vůbec byl, Honzo?“

„Na křtinách.“

„Že si ten Havlát taky nedá pokoj.“

„Mně se na křtinách líbí.“

„To mě mrzí, žes musel z kostela. A kdy budeš křtít ty?“

„To nevím.“

„Strejda už vzal kramle, co? Ale on se vyzná, uvidíš, že půjde tam, kde si nakonec ještě polepší.“

Nad jejich hlavami se na nejvyšším prkně vztyčil kohout a zakokrhával tak silně, až se zdálo, že se hřebíky vylámou z prken a celý kurník se jím sesype na hlavy.

„Víš, že jsem si myslel, že tahle válka přinese něco dobrýho? Že začnu zase pořádně pašovat? Vono starat se vo louky a krásy a tyhle zatracený slepice není nic pro mě. Vidíš ty háčky?“ Otočil se a Zatloukal spatřil háčky,

které si pod šaty navlékaly cikánky, když kradly slepice a kachny, takže mu došlo, že je kradly pro Holase, a překvapilo ho, že mu je ukazuje.

„Měl jsem strach, že Hitler všechno znárodní, pořád měl plnou hubu národního socialismu. A teď se sem valí Rusáci, víš, co se o nich povídá? Prej nečekaj jako Němci, až jim přes řeku postaví pontonovej most, ale vyrvou strom i s kořeny rovnou ze břehu, naskáčou na něj a přeplavou, než stačí Němci nabít kanóny. Myslíš, že skopčáky můžou porazit? Já už nevím, čemu mám věřit.“

Něco tu nehraje.

Holas by se takhle zničehonic nikomu nesvěřoval a už vůbec by nezačínal s tím, že neví, čemu věřit. O co tu sakra jde, napadlo Zatloukala a strašně si přál, aby mu všichni dali na chvíli pokoj a on mohl přemýšlet, i když by nejspíš myslel na Lídu, nebo usnul.

„Pamatuješ na mrazy v devětadvacátým?“ Holas zdvihl hlavu a podíval se na okno kurníku. „V mínus čtyřiceti chodili jeleni až k tomuhle voknu, jak je přitahovalo teplo. Stačilo by zvednout pušku a zamířit, ale střílel bys na takovýho chudáka?“ Otočil se k Zatloukalovi, kterému se z tepla kurníku samy od sebe zavíraly oči.

„Jsi unavenej, vid', Honzo?“

„Jsem.“

„Byl to dlouhej den, co?“

„Moc jsem toho nenaspal, držel jsem obecní hlídku.“

„Já taky nespal. Byl jsem v lese,“ prohlásil a vzápětí se nervózně usmál. „Na kraji tvýho lesa jsem si schoval srnu.“

„To není můj les, a už nikdy nebude.“

„Ale dej pokoj, prosímtě, vždycky to bude U Zatloukalů. A nebud' smutnej, bůhvíjak to všechno dopadne.“ Holas ho poklepal po rameni, a když si ruce znovu položil do klína, všiml si Zatloukal, jak se třesou.

„Je toho na mě nějak moc,“ prohlásil Holas a kopnul do vzduchu před slepicí, která polekaně uskočila. „Víš, že někde v nějaký tramtárii dělej slepice tak, že je obalí jílem, zahrabou do země, vaří a přitom do nich lejou koření?“

„Ne.“

„Poslední dobou se přesně tak cejtím.“

Kopl ještě jednou, tentokrát do jednoho z prkýnek, které popojelo v kluzkém blátě a okamžitě se obalilo vrstvou hověnek a do ticha uvnitř se rozezněly kostelní zvony.

„Vrátíš se ještě do kostela?“

„Už asi ne.“

Ted' přece nezvoní na mši, napadlo Zatloukala, a pak práskly výstřely, ne jeden, ne dva, ale deset, možná patnáct ran rychle za sebou.

Vyrazil z kurníku, málem se vymázl ve slepičincích, vlčák po něm znovu vystartoval, a do toho se ve vratech objevil Štrgál.

„U kostela je gestapo!“

Mezi lavičkami před kostelem parkovala dvě černá auta, Štrgál hekal za ním, pořád jen opakoval: *Gestapo přijelo, Veseláci už tam jsou taky*, Zatloukal mířil přímo ke vratům kostela, vběhl dovnitř, voda se třpytila v křtitelnici, kde ještě před chvílí stál s farářem, Havlátem, Havlátovou a dítětem, na oltáři se leskla velká černá kovová krabice opatřená anténou, a na podlaze ležel muž tváří k zemi, a Zatloukal si oddechl, protože měl tmavé rovné vlasy, takže to nebyl Havlát.

Došel k němu, a když s ním pohnul, spatřil nepřírozeně zkroucenou tvář, kterou nikdy neviděl. Došlo mu, co se stalo, protože nedávno slyšel, jak v nějakém domku ve východních Čechách gestapáci obklíčili parašutisty, všichni si vzali jed, vycházeli ven po křupavém bílém sněhu, venku stál Leimer a těšil se, jak je předvede Frankovi. Jenže sotva se před ním parašutisti zastavili, tváře se jim zkrabatily křečí, ale tenkrát to Leimer ještě nevěděl, myslel si, že jsou s nervy úplně na dně a právě to byl okamžik, který o všem rozhodl, protože když mu první z nich spadl do sněhu k nohám, zeptal se jeden z Leimerových pomahačů, jestli si vzali jed a oba parašutisti přikývli, tváře se jim třásly a chvěly, jako by se měly rozskočit, jednoho ještě převezli do nemocnice, ale cyankáli působilo tak silné křeče v žaludku, že se už nedal vypumpovat.

Vzhlédl k sochám. Kulky uvízly ve zdi. Panna Marie měla ruce pokryté rozbitou omítkou, vypadala jako mlynářka, která se trochu

mouky rozhodla rozdat dětem a žebrákům, kteří přijdou na mši. Ve dveřích se objevili dva gestapáci, vyšťekli na Zatloukala, ať vypadne, a hned poté nakráčel do kostela nadstrážmistr Veselý, zamračil se na Zatloukala a oba sledovali, jak gestapáci zamířili k faře.

„Kdo to je?“

„Parašutista,“ odvětil Veselý úsečně s pohledem na tělo na podlaze.

„Parašutista? Tady?“

„Museli seskočit někde poblíž. Vysílali z kostela, letadlo zachytilo signál. Schovával se na kůru, po Němcích vystřílel celej zásobník, a pak se otrávil.“

„Sakra.“

„Kde jsi byl?“

Teprve v tom okamžiku si Zatloukal uvědomil, že drží v ruce Holasovu brokovnici.

„U Holase.“

„Na toho trotha se vykašli, máme tu tuhle mizérii. Sakra, kdyby se ten kluk neotrávil, věděli by už dávno úplně všechno,“ rozkašlal se Veselý v ledovém vzduchu kostela. „Trochu by si s ním pohráli a my měli klid. Takhle tu budou šmejdit od rána do večera. Věděl jsi vo něm? Tohle jste si mohli odpustit.“

„Jak jsem sakra mohl vědět...“

„Radista šel za farářem, musel mít jeho adresu. Nevěřím, že se sem vypravil jen tak. Čili se tu skrejval nejspíš už pár dní. Takže jsi o něm nevěděl?“

Lhotští všechno přirozeně podělali jako vždycky, natáhli si sem parašutistu a nezajistili to nejdůležitější: aby ho gestapo chytlo živého, hezky si ho podalo a spokojeně odtáhlo se seznamy všech, které čeká kulka do týla.

„Máme tu spoustu práce!“

„Jo jasně, prohrávat statky v karbanu s Němcema, schovávat ženský, co měly vodejít do Reichu, a pytláčit! Chápeš vůbec, co se děje? Proč jsem ti asi vykládal vo Janovicích? Budou vás všechny vyslýchat a k ničemu tě nepustí, protože ti nevěří ani slovo. Vyšetřování vede

tajemník táborskýho gestapa, přijede kriminální inspektor policejního úřadu až z Buděj. Přivezou cvičený psy. Měl bys varovat lidi.“

„Říkám vám, že s tím nemám nic společného!“

„Přemejšlej, proboha! Ať někdo z tvejh kluků voběhne místní!“

Teprve v tom okamžiku Zatloukalovi došlo, že se mu Veselý snaží pomoci – jestli se dá něco zachránit a schovat, snad to stihnou, než bude pozdě.

Vyšli ven a Zatloukal kývl na Štrgála.

Dva chlápci z gestapa zahýbali kolem rohu kostela a drželi se při sobě, jako by pořád čekali, že někdo zahájí palbu.

„Co dělaj na druhý straně?“

„Sháněj žebřík.“

„Na co žebřík?“

Veselý neodpověděl a Zatloukalovi došlo, že mrtvým ještě nebude konec a vzápětí se napravo od nich ozval výbuch, ale nenásledovala žádná střelba, gestapák vhodil granát do zadního vchodu kostela, kde za železnou mříží stála skalka s další sochou Panny Marie. Nejspíš si myslel, že se tam někdo schovává – kameny a kusy sochy vylétly ven, právě vystřelili k nebesům velké rudé planoucí srdce, Velké Vystřelené Srdce Panny Marie.

Dva kusy mříže dopadly na trávu pod kaštany jako dva kříže, pochopil, že je to znamení, na druhé straně kostela bude ještě jeden mrtvý, jen ať to není Havlát, Bože dej, ať to není Havlát, ať nejde pokřtít dítě a neskončí s kulkou před kostelem! V duchu už viděl, jak leží v trávě v četnické uniformě, Havlátovou vyslýchají gestapáci a dítě s kapkami svatého Ducha na čele mizí v jednom z černých aut jako v lesklé rakvi.

Obešel zadní loď kostela, kde postávali Veseláci a dívali se vzhůru, takže se otočil a spatřil farářovo tělo. Zaklínalo se na střeše věžičky, úzké okno nad ním bylo otevřené, nejspíš se spouštěl z kůru po drátu hromosvodu a rány ho odhodily na střechu věžičky. Zatloukal si vzpomněl, jak visel mlynář na palečném kole, jak se čekalo na Veselského mlynáře, který vypustil vodu z dolního kola a teprve potom se paleční kolo pohnulo a mrtvého mlynáře složili na zem.

Dva chlapi z Veselí už z fary přinášeli žebřík, jeden se vypravil nahoru a strčil do faráře tak, že se jeho pravá ruka na okamžik pohnula ve vzduchu, jako by lhotským žehnala, pak obrovské tělo dopadlo na zem a zadunělo jako jediný úder zvonu, černé roucho se rozprostřelo po zemi, gestapáci se k němu vrhli a začali ho prohledávat. V kapse kalhot měl zašité plechové pouzdro, jaké u sebe při odchodu do první světové války nosívali vojáci – když mívalo kroužek, říkali mu umrlčí hodinky, uvnitř byl lísteček se jménem, datem a číslem pluku.

Ve farářově pouzdře objevili jen fotografii lhotského kostela, nic víc, protože kostel a farář byli jediná bytost. Zítřka nebo pozítří dostane Zatloukal pokyn, aby kostel zapečetil. Posadí pečeť na oltář, varhany nebo Nejsvětější Srdce Ježíšovo? Ale nemusel se ptát, Němci už kostel zapečetili kulkou ve farářových zádech, jiný farář během války nepřijde a kostel osiří.

Ustoupili od bezvládného těla na zemi. Tohle byl lhotský farář Klement Vodička, u kterého Zatloukal ministroval, farář, který rozdával dětem malé chromované pokladničky s nápisem Reiffeisen, aby se naučily šetřit a neutrácely za sladkosti, farář, který rád vykládal příběhy o misionářích, jak je pohané mučili a oni se umírajíce modlili k bohu. Byl to farář, který ho nechával v kostele vybírat dary, Zatloukal chodíval od lavice k lavici s chytáčkem, kterému děti říkaly svatý pytlíček, a dokonce mohl při přeměně těla a krve Páně zvonit na vícehlasý zvonek, jednu z nejúžasnějších věcí svého dětství, o které vyprávěl Ábelovi i Lídě. Jako kluk faráře sledoval, jak na farní zahradě roubuje švestku, roub se nechtěl chytit, farář si sedl do stínu a celý zadýchaný si utíral pot z čela. Potom se nahnul, vstal a krácel ke švestce, nejspíš chtěl její duši přenést v roubu jako v přijímání do dalšího kmenu. Pak si znovu sednul a vypadalo to, že to vzdá, ale vstal a začal znovu, a pak se náhle objevil úsměv, a v tom okamžiku zazvonila u vrat fary Horáková, aby se zeptala, jestli bude na lhotské pouti sloužit mši za babičku. Farářova tvář zbledla, všechna námaha, kterou si dal s roubováním, byla stejná jako námaha, kterou si lidé dali s tím, aby po Husovi a národním obrození uvěřili v katolického Boha, zkoušeli to v hrozivých časech hospodářské krize

a byli strašně blízko a nakonec se Bůh zeptal, jestli by chtěli válku a oni řekli, že ne, a Bůh řekl: to nevádí, tady ji máte, nezapomeňte přihlásit všechny slepice, a běda, jak budete mít jednu navíc.

Gestapák se zdvihl od farářovy mrtvoly a spatřil, jak se záclony zatahují a okna zavírají, protože na lhotské návsi nikdo nestál, lidé moc dobře věděli, že po heydrichiádě je nejlepší zůstat doma za zavřenými dveřmi a zataženými závěsy, ale sledovali je, jak faráře sundávají, takže jediní, kdo tu stáli, byli Zatloukal s Veselým. Gestapák spatřil jejich zachmuřené výrazy a pochopil, že je všechno v pořádku, všem Čechům navždy zůstane ten zaražený obličej plný rozpaků a smutku, u něhož si každý cizinec pomyslí: tihle lidé něco důležitého prohrávají, neustále, každý den svého života, a smutní jsou nejspíš hlavně proto, že nevědí, co všechno to je.

Z druhého konce vesnice se ozvalo troubení, klakson dalšího tmavého auta, ze kterého vystoupil budějovický inspektor, rozehnal husy na obě strany ulice. Gestapáci se zdvihli od těla a zmizeli za kostelem.

„Kam jdou?“ zajímalo Zatloukala, když se s Veselým vydali uvítat pana inspektora.

„Na faru. Vyslýchat hospodyni.“

Inspektor vystoupil náležitě zamračen a opatrně se vyhýbal obrovským loužím.

„Tak co o tom víte, Zatloukale? Udal faráře někdo?“

„Ne, pane inspektore.“

„Nikdy jste na faráře nedostali žádné udání?“

„Nikdy, pane inspektore.“

„To je trochu zvláštní, ne?“

„To tedy ano, pane inspektore.“

Farář zakopával láhev s poselstvím příštím pokolením a za konec mše přidával Svátý Václave a Zdravas Maria, které v ztichlém kostele zněly strašidelně a výhruzně, a i když byli faráři často odesíláni z farností pryč, na Vodičku žádné udání nepřišlo, dokonce i Karlowitz s farářem vycházel, protože mu došlo, že si ve Lhotě nemůže znepřátelit úplně všechny.

„Volal někdo budějovickému biskupovi?“

„Já ne, pane inspektore.“

„Já taky ne, pane inspektore,“ prohlásil Veselý. „Dobře, to zařídím já. Zatloukale, dobře mě poslouchajte: Gestapo vás chce mít na stanici. Nebudete se do ničeho plést, nevěří vám ani slovo. V žádném případě tu nebudete pronásledovat parašutisty ani podnikat nějaké nepředloženosti, budete sedět na strážnici u telefonu a čekat na instrukce.“

„Provedu, pane inspektore.“

„Tady u kostela nikoho nenechávejte, chtějí si to pohlídat sami, zbytečně byste je vy a vaši muži provokovali.“

„Dobře, pane inspektore.“

Inspektor se znovu zamračil a vydal se k budově fary. Než vstoupil dovnitř, objevili se ve dveřích dva muži, kteří vynášeli postavu zamožtanou v hadrech a opřeli ji o zeď fary, kde zůstala strnule stát.

„Další mrtvej, sakra, kdy tohle skončí?!“ zašeptal Veselý. „Kdo to je?“

„Přemysl Otakar nebo Karel IV.,“ odpověděl Zatloukal. „Ale radši řekněte Heinrich Heine nebo Friedrich Schiller.“

„Ten váš darebák učitelstské si je schovával na faře?“ Páral nejspíš farárovi ani neřekl, že si sochy schovává na faře, stejně jako mně neřekl, kam schová Masaryka, napadlo Zatloukala. Nadešel čas vrátit se na stanici. Naposled pohlédl na svého faráře, který ho před mnoha lety křtil; na kulatá záda se přilepily hnědé listy loňských kaštanů, posledních stromů, které kdy viděl.

Měl bych chytit aspoň jednoho parašutistu, napadlo ho. Ale jak je mám chytit, když budu celou noc trčet na stanici!

A teprve v tom okamžiku mu došlo to nejhorší: gestapáci začnou prohledávat okolí a chytnou Lídu!

Zatracení parašutisti! Co je to napadlo motat se zrovna tady!

Musím jí pomoci, pomyslel si, ale kde ji mám hledat? Měl bych se zeptat Páralové, ale teď musím dělat, co po mně chtějí.

Zahnul za roh, na konci ulice spatřil dveře stanice a před nimi zaparkované další gestapácké auto.

IX

Mraky jim visely nad hlavou jako srolované šedivé bankovky, studený vítr fičel do tváří, ale nezastavovali se a kráčeli dál po kraji lesa. Řeka se často rozlévala až do trávy pod jejich nohama, skoro se zdálo, že Jakubu Krčínovi stačilo chodit po lesích a obkreslovat slepá ramena.

Koně uvázali na lesní louce, řehtal a frkal, když pochopil, že ho chtějí nechat v lese samotného. Nedokázali na něm jet, vzpouzel se a kopal. Poplácali ho po hřbetě, a pevně uvázali, i když věděli, že za pár hodin uteče a vrátí se domů.

Vydali se ke mlýnu.

Minuli spálenou stodolu, ohořelá prkna stála v soumraku. Tady bych usnul, pomyslel si Jindřich, když ho přepadla vlna zimnice. Znovu stál v chladném vzduchu ve dveřích Chichelley Hall a zíral do tmy za Patricií. Možná jsem měl horečku už tenkrát. Jeden promarněný večer mě teď pálí na prsou. Co říkala Patricia? Že k Tomášovi příliš vzhlížím?

Znovu ho zalil vztek. Co o nich nějaká Angličanka může vůbec vědět?

Tomáš by mě nikdy nezradil.

Břeh řeky lemovaly nestříhané vrby. Když se jako kluk ptal dědy, proč je někteří sedláci stříhají a jiní ne, děda jen pokrčil rameny a kráčel dál, stejně samozřejmě, jako se Tomáš držel okraje dubového háje a vyhlížel mlýn, ke kterému se snad dostanou, než padne tma.

Vzpomněl si na Riedla, prvního parašutistu, který kdy z Anglie odletěl. Když ho letadlo vysadilo, dispečer věřil, že Riedl přistál východně od Prahy, jenže se ve skutečnosti ocitl v rakouských Alpách blízko italských hranic, kde ho po dni bloudění sněhovými závějemi zatkli celníci a předali policii. Naštěstí zachoval chladnou hlavu a držel se verze, ve které mu doklady i zavazadla odcizil neznámý člověk, který ho převedl přes hranice a okradl o všechno včetně dokladů.

Slunce zapadlo. Škoda, že mezi stromy neuvidí ve tmě svíčku, kterou Angličané stavějí králi do oken. Půjdou vůbec kolem nějakého domu?

Z mapy si na další stavení u řeky nevzpomínal, a navíc, pokud jsou všechny domy zatemněné, mohli by projít pár metrů od stavení a ničeho si nevšimnout.

Když minuli velký dutý strom, vzpomněl si, co vyprávěl táta. „Víš, že se Žižka narodil za bouře v dutině dubu?“

„Ne.“

„Po jeho smrti se ho majitel panství rozhodl porazit, aby navždy skoncoval s kacírstvím, poslal hajného a ten v noci dub se svými muži porazil, a když se vrátil, majitel se ptal: Odřezali jste všechny větve a přivezli všechny třísky, abyste je spálili? Jistě, milosti, nezbyla ani větývka ani tříska, po tom ohavném kacíři nezůstalo nic, jen pařez. Pařez? vyděsil se majitel: Otočte vůz a vraťte se, pařez vykopejte, spalte a popel zahrabte! Hajný vyrazil, jenže místní už pařez rozřezali na kousíčky, ze kterých si udělali klínky na topůrka, aby sekery dlouho vydržely, a tajně je u sebe celé generace nosili.“

„Jo, to mi říkal děda taky, že mívál Žižkovu sekyrku,“ přikývl Tomáš a ukázal před sebe.

Vopatův mlýn stál na kraji řeky zacloněný korunami smrků a borovic, nepřipomínal loď, spíš opuštěnou bednu pohozenou na kraji bahnité řeky. Jestli je radista uvnitř, odvysílají zprávu o přistání a vydají se dál; jestli ho chytili, nemají šanci, mlýn je obklíčený a jejich cesta u konce.

Hladina byla posetá hnědými kachnami, což znamenalo, že nablízku nikdo není. Jen co se zdvihli z rákosí, vystartovala po řece první kachna a ostatní se přidaly, ozval se pleskot křídel a když kachny zmizely na nebi, znovu zavládlo ticho.

Mlýnské kolo se naklánělo, jako by hrozilo, že mlýn převáží a utopí ho v řece.

Děda vzal jednou Jindřicha ke mlýnu u Bechyně. Z tlam koní stoupal nažloutlý dech a z lesa se valila mlha. Jindřich se bál a děda schválně vyprávěl strašidelné historky.

Víš, co se tady před lety stalo?

Přišel bezbožný mlynář, svlékal se před lidmi do půl těla a skákal ze střechy mlýna do řeky, protože na rozdíl od místních sedláků uměl plavat. Jestli se nenaučíte plavat, nedám vám ani pytlík mouky, křičel.

Jednou se u mlýna objevil cizinec v černém a povídá: Potřebuju semlít mouku, a mlynář odvětil: A co plavat? Umíte? Cizinec se usmál a povídá: Mezi útesy jo. Útesy? Jakýpak útesy? Helejte, radši se naučte plavat i v tom našem blátě, pak vám mouku namelu, odpověděl mlynář a rozběhl se k okraji střechy, aby skočil do vody a cizinec se jen tak zlehka dotkl dveří a celý mlýn se otočil na druhou stranu od řeky. Mlynář už nedokázal zastavit, lidé prý viděli jeho úlek, než se tělo zřítilo k zemi, kde ještě před chvilkou tekla Lužnice, hlava se rozbila o kámen a vyděšená tvář se do něj navždy otiskla.

Děda se smál, nejspíš měl radost, jak se Jindřich bojí. Když jsem jako kluk něco neudělal pořádně, strašili mě naši, že mě na noc zavřou do mlejna a o půlnoci si pro mě přijdou čerti.

A kdy ses, dědo, přestal bát?

Dokud mi mlynář neřekl, že odsud učedníci vycházeli po dvou jako apoštolové, to mě napadlo, že by mě tam můj kamarád snad nenechal samotného, vždycky jsem chtěl mít dobrého kamaráda a nevěděl jsem, kde ho najít, ale neboj se, ty ho najdeš.

„Pamatuješ,“ ozval se Tomáš, „jak se vyprávělo o mlejnu, kterým řeka při povodni pohnula o pár metrů? A pak přišli chlapi z vesnice a mlýn zase dotáhli zpátky? To museli bejt frajeři, co? Nasadili lana a pohnuli s celým mlejnem!“ Bylo opravdu těžké si představit, kolik chlapů je třeba, aby s obrovským stavením hnuli alespoň o pár centimetrů. „Tak si říkám, jestli to nebyl náhodou zrovna tenhle mlejn? Já ti mám pocit, že někdo něco takovýho povídal,“ řekl a vydal se ke dveřím mlýna, otevřel je a zmizel uvnitř. Jindřich se krčil v rákosí, pořád drobně přšelo, připadal si stejně promoklý a promrzlý, jako když je ve Skotsku zaháněli angličtí důstojníci do řeky nebo do moře, prostě nebylo dne, aby se nevraceli úplně mokří.

Tomáš se objevil za mlýnem, prozkoumal kus lesa a vracel se, zatímco Jindřich se rozhlížel po okolí, ale neobjevil nic podezřelého.

„Je tam vysílačka?“

„Ne. Pečeť vážně někdo sundal.“

„Zůstanem tady?“

Padal soumrak a hladina řeky vypadala úplně jinak než vlny skotského moře, jako by se voda v Čechách podobala husté sklovině.

„Co je to tam nahoře?“

V koruně dubu nad nimi stál rozviklaný posed. Mezi kmenem a větvemi zůstala zaklíněná dřevěná deska, z jedné strany pokrytá tenkou vrstvou mechu a mnoha dírami.

„Broky,“ prohlásil Tomáš, když se vyšplhal nahoru. „Je to terč, někdo tu střílel. A možná tu i spal.“

Strom mu náhle připadal jako obrovská věž. Možná měl Patricii říct, jak byl Karel IV. zavřený rok v temné věži, pětiletý král uvězněný v kamenné věži bez světla, naprosto sám. V tom okamžiku se mu větve zatočily nad hlavou a země pod ním se zhoupla.

„Co je?“

„Nevím, nejspíš na mě něco leze.“ Slyšel, jak mu buší srdce, v lýtku na pravé noze se ozvalo píchání a žaludkem proběhla křeč, jako by právě spolykal celou dlaň ledových vloček.

„Vyspíš se a bude to dobrý.“

„A ty?“

„Já budu vzhůru, ale tomu stromu nevěřím. Najdem si něco jinýho.“

Vydali se do lesa a asi sto metrů nad mlýnem objevili ve skále malou jeskyni. Když vlezli dovnitř, Jindřich se opřel o stěnu a měl pocit, že se dotkl kožešiny – byla porostlá mechem. Tady se bude dobře spát, pomyslel si, ale Tomáš už zkoumal zem.

„Tady to nepůjde.“

„Proč?“

„Někdo tu spal.“

Našli si jiné místo asi padesát metrů napravo od jeskyně v malé prohlubni, kterou si Jindřich vystlal chvojím a odkud bylo vidět přímo na vchod do jeskyně a mezi stromy měl výhled i na řeku. Konečně se složil na vrstvu chvojí. Cítil, jak mu odevzdaně, téměř naprázdno tluče

srdce. Dneska jsem se už mohl vyspat na seně, kdyby se neobjevil ten zrádce.

Pěšina zůstávala opuštěná, a než zavřel oči, spatřil na samém konci dvou větví nad hlavou opuštěné ptačí hnízdo, sledovalo tu věrně, co se u mlýna dělo, a předalo nám své poselství, hluboké lesní ticho, a pak konečně zavřel oči.

Ve snu kráčel k hospodě v Sudoměřicích, kamarádi seděli na schodech před hospodou, tleskali jim na uvítanou a volali, kluci, vy jste to dokázali! Čekali, kdy se objeví hostinský a přinese pivo, najednou ho napadlo, že se objeví Patricia, a pak mu došlo, že je zpátky v Čechách. Nebe s oblaky nepřipomínalo italské nebe malované Angličany, ale šedivé těsto na knedlíky, a když si uvědomil, že nikdo nemá v ruce půllitr, vstal a zamířil ke dveřím hospody, kluci volali, hele, tam nechod', to nemá cenu, ale stejně vešel dovnitř. Stěny hospody byly zatlučené hobrou, přistoupil ke zdi, jednu rozlomil a objevil přihrádku. Otevřel ji, spatřil černý kámen. Okamžitě ji přirazil zpátky a zkusil další, v té byla dešťová voda, listy a housenky. Útroby mu spalovala příšerná žízeň. Voda z přihrádky vytékala na zem, chtěl se napít, ale voda zmizela, zbyly jen listy a bláto, vykřikl, kluci, je tu jen listí a bláto! a jeho volání se rozléhalo v prázdnotě a vtom se ve stěně před ním vztyčila ohromná postava a srazila ho k zemi.

„Potichu! Sakra!“

Otevřel oči.

Ležel na promoklé studené zemi, Tomáš mu svíral ramena i hrudník a dýchal do tváře. Všude kolem stála černočerná tma.

„Žereš tu listí, kurva, prober se!“

Stále měl pocit, že se otevřou dveře hospody, ale najednou uviděl, že jeho prsty svírají staré plesnivé listy, cítil jejich smrad a paže měl potřísněné blátem.

„Co to dělám?“ zašeptal chraplavě, protože ho rozbolelo v krku. Přece si necpu do pusy listí!

„Jindro, musíš se vzpamatovat! Co ti je?“

„Asi mám horečku.“

Tomášova ledová ruka se dotkla jeho rozpáleného čela.

„Přineseš mi vodu?“

„Jo.“

Tomáš se vydal s lahví k řece, Jindřich neslyšel kroky, ani cáknutí. Za okamžik byl Tomáš zpátky.

Budu pít vodu Lužnice, napadlo Jindřicha, jako jsem ji pil, když jsem byl kluk a neuměl plavat.

„Nenecháš mě tady, vid’?“

„Co tě to napadlo?“

„Nevím, měl jsem špatný sny.“

„Lehni si, proboha, úplně hoříš.“

Ulehl zpátky do chvojí, v útrobách cítil svíravou bolest, a poprvé ho přepadl strach, ne z konce, ale z toho, že se zachová jako zbabělá krysa.

Tomáš by ho v tom nikdy nenechal, jeho táta byl důstojník, děda plukovník, kdyby šlo do tuhého, nikdy by nezahlavil.

U rybníka v Sudoměřích si na ně jednou počkali Sudoměřičáci, byli v přesile, sedm kluků s pruty a klacky, s Tomášem byl bratranec, takže to bylo sedm na tři, blížili se k nim, aby si s nimi vyrovnali věčné účty. Co teď, zeptal se vyděšeně a Tomáš suverénně zašeptal: Nebojte, my jim ukážem.

Jak ukážem?

Naženem jim strach.

Jo a jak?

Koukejte, co uděláme klukovi, kterýho jsme chytli! zařval Tomáš na Sudoměřičáky, chytil bratrance, kterého kluci neznali, zatáhl ho do křoví, kde zdvihnul uschlou větev lísky, zašeptal bratranci do ucha: Řvi jako o život! A bratranec spustil Nechte mě, nechte mě, vy syčáci, nemuňte mě!

A uprostřed jeho naříkání zlomil Tomáš suchou větev lísky přes koleno tak, že vydala hrůzostrašné prasknutí; bratranec vyběhl z křoví, držel se za zápěstí a bulel, zatímco Tomáš s Jindřichem vylezli a vyčítali

jeden druhýmu: Tys mu zlomil ruku, byls to ty! Táta mě zabije, jestli bude platit za doktora! Můžeš za to ty!

Kluci ze Sudoměřic dostali strach a dali jim přes léto pokoj.

„Vem si prášky.“

„Dík.“ Jindřich se nazdvihl na rukou, přišlo mu legrační, že ve tmě ani nevidí, jakou má prášek barvu, klidně by mohl polykat cyankáli. Tuby s jedem měly zářit jako fosforové ručičky a ukazovat, kolik minut člověku zbývá. Vložil si prášek do úst a zapil vodou Lužnice, která chutnala po blátě a listí.

„Pamatuješ si, jak jsme jednou s klukama z Bežerovic našli v potoce tu trubku?“ zeptal se Tomáše.

„Jakou trubku?“

„Nevěděli jsme, co to je, někdo říkal, že to je bomba z první světový, začali jste do ní šťourat, vyhrabávat ji z písku a já dostal strach, že to je doopravdy bomba, a že nám utrhne ruce. Řekl jsem, že jdu na záchod, ale schoval jsem se za stromem a díval se, a byla to jen železná trubka napaná bordelem, ale já se nemohl hnout, strach mě úplně paralyzoval, vůbec jsem nechápal, kde se vzal.“

„To si nepamatuju.“

„To není možný, bylo to u tý tůně, kde jsme chytali raky.“

„Hele, radši si odpočiň.“

„Můžu se tě na něco zeptat?“ V šeru před sebou na pozadí řeky cítil svou vlastní slabost.

„Jo.“

„Kde pořád bereš tu svoji odvahu?“

„Hele, radši si odpočiň.“

Nato zmizel mezi stromy, a Jindřicha napadlo, že o králích se ve středověku věřilo, že jsou nezranitelní, stejně jako o Gabčíkovi s Kubišem kolovaly legendy; vždycky doháněli legraci až na samou mez, jakoby tušili, že na ně smrt v Anglii nemůže, že si na ně počká až tady, a Tomáš byl přesně takový jako oni, jednou se ho ptal, jestli má strach, odpověděl: strach asi ne, ale jsem ti člověče někdy tak strašně naštvanej...

Dostanu zánět močového měchýře. Na Chichelley Hall jsme podstoupili všechny ty důkladné prohlídky, zkoumalo se srdce – ozvy, tep vsedě, ve stoje, po námaze, reflexy, třes prstů, třes víček, kontrola rovnováhy, pak se sháněl zubař, protože jsme museli odletět se zubama v dobrém stavu, nemohli jsme riskovat záněty.

A nakonec mě složí chřipka.

Otočil se na druhou stranu, a náhle spatřil stín mezi stromy, vypadal jako vlk, vzpomněl si, jak Tomáš vyprávěl, že Rusové stavěli mezi stromy zmrzlé vlky, a v tom okamžiku jeho mysl naprosto ochromil strach.

Moje hlava je mlýnek na strach. Semele všechny představy a co z nich vznikne?

Já.

Nemusíš mít strach, zašeptal by mu do ucha táta, vzpomeň si na bitvu u Monthéry: Ludvík XIV. i Karel Smělý, všichni rytíři i králové se dali na úprk, ještě než bitva začala. Jo, to je pravda, tati, ale existoval i strach, který šlechticům sevřel srdce, když stáli uprostřed bitvy a pak padli k zemi mrtvi bez jediné rány.

Vstal, aby se vyčůral, Tomáš byl někde v lese. Náhle měl pocit, že ve tmě vidí, lišejníky se šplhaly po skalách jako zářivé zelené ještěrky, šišky ležely na zemi jako nevybuchlé granáty. Poodešel pár metrů od prolákliny, kde ležel, opřel se o kmen smrku, a potichu si rozepnul kalhoty. Moč ho pálila, jako by ho někdo řezal od penisu až k močovému měchýři, téměř viděl ostře planoucí proud horké tekutiny; zánět močových cest měl už jako kluk. Voda Lužnice mi přinesla tuhle bolest, proč jen se na mě vykašlala? Vždycky jsem ji miloval, věřil jsem, že mi pomůže, až mi bude nejhůř.

Vlekl se zpátky temnotou mezi smrky a měl pocit, že se mu ruce a nohy proměnily v plesnivou slámu. Téměř se mu chtělo zvracet z představy, že by se měl holýma rukama dotýkat zmrzlé půdy, že by tu měl ležet a dýchat ledový vzduch, že by měl své tělo uložit na rozmočené jehličí téhle země a přiznat si, jaký má strach.

X

Gestapáci kontrolovali zbraně, jejich evidenci, všechna udání, vyžádali si seznam všech, kdo chodili pravidelně na faru nebo do kostela, i těch, kdo byli na faře nebo v kostele během posledního týdne, seznam lidí, kteří bydleli v okolí kostela a mohli spatřit něco podezřelého, seznam osob s příjmením Kratina, tak se jmenoval mrtvý radista z Kamenice nad Lipou, dále seznam všech, kdo byli během posledního roku v Kamenici nebo měli poblíž příbuzné, seznam hajných a jména majitelů pozemků, hájenek, opuštěných domů, lomů, posedů a seníků v okolí patnácti kilometrů, a zatímco to Zatloukal sepisoval, trochu se mu ulevilo, protože žádný Kratina ve vsi nežil. Ale o Kamenici slyšel... Nebo ne?

Zdrželi ho až do půl deváté a jen co odjeli, na chvilku usnul. Zdálo se mu, že vjel ve svatebním kočáře na dvůr statku, kde nikdy nebyl. Proč nejsem v kostele? Copak se budu ženit mezi kravinci? Lída se objevila v bílém jako nevěsta a byla nádherná, jenže do vrat statku vjelo černé auto, gestapo přijelo na anonymní udání, z auta vystoupily dvě děti, holčička v záplatovaných šatech a zamračený chlapeček, a v tom okamžiku mu došlo, že v Kamenici hledají Jana Kadlece, sedláka, který se ztratil na své louce. Muži popadli lopaty a začali kopat, ale sotva muže vykopali, vrhl se Zatloukalovi kolem krku a zuřivě ho objímal, a v tom okamžiku se probudil a zjistil, že s ním třese Olšanský a snaží se ho vzbudit.

„Je tu Holas.“

„Ted? Takhle pozdě?“

„Má oči navrch hlavy, prej je to důležitý.“

„Přítáhl batoh rezavejch kvérů, protože má vítr z gestapa, že jo?“

„Batoh nemá.“

„Tak ho sem pošli.“

Teprve v tom okamžiku se mu v hlavě objevil obvyklý zmatek, který následoval po probuzení: farář je po smrti, Lída v lese, někde tu běhají

parašutisti a Veselý ho podezírá, že o vysílačce v kostele i o sochách na faře věděl, a jel v tom taky.

Holas se dostavil s čepicí v ruce, ale od Zatloukalovy návštěvy v kurníku se oholil a převlékl, skoro jako by se vypravil do kostela. Místo mysliveckého kabátu měl tmavé sako a světlou košili.

„Tak co je?“

„Honzo, nebudeš mi věřit, co se stalo, něco hrozného...“

„Ale budu, jen mluvte.“

„Našel jsem zastřeleného Karlowitze.“

„Jo?“ zeptal se pořád trochu roztržitě, a vzápětí ho polila ledová sprcha.
„Co? Kde?“

„Na tvý louce.“

„Počkejte tady,“ vykoktal a odešel do vedlejší místnosti, aby se napil a srovnal si to v hlavě.

Gestapo bude chtít vědět, kdo Karlowitze zastřelil. Odpověď je nasnadě: Můj strejda.

Jenže jestli strejdu nenajdou, budou hledat někoho, kdo strejdu kryl, někoho, kdo měl motiv Karlowitze zabít.

A to jsem já.

Byl jsem na jeho louce! Štrgál mě viděl, a já vím, že mu nemůžu věřit, určitě četl vzkaz od Lídy, a má mě v hrsti. Jediné řešení bylo najít strejdu, ale ten zdrhnul.

Všechno to hodí na mě.

Náhle si vzpomněl, co říkala Švarcová, jeden z vás skončí nevinně ve vězení – všechno se vyplní, ale jestli se to má vyplnit, znamená to, že budu žít s Lídou.

Ale kdy? Po dvaceti letech, až se vrátím z basy?

Sáhl po naběračce a nalil si vodu do hrnku. Měl bych si ji chrstnout na hlavu a konečně se probrat.

Vrátil se do služebny.

„Jak se to stalo?“ zeptal se a přistrčil Holasovi židli.

„Odpoledne jsem se uklidnil, asi mi pomohlo, že jsi za mnou přišel, víš, jak jsem ti říkal, že jsem si nechal ve tvém lese srnu, pak se u kostela

objevilo gestapo, došlo mi, že začnou šmejdit po okolí, hned jsem vyrazil, abych ji líp schoval, ještě by řekli, že mám něco společného s parašutistama, prostě přijdu k lesu a chci přejít potok, byl už soumrak, a po okraji pole si to šine chlap, a řeknu ti, Honzo, měl stejnej mundúr jako ten v kostele.“

„Byl sám?“

„Jo. Šel jsem z druhý strany louky, srnu jsem zakopal, jeden kousek prostě voželm, že jo, a jak se vracím kolem potoka, vidím Karlowitze, vede koně, v ruce drží brokovnici, a najednou se na kraji louky objeví ten chlápek, Karlowitz stojí za keřem, parašutista ho nevidí, Karlowitz uváže koně, zdvihne brokovnici a křičí na něj...”

„Co křičel?“

„Co dělá na jeho louce, jestli jde za Zatloukalem, tak si spletl statek, tenhle už není jeho, a pak se ošklivě zasmál a povídá: Bude lepší, když to vyřídíme po mým, aspoň tý místní holotě dojde, že mi sem nikdo beztrestně nepoleze. Jenže chlap sáhne do kapsy a vytáhne pistoli tak rychle, že Karlowitz vůbec neměl šanci vystřelit. Šel k zemi hned po první ráně!“

Zatloukal se otočil, aby schoval před Holasem tvář, kterou zalila nesmírná úleva. Karlowitze zastřelil parašutista, kdepak strejda, ten přece nikoho nezabil!

Statek bude zase můj, jednou provždy. Přece lidi nebudou takový bestie, aby to s těma kartama práskli.

„Sedněte si tady.“ Náhle měl radost, že je Holas tady, znovu ho obdivoval stejně, jako když byl kluk, a zastřelil největšího jelena v okolí.

Holas ztěžka usedl, a Zatloukala znovu napadlo, že se opravdu vyšvihl jak na svatbu, dokonce i boty si otřel hadrem.

„Jak vypadal?“

„Nevím, viděl jsem ho zdálky.“

„Kde jste přesně byl?“

„Hned za keřem u potoka.“

„Kolikrát vystřelil?“

„Říkám ti, že dvakrát, a Karlowitz šel k zemi hned po první ráně.“

„Měl ten chlap ještě nějakou zbraň?“

„Kromě pistole jsem nic neviděl. A... ta pistole tam možná zůstala.“

„Jak to myslíte?“

„Parašutista ji odhodil do trávy, jak utíkal pryč.“

„Takže ta pistole tam někde je?“

„Jo, chvíli jsem ji hledal, jenže padla tma, tak jsem běžel rovnou sem.“

Zatloukal vstal.

„Co teď?“

„Musíte tu zůstat. Zavolám do Tábora.“ Došel k telefonu a téměř sahal po sluchátku, ale cosi ho varovalo; tohle nemůžu udělat. Něco tu je špatně, ale nevím co. Sakra, proč se nedokážu soustředit, myslím jen na Lídu a všechno podělám.

„Volat do Tábora? Proč, Honzo?“

Najednou bylo Zatloukalovi nepříjemné, že mu říká Honzo, a došlo mu, že Olšanský stojí za dveřmi a poslouchá.

„Zavři ty dveře.“

„Proč?“

„Říkám, abys zavřel dveře!“

Olšanský něco zahuhlal a prásknul dveřmi. Zatloukal se vrátil k Holasovi, sedl si proti němu, upřeně se mu zadíval do očí a zašeptal:

„Viděl jste ji?“

„Koho?“

„Vy víte koho.“

Holas si povzdychl.

„Viděl, Honzo.“

„Nemůže spát venku, je moc velká zima. Vy jste pořád v lese, víte, kde se schovává. Stačí, když řeknete, kde myslíte, že je.“

„Myslím, že šla ke mlejnu.“

„K Vopatovu mlejnu?“

„Jo. Občas se tam schovávala.“

Myslíš, že si mě taky někde zapečetíš?

Já jsem ale trouba, sama mi řekla, kde je – kdybych trochu přemýšlel, mohl jsem ji dávno varovat.

„Neřeknete vo ní nikomu ani slovo, jasný? A vo těch kartách taky ne.“

„To víš, že ne, copak myslíš, že jsem nějaký zrádce?“ Zatloukal vstal a vydal se k telefonu.

„Neměli bysme to všechno sepsat, Honzo?“

„Voni si to sepíší sami.“

„Kdo?“

„Vy víte kdo. Nejspíš si vás vodvedou.“

„Kam by mě vodili?“

„K výsledku.“

„To ne, Honzo, já k žádnýmu výsledku nechci, přece jsem ti řekl všechno, co jsem věděl...“

„Já to musím ohlásit,“ řekl a sáhl po telefonu.

Holas nešťastně zdvihl ruce, natáhl je před sebe a pak do nich složil tvář. Konečně naskočilo spojení, Zatloukal ohlásil, co se stalo. Přepnuli ho k Veselému: Zavolej rovnou na gestapo, mně jsi to ohlásil, ale svědka máš ty, co já s tím? Zatloukal vzhlédl do tmavých černých oken zalepených papírem, položil ruku na stůl, ze kterého vyčuhovaly zabavené potravinyové lístky, ucítil, jak mu buší srdce, téměř jako by mu sestoupilo do žaludku a chvějícím se prstem začal vytáčet číslo. Ohlásil se, přepojili ho na nějakou vyšší šarži, vykotal německy, co se stalo, a během pár vteřin dostal jasné instrukce.

Sotva položil telefon, přístroj se zase rozdrnčel, bál se, že mu volají zpátky, ale byl to Veselý a chtěl vědět, co se děje.

„Máme to hlídat, uzavřít místo ještě teď v noci, nesmí proklouznout ani myš, pošlu tam dva chlapy, a já tam mám za úsvitu čekat.“

„No vidíš,“ nasadil Veselý kamarádský tón. „Hele, ukázalo se, že mají u Kamenice nějakou stopu, poslali tam psy a spoustu lidí. Takže nepanikař. Nejspíš si už nemyslí, že v tom jedete, víš přece, jak to obvykle dělaj, gestapo ví, že Angličani posílají vždycky jenom jedno letadlo, to provede výsadek, hned se vrací, nato Němci uzavrou oblast a my musíme všechno hlásit, ale k ničemu to nebejvá, parašutista je už v trapu, gestapo vždycky

vyrazí po první stopě, kterou má, a takovej chlápek většinou zamíří rovnou domů, takže si budeš moct zítra nejspíš vydechnout, gestapáci se vrátí, leda když celá akce v Kamenici selže, jasný?”

„Jo,“ povzdychl si Zatloukal ztěžka.

„Třeba ho během noci chytanou a ty budeš mít klid.“ Nebudu mít klid, musím zůstat na stanici. Za Lídou se nedostanu, leda bych vyrazil potají v noci.

„Dobře,“ řekl a zavěsil.

Holas se postavil, nejspíš se už smířil s tím, co ho čeká. Štrgál otevřel dveře, hledal sirky, aby si připálil, v tu chvíli se vrátil Havlát, který šel na služebnu kolem kostela, gestapo tam má své lidi, skoro na něj vystřelili, když chtěl nakouknout dovnitř, nato se ozval Štrgál, prý se vydá zákaz stavění víkendových chat, a to je špatný, chtěl si ze Slovenska přistěhovat příbuzné a teď se bál, že mu to nacisti zatrhnou. Olšanského zajímalo, jestli, když parašutisty chytne, povýší, a Zatloukalovi došlo, že nesmí dát najevo starost, kterou má o Lídu, ani se zmínit, že statek bude zase jeho, protože se někdo při výslechu na gestapu určitě podřekne, co Karlowitz vyhrál v kartách, a když nechytanou parašutisty, hodí to na něj. Nebo, a to mu došlo až teď a ta možnost ho vyděsila: přijdou s tím, že o parašutistech věděl a pak je vydíral.

Pohrozil jim, že je udá, jestli nezabijou Karlowitze. „Stejně mi vrtá hlavou,“ prohlásil Havlát, „že parašutisti zastřelili zrovna tu svini. Jak to, že si přiletěj z Anglie a přesně věděj, kde nás tlačí bota?“

„Myslíš, že jako třeba jejich rozvědka ví o všem, co se u nás šustne? Jako že tady maj nějakýho vyzvědače?“ divil se Štrgál. „To by bylo klidně možný. Hele, nemůže se tu schovávat Ábel?“

„Blbost.“

„Jen si nemysli, Židi maj prsty ve všem, mohl se dostat do Anglie a poslat parašutisty sem...“

„Nebo bejt jedním z nich.“

„Jako myslíš, že Ábel je parašutista?“

Tohle už Zatloukal nevydržel a vrazil do místnosti.

„Vy dva půjdete na louku,“ přikázal Štrgálovi s Olšanským.

„Co?“

„Najdete Karlowitze a pohlídáte ho.“

„Ted' v noci máme hlídkovat u mrtvol?“

„Jo. Dojdete tam, zajistíte místo a počkáte u něj.“

„Můžem si vzít svítilnu?“

„Ne, je zatemnění! Maximálně si přibalte pár světlíc, ale ty použijete jenom, kdyby se opravdu něco dělo, ne abyste viděli, co šustí v křoví.“

„Můžem si vzít celtu?“

„Ne.“

„Ani spacák?“

„Ne.“

„Proč nejde Havlát?“

„Dostal hlídku ve vsi.“

„Copak je na ní napsanej? Má ji mít Páral, nemůžeme všechno dělat sami.“

„Dneska nebudu na hlídku posílat nikoho ze vsi.“

„Já půjdu,“ prohlásil Havlát rezignovaně, ale hlasem mu probleskovala radost, že nemusí k mrtvému.

„Tohle snad nemyslíte vážně, budu tvrdnout venku celou noc v týhle kose?! Proč zrovna my?“

„Je to rozkaz, tak furt nemel, já nevím proč, třeba se tam bude chtít ten parašutista vrátit.“

„Ty parašutisti jsou ale svině,“ ozval se zase Štrgál a přistoupil ke kamnům, aby se ještě ohřál. „Co si myslí, že dokážou? Já vám řeknu, proč přiletěli – aby nám ty zrádci anglický zabrali všechny pole,“ dodal a napil se.

„Jen se neboj, tobě žádný pole neseberou, když žádný nemáš,“ ozval se Havlát, a pak se oči všech v místnosti tázavě otočily na Zatloukala.

* * *

Temná noc beze stopy světla se skrývala za zakrytými okny, kamna ve vedlejší místnosti vydávala slabé světlo, Zatloukal znovu usnul, ve snu byl na stanici, ale lavor s vodou byl plný ledu, halapartna se proměnila

v obrovský špičatý rampouch přimrzlý ke stěně, pak se objevila tmavá postava, stála zády k němu u kamen s rukama nataženýma k ohni, šedivá a podivně neživá, a byl to Karlowitz. Jenže Karlowitz je po smrti, uvědomil si, a v tom kamna zahučela – říkávalo se, že když se topí nevysušeným dřevem, je slyšet, jak duše nařikají. Možná mi chce něco naznačit, měl bych se zeptat, kdo ho zabil a kde je Lída, ale postava se otočila a řekla: „Šlo to dobře, náčelníku?“ byl to Havlát, tvářil se překvapeně, když spatřil Zatloukalovy oči, které vyděšeně mrkaly.

„Co je?“

„Měl jsem špatný sny.“

„Tak Karlowitz to má za sebou, to jsou věci, co? No, jak se říká: Dlouho při dvoře, dýl v pekle.“

„Mýho strejdu jsi neviděl?“

„Ne.“

„A Lídu?“

„Taky ne.“

„Kde si myslíš, že je?“

„Nevím. Mezi náma, já přece vím, že přespávala u Páralový, že jo?“

Jenže teď u ní přespávat nebude, bojí se domovních prohlídek. Havlát se napil, ukrojil si chleba, přiložil a vydal se zpátky do vsi, Zatloukal znovu uleh, myslel na Lídu, představoval si, jak se venku za černými papíry světlo pomalu rozlévá nad poli a lesy, pak se v jeho představách znovu objevilo krásné ráno, kdy vůz s moukou vjížděl do vsi a on cítil nesmírné odpuštění za všechno, co kdy pokazil, pak na dvě hodiny usnul, znovu se vrátil Havlát, svítalo, hlídka byla u konce, Zatloukal vstal a nařídil mu, aby zůstal na stanici, a sám se vydal za svými muži.

Ábelův dům tonul po Zatloukalově pravé ruce ve stejném šeru, jaké pokrývalo louky, lesy a holá pole. Váhal, jestli se má vypravit nejdřív ke mlýnu a najít Lídu, ale po rozhovoru s Veselým se zdálo, že je v bezpečí, a tak se rozhodl pro louku.

Už z dálky spatřil na kraji lesa Olšanského, který zřejmě nehodlal držet hlídku přímo u mrtvého. Samozřejmě mu zapomněl říct, aby ne-kouřil; kdyby se v noci někdo objevil, žhavé světélko by ho varovalo.

Olšanský vstal, ale cigaretu netípnul, byla to příliš velká vzácnost na to, aby ji ničil.

„Byl tu někdo?“

„Ne.“

Gestapo nejspíš pořád vyslýchá lidi z Kamenice, pomyslel si, asi to vážně nebude tak horké.

„Kde je Štrgál?“

„Musel si něco zařídit.“

Šel spát, napadlo Zatloukala, a ani se mu nedivil. Ve vzduchu viselo chladné vlhko a země byla tak promočená, že kráčet vpřed znamenalo brodit se na mnoha místech blátem.

„Strejdu jste nezahlídlí?“

„Kdepak.“

Konečně zdvihl oči, aby se podíval na to, čemu se zatím jeho oči vyhýbaly. Spatřil hromadu větví nalámaných z trnek u potoka a přikrytých drny, uviděl černou koženou botu, na kterou někdo nacpal větve ve víře, že zmizí, ale nezmizela, nezmizel ani kabát z hověziny, který vídal v první lavici kostela, ani tvář ponořená ve vodě potoka, která ještě včera v hospodě hrozila, že na téhle louce nic nezůstane při starém.

Karlowitzovy silné prsty se dotýkaly břehu, jako by se toužily zachytit země. Jeden večer vyhrál louku v kartách a další noc na ní proležel v blátě a dešti jako mrtvé zvíře.

„I kůň ho nakonec opustil. Utekl, co?“

„Asi jo.“

„Na nic jsi nesahal?“

„Ne,“ odpověděl Olšanský.

„Ty větve tu už takhle byly?“

„Jo, nejspíš je sem natahal parašutista, aby ho schoval. Vidíte ty stopy?“ Olšanský ukázal na otisky v blátě.

„Jo, Holas říkal, že parašutista přišel od řeky, takže sem ty větve natahal, když bylo po všem.“

„Jo, to by mohlo bejt. Tohle jsem našel, když se rozednilo.“ Olšanský sáhl do kapsy, vytáhl cosi zabaleného v kapesníku a podal to Zatloukovi.

„Co je to za zbraň?“ zeptal se Zatloukal rovnou, protože Olšanský toho o zbraních obvykle napovídal dost.

„Pistole ČZ 27, šikovní věcička, na kterou je vždycky spoleh.“

„Počkej tu. Kdyby se někdo objevil, řekneš, že pátrám po okolí. Do hodiny jsem zpátky.“

Na kraji lesa stála shořelá stodola, před ním vedlo po pěšině několik stop, ale mohly být Holasovy, a ty druhé Štrgálovy. Štrgál nejspíš nešel spát, vypravil se do lesa hledat Holasovy skrýše a vykopat srnu. Je někde přede mnou, teď budu dávat pozor ještě i na něj, napadlo Zatloukala.

Posunul si čepici do týla. Chvilku nepršelo, koňské stopy odbočovaly ke kamenné zídce, sice ho tu parašutista přivázel, ale kůň byl pryč, zůstaly po něm teplé koňské koblihy a rozrytá země.

Vrátil se zpátky na pěšinu a po půl hodině byl na místě, odkud před lety viděl mrtvého mlynáře v mlýnském kole. Mlýn byl ztichlý a zacloštěný větvemi borovic. Hladina řeky se sunula vpřed a rákosí šumělo.

Pečeť, kterou před dvěma lety lepil na dveře mlýna, byla porušená, ve skutečnosti to byla jen páska přelepená kolem dveří a oken, na několika místech roztržená a všude byly stopy, které viděl u mrtvoly, nikde ale v blátě nezahlédl ty drobné, které by patřily Lídě, a to ho uklidnilo.

Pozorně si prohlédl terč ve větvích a vstoupil do mlýna. Dveře zavrzaly, v přítmí spatřil pytle na mouku, do kterých se dostaly myši, ležely před ním jako další mrtvoly s vykousanými břichy. Zatloukal se opřel o trám, světlo prosvítalo rozbitou střechou. Ve vlhkém vzduchu se vznášela plíseň, vítr zaskřípal, kolo se pohnulo a zašeptalo Vo-pat, Vo-pat, Vo-pat. Jaké zvuky tu jsou slyšet za bouře, a jak to tady muselo znít, když se mlelo a dřevěná konstrukce se otřásala jako loď? Sehnul se, podlaha nabobtnávala, země v dešti a vlhku kynula, kolik mouky se

asi vysypalo mezi prkny, teď tu může stát a čekat, až se ze země vyvalí těsto.

Nazdvihl okraj jednoho z pytlů a promnul hrudky mouky mezi prsty.

Škoda že tu není Ábel, určitě by přišel s nějakou kacířskou otázkou.

Po Lídě ve mlýně nenašel jedinou stopu.

Vyšel ven.

Z rákosí asi sto metrů od něj vylétly kachny. Muž v krátkém tmavém kabátě běžel na kraji lesa asi padesát metrů před ním pravidelně vpřed, a pak náhle pohnul podivně rukou a Zatloukalovi došlo, že to není jeden muž, ale dva muži stejné výšky, a sáhl po zbrani.

Jak to, že běží ke Lhotě? Copak neví, jak dopadl radista?

Muži téměř zmizeli v lese. Jestlipak jim budu stačit, pomyslel si, dvě noci jsem pořádně nespal, ale nadechl se a rozběhl. Nespouštěl je z očí, aby se náhle neobrátili, v blátě vydržel jejich tempo sotva pět set metrů, a pak se otočil a mezi stromy spatřil Štrgála, který stál za kmenem borovice úplně ochromený, v ruce držel pistoli a třásl se. Zatloukal ani neměl sílu cokoli říct, jen lapal po dechu a opíral se o kmen borovice, aby vůbec zůstal na nohou.

„Viděls je?“

„Jo.“

„Jak to, že jsi zmizel od Karlowitze?“

„Šel jsem do lesa.“

„Hledal jsi Holasovy skrejše, co?“

„Přece tu nenechám shnít takovou spoustu masa, to by byl úplnej hřích!“

„Teď máme jiný starosti! Poběžíš za nima!“

„Já? Sám?“

„Jo, nesmíš je spustit z očí!“

„Jsem celej zmrzlej, mám co dělat, abych se vůbec hnul, oni jsou cvičený, maj zbraně a jsou dva.“

„Hni sebou!“

Na stanici se větralo, bílý opar kouře stál ve všech místnostech. Havlát vynášel popel, takže se mu Zatloukal ve dveřích sotva vyhnul, doběhl do kanceláře, zdvihl telefon a vytočil Veselého číslo.

„Viděl jsem parašutisty.“

„Seš si jistej?“

„Jo, jsem, bylo znát, že maj za sebou pořádněj výcvik.“

„Kolik jich bylo?“

„Dva.“

„Kde jsou teď?“

„Běželi od mlejna zpátky ke Lhotě. Proč? Co tu chtěj?“

„Hele, gestapáci ráno vyrazili kontrolovat silnice, ale je jich jen pár, u Kamenice zadrželi nějaký podezřelý osoby, psy mají sebou. Musíš ty dva zdržet, chytit je živý, jasný?“

„Jo.“

„Vím, že je vás málo, takže sežeň chlapy ze vsi.“

„Tomu bych se radši vyhnul.“

„Honzo, je možný, že parašutisti zpanikařili, když uviděli na silnici Němce, ale jen si nemysli, gestapu dojde, že jestli se motají kolem vesnice, mají tam určitě kontakt, takže je rozhodně namístě, aby viděli, že jsi něco dělal.“

„Rozumím,“ řekl odevzdaně a zavěsil, vytočil číslo na gestapo a znovu dostal instrukce, a pak se otočil k Havlátovi, který napjatě poslouchal.

„Nemusíme čekat na gestapo, máme to vyřídit sami. Sežeň chlapy z vesnice, nikoho nenut, ale kdyby to vypadalo blbě, trochu jim pohroz. A neber Párala, ten by remcal a nadával a všichni by měli nervy v kýblu.“

„Máme je zastřelit?“

„Máme je dostat živý.“

XI

Slabé světlo úsvitu leželo mezi smrky jako pruh syrového masa. Když Jindřich otevřel oči, zimnice byla pryč.

Ve větvích zpívali ptáci, kapky se lopotily po okrajích větví a vítr je jednu po druhé srážel do mechu. Tak vidíš, řekl by táta, dokázals to, přežil jsi tuhle hroznou noc, teď už tě nikdo nezastaví.

Lužnice proplouvala mezi rákosím. Postavil se, spatřil rozrytou zem, slepenec tlejícího listí a nejspíš slin, který připomínal kus těžkého tmavého lesního skla, a náhle si vzpomněl, co se v noci dělo. Už si nemohl namlouvat, že to byl sen. Černý kámen, který viděl ve svém vidění, ležel obrácený v rozryté hlíně, bílé pavučinky se na něm chvěly jako sítě map a rezaví mravenci přelézali z jedné strany na druhou.

Vyčůral se, bolest byla pryč, zbyla jen malátnost. Z prolákliny vystlané chvojím odstranil všechny stopy, a potom se vydal do jeskyně, ale tma v ní byla stejná jako v noci. Ve světle úsvitu si prohlédl prkna v koruně stromu, pak se v rákosí ozvalo zašustění a Tomáš se objevil přímo před ním.

„Nikoho jsi neviděl?“

„Ne. Nemůžeme tu zůstat.“

„Co podniknem?“

„Zkusíme toho chlápka u Veselí.“

Podle plánu měli kontaktovat osobu, která by situaci u mlýna pravidelně zjišťovala, nejvhodnější byl myslivec nebo někdo, kdo nebudí podezření, a protože na seznamu měli hajného, který bydlel u Vlkova, čekalo je osm kilometrů po proudu a pokud si mapu pamatovali dobře, silnici na Veselí překročí asi po kilometru.

Les končil, řeka znovu změnila tvar, tekla korytem podobným pouzdru na kytaru. Na kraji pole se pásly srnky. Popadané kmeny ležely na kraji lesa a do smoly na kmenech se zachytávaly dešťové kapky.

Vykročili z březového hájku obrostlého ostružiním a přímo před sebou spatřili silnici i dvě černá auta schovaná mezi stromy.

„Do pytle!“

„Musíme se vrátit,“ zašeptal Tomáš, když ustoupili mezi stromy.

„Vrátit?“

„Jo, asi myslí, že jsme se dostali někam dál, nečekali, že budem pořád tak blízko Lhoty. Je možný, že neví, kde jsme se měli sejít.“

„Co teď?“

„Musíme jít mezi řekou a Lhotou a zkusit tudy proklouznout, to nejspíš nikdo nečeká. V Suchdole taky máme kontakt, ne?“

Jindřich pátral v paměti po adresách, které si pamatoval směrem na jih v okolí Třeboně. „Jo. Pekaře Beránka.“

„Pekaře nemůžem riskovat, je zákaz mletí, u mlejna by ho sebrali.“

„Počkej: tak je tam Mrázek, lesník.“

„To by šlo.“

„Jak daleko to je?“

„Deset, dvanáct kilometrů.“

„A co ten mrtvej Němec?“ vzpomněl si Jindřich najednou na tělo ležící na promáčené louce.

„Našli jsme ho za soumraku a schovali dobře, je brzo ráno, nejspíš ho ještě nikdo neobjevil. Riskujem, ale...“ Tomáš se zamyslel. „Vážně bude lepší, když se nebudem vracet stejnou cestou, ale víc ke Lhotě. Vyhnem se tý louce a poběžíme, jo?“

„Jo.“

„Vydržíš to?“

„Vydržím.“

Otočili se a dali do běhu. Naštěstí je nečekaly ostré svahy skotských hor ani divoké horské potoky. Poslední den výcviku uklouzla desátníku Strankmullerovi noha a uvízla tak nešťastně mezi kameny, že si ji zlomil, proud ho strhl a on se utopil, než mu stačili přijít na pomoc. Budou se mi zjevně mrtví, pomyslel si a v tom okamžiku mu nohy zajely hluboko do bláta, takže vypadl z tempa. V kotníku zacukalo, projela jím

ostrá bolest. Musím to vydržet, přemlouval se, jenže zastavil, aby se nadechl.

„Dobrý?“

„Jo.“

Znovu se rozběhli a drželi se tak daleko od řeky, aby viděli místa, kudy kráčeli včera večer, pěšinu vinoucí se podél řeky, dubový lesík a v dálce mezi stromy dokonce i obrysy ohořelé stodoly.

„Nevracíme se moc?“

„Ne, Lhota by měla bejt támhle vpravo.“

Tu a tam se objevila jáma naplněná vodou a tlejícími listy. Znovu se ozvalo píchání v kotníku a teď i v boku, chtělo se mu čůrat, ale naštěstí už byli na kraji lesa, krajina se před nimi táhla do dáli a ohraničoval ji dlouhý šedomodrý pás Novohradských hor, kdesi před nimi ležel Suchdol, ve kterém žil František Mrázek, lesník, který má dobré srdce, ten je nezradí, nebude se ptát, co dostane, to jen Karel II. rozdává doživotní renty a šlechtické tituly.

Vlevo od nich se za kamennou zdí rozkládala louka, na které spatřili zabitého Němce. Lužnice se valila za ní, Lhota musela být na druhé straně asi dva kilometry od nich. Na obzoru proti nim stál opuštěný statek s rozlámaným plotem a zčernalými slunečnicemi, který spatřili už včera od řeky. Mezi loukami se k němu vinula hrbolatá cesta posetá kalužemi.

Jestli se jim podaří projít přes louku a zmizet na druhé straně v lese, nejspíš budou v bezpečí.

Opřel se čelem o buk a rozepnul kalhoty, bolest byla zase zpátky, každá kapka páčila, jako by mu střep prořezával vnitřnosti a drobné skleněné úlomky procházely močovou trubicí. Střípky skla dopadaly potichu na listy javorů: kdyby bylo sucho a léto, šustily by jako papír.

„Je ti dobře?“

Na okamžik měl pocit, že nestojí na pevné zemi, ale v prázdnu, a všechno se s ním houpe.

„Jo.“

„Risknem to. Vypadá opuštěně.“

At' je statek prázdný, a jestli tam někdo je, at' nám pomůže, chtěl bych potkat aspoň jednoho Čecha, který řekne, to je fajn kluci, že jste se do toho pustili, my se těch sviní německejch zbavíme, ukážu vám, kde nejsou hlídky ani gestapácká auta, udělám vám hrnek lipovýho čaje, nebo počkejte, dyť my máme v troubě makový buchty... vyjde to, přejdem dvě stě metrů po otevřené louce a pak si na chvilku oddechnem.

„Rozdělíme se?“

„Ne. Půjdem zase jako kluci?“

„Jo, jako kluci.“

Tráva byla zešedlá, jako by na ni ani nepadal déšť, ale popel, a země se bořila pod nohama. Pod mraky přelétalo hejno vran, jenže jít jako kluk už nemohl, bolel ho kotník a šoural se jako starý zlomený dědek.

Z kaluže uprostřed cesty vyskakovaly pod šípkovým keřem žabky připomínající muže v hnědých uniformách; trénovaly výsadek. Tohle je žabí jezero Mortar, pomyslel si, a pak už měl po pravici rozbitý plůtek ohraničující řady záhonů. Tyčky plůtku byly shnilé a záhony vyplněné, pahýly slunečnic se ohýbaly jako sehnutí strašáci a holé keřičky rybízu trčely ze země.

Obešli stodolu a zastavili se u nízké zídky. Na dvoře se válely ohořelé zbytky prken, rozházené dřevěné bedny, skleněné a porcelánové střepy, a uprostřed nepořádku stála nad studnou dřevěná pumpa.

„Jdu já,“ řekl Tomáš po chvilce, v níž nezaslechli jediný zvuk. Držel se při zdi, došel k vyvráceným dveřím a zmizel uvnitř.

Jindřich se u zídky pohnul, protože mu břichem projela další vlna bolesti, a vtom za sebou cosi zaslechl. Otočil se, vytáhl pistoli a zjistil, že míří na mourovatou kočku, která žalostně mňoukala. V kapse nahnatal ušpiněný zbytek dehydrovaného masa, položil ho na střep rozbitého talířku a mačkal maso prsty, aby rychle změklo. Kočka do něj zabořila čumák, dvakrát ho olízla, zamňoukala a odtáhla se. Byla vyzáblá na kost, nejspíš měla tasemnici.

Tomáš se objevil ve dveřích a kývl.

Zdi světnice byly začernalé kouřem, prkna na podlaze ohořelá a vytrhaná, na místě, kde stávala roura, na Jindřicha hledělo velké slepé

černé oko, zeď pokrývaly zaschlé saze, a u nohou jim ležel měděný kotel. Co to bylo za lidi, že rozbili tak krásný kotel na povidla?

Ve spíži nenašli nic, ani smítko mouky, nejspíš tu všechno vyžraly myši.

Znovu se do něj dala zimnice, kdyby tu tak byla kamna, ohřál by si konev horké vody. Přešel do ložnice, na podlaže ležely roztrhané ohořelé knihy, nad rozlámanými prkny, na kterých nejspíš stávala postel, ohraničovala na zdi velká bílá skvrna místo, kde visívala svatební fotografie. Najednou měl pocit, že je doma, dívá se na fotku rodičů, táta, jaký byl ještě v dobách, kdy mu výčitky nelezly na mozek, a máma, která netušila, že ji úděl vdovy čeká tak brzo, oba si ho tázavě prohlíželi, táta v tmavém saku a světlé košili, máma ve světlých šatech s nakadeřenými vlasy, znovu stál v pokoji v Chichelley Hall, úplně sám, v ruce držel hodinky s fosforovými rafičkami...

„Jindro!“

Uvědomil si, že stojí uprostřed místnosti, rozhlédl se po dvoře a bočním dřevěným schodištěm vystoupal na dřevěnou verandu, která se táhla podél půdy. Viděl z ní daleko do krajiny, v trávě vedla od lesa vyšlapaná pěšina, kterou minuli asi o padesát metrů, a pokračovala za statkem u další hradby šípků. Lesy, kterými prošli, se táhly do dáli, asi kilometr před nimi se leskla Lužnice. Na půdu vedl vikýř, vyhoupl se do něj a spatřil hromadu nařezaných prken, o které se opírala oj vozu, dřevěná kola naskládaná u stěny, trakař, rám kola, proutěný kočárek, pokrytý prachem jako sněhovým popraškem.

„Cítíš to?“

„Co?“

„Uzený maso. Tu půdu nejspíš používá nějaký pytlák jako skrejš.“

Došel ke škvíře mezi došky a uviděl střechy domů.

„Lhota,“ vydechl. „Sakra, jak to, že nám nedošlo, že je tak blízko!“ Než stačil dokončit větu, na vrcholu kopce se přímo proti nim objevila řada mužů.

„Jdou sem?“

„Jo.“

„Schováme se tady.“

„Nebude lepší se vypařit?“

„Ne, viděli by nás. Jsou to jen dva četníci a pět civilů, s těma si v nejhorším poradíme, a nemají psy. Možná se dozvěděli o tom mrtvým Němci a jenom projdou kolem, nic víc.“

„Určitě to nejsou gestapáci?“

„Ne, podívej, jak drží zbraně, támhle ten má jenom hůl. Stačí zachovat chladnou hlavu. Tahle půda je dobrý místo, odsud nás jen tak nedostanou.“

Jindra přešel na druhou stranu půdy, odvalil rozmlácený kožený kufr, od krovu odtáhl bednu, aby si připravil úkryt, zatímco si Tomáš dělal místo na protější straně, aby mohl střílet na ty, kdo se objeví ve čtverci vikýře. Kývl na něj, aby se odsunul o kus dál, nemohli střelbou ohrožovat jeden druhého. Nad hlavou jim mezi posunutými došky proudilo světlo, z druhé strany, od louky, kde ležel mrtvý Němec, přicházeli další muži, bylo jich kolem dvaceti, a vedli na provaze dva velké šedivé lovecké psy.

„Kolik máme nábojů?“

„Já dvacet.“

„Já sedmnáct.“

Tomáš se otočil k pěšině, která pokračovala na druhé straně statku, krytá šípkovými keři a vedla proti proudu řeky směrem k Suchdolu. „Jeden z nás by se mohl zachránit.“

„Myslíš utéct přes ty keře?“

„Jo.“

„A psi?“

„Když to maso rozházíme u keřů...“

„Jdi ty.“

„Ne, to ne,“ zavrtěl Tomáš okamžitě hlavou.

„Ale jo, musíš jít. Mám horečku, v noci jsem žral listí, a víš, co jsem viděl dole v ložnici? Svatební fotku mejch rodičů a měl jsem pocit, že se na mě dívaj. Nevydržel bych to, někde cestou bych to stejně vzdal.“

„Jindro, já přece nemůžu...“

„Musíš. A dej mi ruku!“ Tomáš natáhl ruku a Jindřicha překvapilo, jak se třese. Vylovil z kapsy šest nábojů a vtiskl mu je do dlaně.

„Ty máš na Leimera.“

„Jindro, teď přece nemůžu myslet na to, že...“

„Poslali nás sem, protože to tu známe, a co jsme dokázali? Nenávazali jsme jedinej kontakt, u mlýna jsme se nesešli, a ještě jsme sami vlezli do pasti, mysleli jsme, že se držíme od Lhoty a byli pár metrů od ní.“ Vyhlédl ven a znovu spatřil muže krácející s puškami a holemi v rukou. „Prostě to nesmíš vzdát jen proto, že já na to nestačil! Šest nábojů bude na Leimera akorát, jeden mu narvi do břicha za kluky, co před ním padli ve sněhu na kolena, jo?“

„Jo.“

„Budu tě tady odsud krejt. Sirky mám...“ zašeptal a vytáhl ampulku s jedem, maskovanou jako krabičku od zápalek. I jemu se třásla ruka, modlil se, aby Tomáš zdvihl oči a konečně řekl: Neblázni, zůstanu s tebou, vymyslíme nějaký trik, jsme kluci, kterým nikdo nenamlátí, na nás si přece nikdo nepřijde, odrovnáme je jednoho po druhým a vrátíme se domů.

„Slibuju, že se vrátím a všechny je postřílím, a nikdy na tebe nezapomenu.“

Ale zapomeneš, pomyslel si Jindřich, tohle jsou jen slova a oba to víme, už nejsme kluci, a všechno, co jsme si slibovali, je jinak.

Věřil Tomáš někdy těm nesmyslným řečem o přátelství? Nejspíš je nikdy nebral vážně.

„Nechci, aby ses vracel,“ vypravil ze sebe, zatímco mu hlavou letělo: Co se stane, až mě tu nechá? Umřu tu opravdu úplně sám?

„Dobře, sejdem se doma,“ zašeptal Tomáš a objal ho. „Nikdy na tebe nezapomenu. To ti slibuju. Nejdřív vyříd' ty psy,“ řekl a vyskočil vikýřem.

Jindřich se silou vůle otočil. Muži kráčeli bezstarostně, jako by se jim nemohlo nic stát, vypadali jako chlapi, co se jdou nechat najmout na žně nebo výlov rybníka. Měli dlouhé kabáty a téměř slyšel, jak jim holínky pleskají v blátě. Možná si mě opravdu nevšimnou, pomyslel si, možná z půdy vede tajná chodba, kterou vyleze daleko v polích, pytláci

přece mívali únikové cesty. Koutkem oka spatřil Tomáše, jak utíká podél zídky ke keřům, ještě pořád ho nemohli vidět.

Nemůžu hledat únikovou cestu, musím je zastavit a zachránit Tomáše.

Muži se rozestoupili pět metrů od sebe, psi se rozštěkali a trhali šňůrou. Možná, že poslední věcí, na kterou budu myslet, nebude moje zbabělost, pomyslel si překvapeně.

Muži byli dvacet metrů od statku.

Zdvihl zbraň, dlouho a pečlivě mířil na jednoho ze psů a vystřelil. Pes se nesvalil do trávy, jen poskočil, a pak začal výt, otáčel se tlamou za místem v pravém boku, jako by si chtěl kulku vykousnout. Trefil ho! Do očí mu vyhrkly slzy: pes se svíjel na zemi, druhý zpanikařil, točil se nervózně dokola, ocas mu švihal do stran, muži zalehli a ozvaly se první výstřely, ale létaly daleko od něj, ještě ho neviděli.

Znovu zamířil a vystřelil po druhém psovi, jenže tentokrát se mu ruka třásla, takže ho minul, kulka se zaryla do trávy kus za ním.

Muž pustil psa.

Jindřich vypálil, znovu psa netrefil, pes mu zmizel z očí, takže zamířil na muže a trefil ho, podle toho, jak se otočil, než spadl, nejspíš do hrudi nebo do ramene.

Rozpoutala se salva ran, ale věděl, že to jen zkoušejí, dokud se nikdo z nich nedostane nahoru, žádný boj nezačne. Z druhé strany se ozvalo volání, všude pod sebou slyšel kroky, jako by dům ožil, místnosti se zaplnily lidmi a hlasy ze dvora se začaly jeden přes druhého dohadovat, co dál.

Proti němu stála hradba nařezaných prken, ležel tak, aby viděl na vikýř, a pochopil, že má jen jednu možnost: Střílet na muže, kteří se objeví ve vikýři, tím o sobě sice dá vědět, ale zase dokáže vzdorovat, dokud mu nedojdou náboje nebo dokud muži půdu nezapálí. Nemohl se tu nečinně schovávat, protože to by uviděli Tomáše.

Vytáhl ampulku s jedem.

Dírou v suku vstoupilo šedivé nebe, v jehož světle spatřil línou bezbarvou tekutinu. Poprvé ho napadlo, že ani neví, jakou chuť má jed. Poslední doušek nejspíš chutná každému jinak. Není, kdo by nám

o něm vyprávěl. V dálce padl výstřel. Tomáš nejspíš zastřelil druhého psa, takže jestli něco neudělám, půjdou po něm.

Ve vikýři se objevila hlava.

Vypálil po ní moc brzo, nejspíš netrefil, sakra, neměl jsem se ukvapit, ten chlap přece neví, kde na půdě jsem, přišel jsem o další náboj, zbývá jich jen sedm. Muži začali pálit do vikýře, ale rány létaly příliš vysoko, zarývaly se do došek, ze kterých se valil prach, jako by stříleli přímo do mraků.

Když vstal, uviděl horním okrajem vikýře, jak se dva muži rozběhli za Tomášem, zamířil a na čtyři pokusy je oba dva trefil, na lidi se střílelo líp než na psy, cítil na ně větší vztek. Zbyly tři náboje, slyšel dupání a výkřiky kolem vikýře. „Dělejte, chlapi, vy dva běžte za tamtím a vy pojd'te sem, je tam sám!“ potom se ve vikýři objevily po obou stranách stíny a někdo naslepo vystřelil dovnitř, Jindřich znovu zazmatkoval a dvakrát vypálil, takže mu zbyl jediný náboj.

Vikýřem dovnitř najednou vskočil chlap v četnické uniformě, Jindřich stiskl spoušť pozdě, četník vystřelil. Cosi Jindřichovi prasklo v hrudníku, jako by to byla suchá lísková větev.

Zdvihl pistoli, věděl, že cvakne naprázdno, a na prstech ucítil lepka-vou krev. Jindřich vydechl a chuchvalec prachu před ním vyletěl vpřed, jako by to byla jeho duše, na okamžik byl doma, jedli rybí polévku, nikdy mu moc nechutnala, chtěl říct tátovi i mámě, že mu chutná, aby jim udělal radost, ale najednou to nešlo, táta řekl, víš čeho se v týhle republice dožiješ – jen toho, že tě všichni nakonec zradí, Jindřich zdvihl zbraň, cvakla naprázdno, v kapse už nezůstalo nic, jen kousek dehyd-rovaného masa, které nedal nemocné kočce, a pak mu pistole vypadla z ruky na zaprášená prkna půdy, četník proti němu vytáhl nůž, zle se usmál a bodl ho vši silou dvakrát do krku.

Epilog: Říjen 1949

U nového služebního auta na dvorku veselské stanice postával Štrgál, který už naložil munici, a tak si zaujatě prohlížel novou služební pistoli. Otáčel jí v ruce a střídavě mířil na zem, na slunce, na střechy a nejspíš i na všechny mraky.

„Jak mu to jde s Brázdovou?“ zajímalo Veselého.

Zatloukal se dnes dostavil jako poslední ze zástupců četnických stanic z okolí, aby přebral munici proti nepřátelům strany, vyslechl si přednášku o potížích se sedláky, kteří remcali proti nesplnitelným dávkám, a odvezl stoh nových formulářů – z řad spolehlivých občanů byli ustanoveni pomocníci SNB, kteří měli dohlížet na pořádek v obci.

„Ta lítá bůhvíkdě, prej ji viděli až u Havířova.“

„Tak je z něj zase svobodnej muž, co?“

„Jo, svobodnej muž, co nějakou ubohou holku přivede do maléru.“

V rohu stála velká litinová kamna, na zdi visela vedle okna mapa Československa, stůl pokrývala lejstra a arch poštovních známek, které už nenesly nápis *Deutsches Reich*, ale modrou tvář Julia Fučíka. Když vzhlédl, viděl strop bez map, který si četníci opravili svépomocí – tedy bez Kašpara, který se rozhodl Veselský sbor opustit a odejít do Sudet ke Znojmu, kde mu slíbili statek a postup v řadách SNB. Na stole ležela hlášení o věznicích, kteří včera utekli z vězení v Českých Budějovicích, bylo jich celkem sedmnáct: katolický kněz, tenista, který vyhrál turnaj v Monaku, jeptiška z moravského kláštera, důstojník exilové armády, pilot kanadského letadla... Najednou si představil, že Lída nevydržela a utekla, jak pak pro ni jede na nádraží a v půli cesty zahlédne její schoulenou postavu mezi ploty.

Její jméno na seznamu naštěstí nenašel.

„Poslouchej, já vím, že jsi myšlenkami u té své holky. Vyzvedáš ji dneska?“

„Jo.“

„Říkal jsem ti, že si ji ve vězení dlouho nenechaj. Prosím tě, koho zajímá spiritismus?“

Někoho nejspíš jo, napadlo Zatloukala, ale bylo zbytečné, aby odpovídal. Veselý v tom měl jasno, protože věděl, co dělat, a pokud něco pokazil, pokazil to tak, že se z toho dal vytlouct nějaký kapitál. Všichni děláme chyby, pomyslel si Zatloukal, ale lidi jako já ze svých chyb nemají nic víc než výčitky svědomí a všeobecný výsměch.

„Jak dlouho tam Lída byla?“ zeptal se Veselý laskavě, téměř otcovsky.

„Skoro půl roku. Zatkli ji v květnu.“

„Máš pro ni kabát?“

„Kabát?“

„Honzo, jestli ji zatkli v květnu, určitě na sobě měla jenom ty své tenounký šatičky.“

Co vůbec měla na sobě, když ji zatýkali? Naštěstí u toho nebyl, z Tábora si pro ni přijeli stejní lidé, kteří sebrali jejího tátu.

„Myslíš už na ženění?“

Kdepak, tohle není otázka, ale stejně šifrovaná zpráva jako byly ty za války, ve skutečnosti znamená: měl bys přehodnotit, co takové manželství znamená pro služební postup. Neodpověděl, zato Veselý sáhl po lahvi vaječného koňaku a nalil mu sklenici až po okraj. „Chci ti něco ukázat. Čas ještě máš, ne?“

„Jo,“ řekl Zatloukal otráveně.

Veselý sáhl do stolu a podal mu dopis napsaný roztřeseným kostrbatým písmem s adresou táborského gestapa.

12. března 1943

Vrchní nadstrážmistr Jan Zatloukal ze Lhoty nad Lužnicí pomáhá v okolí obce skrývat svou snoubenku Lídu Váchalovou, která měla nastoupit práci v Reichu. Toto chování vrhá špatné světlo na jméno celého strážnického sboru i celou naši obec.

Dopis nebyl podepsaný, ale Zatloukal písmo znal. „Štrgál si prostě brousil zuby na tvoje místo.“

Vlastně ho to ani nenaštvalo, jen si vzpomněl, jak mu Štrgál vyprávěl o bláznivé Brázdové a seníku, a zalitoval, že mohl takovému grázlovi věřit.

„Já tyhle Slováky zasraný nemůžu ani cejtit, to ti teda povídám, Honzo, je to banda těch nejhorších zrádců, zradili nás před válkou a říkám ti, že nás příště zraděj zas.“

Tahle neskrývaná zášť Zatloukala zarazila, ale mnohem víc ho překvapilo, že poštu zadržoval právě Veselý.

Proč mi ten dopis ukazuje až teď? Nejspíš se chystají další změny a Veselému teče do bot. Ve volbách před třemi lety kandidoval za sociální demokraty, a i když se zachránil přeběhnutím ke komunistům, pořád to byl škraloup, na který se nezapomíná.

„Kolik jste takovejch dopisů chytil?“

„Hodně, Honzo.“

„Chodilo to i po válce?“

Veselý přikývl. „Tendle je z minulýho tejdne.“

Lhotský učitel Antonín Páral skrývá i nadále sochu Edvarda Beneše, který náš těžkým osudem soužený národ zaprodal zrádcům z Anglie...

Ale tohle písmo Štrgálovi nepatřilo.

„Nikommu na gestapu nebylo podezřelý, že žádný udání na lhotský nechodí?“

„Nejde jen o Lhotu, zadržuju prostě ty nejhorší svinstva. Teda až do včerejška.“

„Jak to myslíš?“

„Hele, pojd' se mnou. Nebude to pěkněj pohled, ale všechno ti dojde.“ Veselý vstal a zamkl stůl. „Možná mi od teďka budeš o něco víc věřit.“

„Jo, to budu,“ přiznal Zatloukal, protože Veselý ho měl celou válku v hrsti, a nejspíš opravdu zachránil Lídu a desítky dalších lidí.

Do tváří se jim opřel chladný vítr. Mezi domy probleskovala Lužnice, veselský mlýn přešel pod státní podnik Mlýny a těstárny v Boršově nad Vltavou. Když spatřil našedlý pás trávy mezi dlažebními kostkami, vzpomněl si, že tady stála lama a tamhle stánek s d'áblivými prsteny. Neměl jsem je ukazovat farářům, napadlo ho a znovu si vzpomněl na tělo na střeše kostela. Veselý cosi vykládal o podřízených a vedl Zatloukala do úzké uličky, na jejímž rohu před lety postával mladík a volal: Dejte si inzerát, mladý pane!

Vešli do dveří, které stejně jako před lety nebyly zamčené, v předsíni tehdy stál stůl s cedulkou VYKLÁDÁNÍ OSUDU. V opuštěném sále je nevídal zápach zelí, ale nasládlý pach, na pódiu nestála jediná židle, závěs před kuchyňkou byl zatažený, prošli sálem i setmělou chodbičkou, a pak se Veselý zastavil před dveřmi, z nichž nasládlý pach vycházel, nadechl se, sáhl po klice a otevřel dveře.

Na posteli leželo nateklé obrovské tělo, chvilku trvalo, než pochopil, že je to Švarcová, která ho poslala dělat čaj a nakonec řekla, že jsou s Lídou jedinou bytostí, a jeden z nich skončí nevinně ve vězení, nemýlila se, jenže ve vězení neskončil on, jak si celou válku namlouval. Šedivý svetr s perleťovými knoflíky visel na křesle, kostkované papuče se válely na podlaze a na bílých nohou se leskly nafouklé fialové křečkové žíly, jako by je někdo na lýtka právě domaloval. Pořád měl pocit, že se dívá na podium a Švarcová náhle promluví. I tenkrát měla přece zavřené oči. Vyhlédl z okna: na otlučené omítce zdi vedlejšího domu pořád stálo velké písmeno R.

„Myslel jsem, že všechny spiritisty poslali do koncentráků a teď do vězení.“

„Byla už tak stará a nemocná, že ji nechali na pokoji.“

„To ji nikdo neudal?“

„Ale to víš, že udal.“

„Jak jste na ty dopisy přišel?“

„Pomáhal mi Kraus z pošty.“

„Ten zakrslej mužíček?“

„Jo. Bylo mi divný, že mi sám od sebe nosí dopisy, co šly na gestapo. Říkal, že některý nechává projít, ale ty, za který mohli lidi dostat provaz, musí zastavit.“

„Jak to poznal?“

Veselý kývl hlavou k posteli.

„Stačilo, když na ně sáhla, a poznala, co je uvnitř. A víš, co je zvláštní? Bála se je pálit, říkala, že se spalováním zla uvolňuje škodlivá energie, musí se prý počkat, až se samy rozpadnou a zetlejí, jedině tak se prý dá bojovat se zlem.“

„Byl jsem tu na seanci s Lídou.“

„Já tu taky jednou byl, ale pak už jsem se tu nemohl ukázat. Jak by to asi vypadalo, strážmistr a duchařina? A víš, co jsem si myslel? Že je ta ženská podvodnice.“

Zatloukal otevřel skříň a na podlahu se vysypaly dvě obálky narvané starými penězi. Na konci protektorátu jich byl nadbytek, ale nebylo si za ně co koupit, vláda nařídila občanům, aby uložili peníze do bank, v posledním říjnovém týdnu pětáctýřicátého si mohl každý občan vyměnit pět set protektorátních korun za pět set nových, které se za války vytiskly v Anglii. Při přihlašování peněz na vázaný vklad jich měli lidi tolik, že se styděli je přihlásit. Zatloukal viděl, jak je opilý Holas pálí na dvoře, zatímco slepice zděšeně prchaly před hořícími bankovkami, které se jim nad hlavou otáčely ve větru jako letadla zasažená protivzdušnou obranou.

„O jiným médiu tady v okolí asi nevíš, co?“

„Ne.“

Dlouhé sádelnaté ruce vypadaly, že navěky bojují se zlem, tápaly v prázdnotě po dalším udání. Zešedlá tvář na posteli třeštila oči ke stropu.

Jediná bytost, pomyslel si, nejspíš všechno skončilo tím, že Švarcová zemřela.

Vlak měl asi dvacet minut zpoždění. U lavičky se u stánku s pivem, párky a limonádou tísnily děti, které se vracely ze školy. V amplionu se ozvalo

zapraskání, ale Zatloukal hlášení nerozuměl. Konečně spatřil sloup páry a obrys lokomotivy, cestující se s kufry nahrnuli k nástupišti, zatímco vlak rámusivě brzdil, snažil se zahlédnout její vlasy nebo postavu, ale viděl jen zástupy plášťů a kabátů, žádné tenounké šatičky, jak říkal Vese-lý, lidé se drali kolem, doufal, že tu na Lídu nebude nikdo čekat, jediný, kdo se s ní stýkal, byla Páralová, a té neřekl, že přijede.

Po válce se Lída snažila vypátrat, co se stalo s jejím otcem, nakonec ho našla v nemocnici v Zakopaném, vypravili se tam spolu a odvezli ho do Podkrkonoší, kde se o tátu starala. Do Lhoty jezdívala na léto, plánovali svatbu, jen co se táta uzdraví, a sotva se jakžtakž spravil, přišli si pro něj komunisti. Každé léto se ve Lhotě vyptávala na všechno, co se za války dělo, nejvíc ji zajímal Ábel, o kterém nikdo nevěděl vůbec nic.

Konečně vystoupila, neměla tenké šaty, ale tmavý krátký kabát, zastavila se nerozhodně na nástupišti a zírala na cihlovou budovu Veselského nádraží, jako by celou dobu čekala něco jiného. Vypadala nesmírně unaveně a vyzáble, vlasy jí kolem hlavy padaly jako dlouhé zašmodrchané nitky. Vykročil proti ní, usmál se, ona se také usmála, lidé se valili kolem a strkali do nich, vzal ji za ruku a řekl Ahoj, odpověděla tak neslyšně, že se jen mohl domýšlet, že ho nejspíš také pozdravila. Nedali si pusy, i když na okamžik zaváhal, ale vzpomněl si, že nesnáší, když se kolem ní mačkají lidé. Políbí ji později. Chtěl jí vzít tašku, ale nenesla vůbec nic, takže ji chytil za ruku a táhl davem. Prošli vestibulem, před nádražím parkovalo jeho nové služební auto, čekal, že bude překvapená, až uvidí, jak si polepšil, cosi říkala, ale nejspíš jí nerozuměl, a pak pochopil, že se dívá na červený kočárek, který na chodníku tlačila světlovlasá žena.

„...ta paní vykrádala kočárky, začala s tím ještě za války v Plzni, napadlo jí, že když je někde mrtvé dítě, to živé bude mít velkou cenu, prostě vzala dítě i s kočárkem, konečně měla nějaký majetek, a prý tři děti prodala nebo vyměnila za něco jiného, než ji chytili. Lidem musíš věřit, to je jediná šance, jak můžou uvěřit tomu, co jim vykládáš ty.“

Oči jí planuly jako v horečce a Zatloukal měl pocit, že zaslechl tichou výčitku: kdybys tak věděl, mezi jaký lidi mě zavřeli.

Otevřel přední dveře. Opatrně nastoupila, jako by nasedala do kymácející se lodičky.

„Víš, na co jsem pořád myslela? Že se naučím všechno o jedech, dostanu se mezi ty, co poslali tátu na smrt, a do jednoho je otrávím.“

Nastartoval a vycouval z parkoviště, ale musel jet krokem, ulice před nádražím byla plná lidí. Tolik si Lídu přál vidět šťastnou a spokojenou, a místo toho cítil nevysvětlitelný strach, jako by tušil, že právě v tenhle dlouho očekávaný den se všechno rozláme na kousky.

„Spíš na strážnici?“ Promluvila konečně hlasem, ve kterém neslyšel stopy hořkosti.

„Ne, u tety.“

Přemýšlel, jestli se zeptá na strýcův statek, ale odvrátila hlavu.

„A kde budeš bydlet ty?“

„Nevím.“

Její odpovědi se bál, mohla říct, že se vrátí do Podkrkonoší k příbuzným.

„Můžeš bydlet u Páralové. Byla by moc ráda.“

„A co budu ve Lhotě dělat?“

„Něco seženem, bude se zakládat družstvo. A o bydlení se nestarej, nejspíš něco dostanu, zabíraj se domy, spousta lidí odešla,“ dodal rychle, protože tušil, že najít Lídě práci nebude snadné.

„Vsadím se, že stejně přespáváš na strážnici.“

„Někdy,“ připustil. Minuli další kočárek, který tlačila starší žena, mohla to být matka, teta nebo i babička chlapečka, který držel v ruce vyřezávaného koníka a zíral na jejich auto. Možná její tíseň pramení z toho, že všude vidí maminky s dětmi. Nějak si ji nedokázal představit jinak, než jako malé vyzábělé děvčátko, kterému někdo přes noc řekl, že je mu šestatřicet.

„Kam chceš zavézt?“

„Na náměstí.“

„Proč na náměstí?“ zeptal se překvapeně.

„Pamatuješ si, jak jsme se sem vypravili na trh?“

„Jasně, byla tu lama a podvodníci s drnem.“

„Nebyli to podvodníci,“ řekla tak ostře, že mu ruce téměř sjely z volantů.

„Jak to myslíš?“

„Copak jsi neviděl ty děti? Opravdu truchlily a věřily, že jejich otec někde žije a my jim pomůžeme.“

„Copak jsme jim mohli pomoci?“

„Jasně, že jsme jim mohli pomoci, stačilo doopravdy poslouchat a uslyšeli bysme ten hlas!“ zakřičela. „Už nikam nechci!“

„Co?“

„Nechci jet na náměstí! Co bych tam asi tak dělala?!“

„A kam chceš jet?“ vykřikl a ze všech sil se snažil skrýt svou rozmrzelost.

„Na louku k Lužnici.“

„Ke statku?“

„Chtěla bych se projít u řeky. Sama.“

Odbočil k Lužnici na cestu, po které vozil munici, a v hlavě mu vrtalo, jestli slovem „sama“ myslela, že ho pošle domů.

„Pamatuješ si médium?“ řekl po chvíli. Silnice na Lhotu byla opuštěná, vpravo mezi stromy mohl v dálce tušit obrys Vopatova mlýna.

„Jaké médium?“

„Švarcovou, co nám řekla, že jsme jediná bytost a že zůstaneme spolu.“

„Té ženské jsem nevěřila ani slovo.“

„Přece jsi říkala... Proč si myslíš, že to byla podvodnice?“

„Prostě to vím.“

„Je po smrti,“ polkl. „Zadržela spoustu udání.“

„To je ten nejstarší trik na světě!“

„Trik?“

„Jo, prostě je sepsala a posílala sama.“

Tohle ho přirozeně vůbec nenapadlo, takže se na to, co měl na mysli, zeptal až po chvíli:

„Myslíš někdy na to, co nám řekla o jediné bytosti?“ Místo odpovědi se zamračila a schoulila na sedadle.

Auto se sunulo po cestě kolem Ábelova statku, Lída mlčela a vyhlížela pole a louky. Slunce jí zapadalo za hlavou, takže vždycky, když na ni pohlédl, viděl jen paprsky slunce a cítil zatuchlou vůni jejího oblečení.

Po slunečnicích na zahradě u Ábelova statku už nezbyla ani stopa, i rybízý někdo vykopal. Tyčky plotu byly opravené a přetřené. Potisící si vzpomněl, jak stál mezi stromy a Ábel odcházel s batohem na zádech. „Ábel se vrátil?“

„Ne.“

„Kdo tam bydlí?“

„Na pár měsíců dostal statek nový starosta, obec ho opravila, a jediný, co udělal, bylo, že natřel plot.“

„Nový starosta? Kdo to je?“

„Dosadili ho z okresu, přitáhl ze severní Moravy na voze vyzdobeným trikolorou, zpíval lidový písň, chlastal, tancoval, a pak zase odtáhl.“ Ani nedodal, kolik toho místním nasliboval, a kolik si nakradl, jednoho dne byl dům zase vyrabovaný a prázdný, jako by to byl věčný osud statku U Jenštajna.

Když se za ním s Havlátem a Štrgálem pustili, zjistili, že mu přijeli pomoci kamarádi z Moravy, vyhrožovali, že nejdřív postřílejí je a pak se vrátí do Lhoty a vyřídí si to s celou vesnicí, ale viděl na nich, že i když byli v přesile, měli nahnáno, přece jen se o lhotských četnících leccos vyprávělo, za války si to vyřídili i s parašutisty.

„Není správný brát někomu něco, co mu patří, když nemáš důkaz, že je po smrti.“

Zatloukala vůbec nenapadlo, že by Ábel mohl být naživu; zvěsti o hrozivém osudu, který potkal Židy, nakonec po válce dorazily i do Lhoty.

„Ábel se na všechno tak hezky vyptával, nad vším tolik přemýšlel. Nikdo z jeho rodiny se už neobjevil?“

„Ne.“

„Je to proklatej dům,“ zašeptala.

„Jo, to je.“

Opuštěný statek U Jenštajnu jim zůstal po levici, Zatloukal zatočil k řece, zapadající slunce se jim ocitlo v zádech a zalesklo se ve zpětném zrcátku. Vystoupili na kraji louky, na níž se šedivá tráva podzimu leskla jako naleštěné sklo. Lužnice se valila před nimi a vpravo za lesem stál strýcův statek, který už přebíral národní výbor ve Lhotě.

Podíval se na Lídu a rozpačitě se usmál, protože nevěděl, co říct.

„Nedívej se na mě.“

„Proč ne?“

„Jsem stará a hnusná.“

„Nejsi. Jsi pořád stejně krásná.“

„Neslyšíš, co ti říkám!? Jsem stará.“

„Já jsem taky zestárnul. Vlasy mi prořídly, břicho narostlo. A co? Je mi to jedno.“

„Tobě je to jedno, protože o ničem nepřemýšlíš.“

„To není pravda.“

„Ale je. A proto by nám to nikdy neklapalo.“

„To není pravda.“

„Je to pravda: Vzpomeň si na den, kdy zabili Karlowitze.“

Z nějakého důvodu se na ten den vyptávala už tolikrát, že ho celý znal skoro nazpaměť.

„Karlowitz tenkrát odešel z hospody dřív, že jo?“

„Jo.“ Zatloukal si pamatoval, jak popíjel řídké pivo, chlapi se bavili o prasnicích a pak se objevil mladý Mráček se džbánkem.

„Kam asi šel?“

„Na louku, kterou vyhrál nad strejdou. Štrgál mě ještě varoval, že se tam bude potloukat. Ale já ho tam neviděl.“

„Pak jsi šel na křtiny a říkals, jak jsi s Holasem seděl v kurníku.“

„Jo.“

„Co měl Holas na sobě za boty?“

„Takový vysoký, kožený.“

„Byly suchý?“

„Ne, mokrý.“

„Jak mokrý?“

„Co je to za otázku, jak mokrý?“

„Byly úplně promočený?“

Znovu si vzpomněl na peří, které létalo kolem a na stovky slepicích hověnek, nalepených na oknech kurníku.

„Jo, byly promočený, furt přece pršelo.“

„Tak vidíš.“

„Co vidím? Co tím chceš říct?“

„Že na nic vlastně nemyslíš, že nepřemejšlíš.“ Slunce pomalu mizelo v mracích připomínajících narůžovělé mýdlové bubliny, které měly vyprat tenhle zasmušilý den.

„Říkals, že když se Holas večer objevil na stanici, byl vyfiknutej jak na svatbu.“

„Jo.“

„Měl mokrý boty? Měl na nich bláto?“

„Ne.“ Holas se přece dokonce oholil, nejspíš věděl, že se výslechu na gestapu nevyhne.

„Holas se na stanici přihlásil sám, co?“

„Sám.“

„Kdy?“

„Ve středu po křtinách, asi v půl devátý večer.“

„Gestapo se objevilo v kolik?“

„Kolem čtvrt na sedm.“

„Takže mu došlo, co má dělat.“

„Jak to myslíš?“

„Když popisoval parašutisty, kolik říkal, že jich bylo?“

„Jeden. Říkal, že byl oblečený jako ten v kostele.“

„Jak ho mohl vidět v kostele, když gestapo kostel hlídalo?“

No jo, když šel kolem kostela Havlát, pomalu po něm stříleli. A jak by se zrovna Holas dostal dovnitř?

„Navíc ty parašutisti byli dva, že jo?“

„Jo, u řeky jsem viděl dva.“

„Ale Holas mluvil jen o jednom.“

Něco v tom sakramentsky nehrálo, ale celá situace mu připadala naprosto neuvěřitelná, měl stát vedle ní, držet ji za ruku, těšit se na to, jak budou večer spolu, a místo toho mu Lída vyčítala, co všechno před lety udělal špatně.

„Parašutisti měli výcvik. Proč by zahazovali pistoli? To je skoro, jako by říkali, tady máte stopu, abyste si byli jistý, že jsme tady.“

Znovu si vzpomněl na radost, když se dozvěděl, že zabili Karlowitze.

„To odpoledne ti Holas odevzdal brokovnici.“

„Jo.“

„A vůbec se nevzpouzel, že ne?“

„Ne.“

„A motal se blízko Karlowitze, srnu měl schovanou v lese.“

„Jo, nakonec nám ukázal, kde tu srnu schoval, bál se, že gestapo bude prohledávat okolí kvůli parašutistům.“

„Myslíš, že by šel schovat srnu do lesa jen tak?“

„Co myslíš tím jen tak?“

„Jen tak beze zbraně.“

Zatloukal se zamyslel a řekl: „Chceš říct, že ta pistole byla jeho?“

„Sebral jsi mu brokovnici, a to tě nenapadlo, že u sebe nemá nic jiného? Byl posedlej po zbraních.“

Jasně, uvědomil si najednou, na kraji lesa jsem ho přece neprošacoval, a to byla chyba.

„Odkud ti Holas říkal, že se sem dostal?“

„Od Suchdola.“

„A stál támhle u toho keře?“

„Jo.“

Vydala se k trnkovému keři na břehu potoka a on se loudal za ní.

„Pamatuješ si, jak jsem tě tady tenkrát vyděsila, když jsem ti posílala vzkaz, že jdu do Reichu? Došla jsem až k tobě, a ty jsi mě vůbec neslyšel, že ne?“

„Ne.“

„Holas nemohl slyšet, jak Karlowitz křičí na parašutisty. Jak by mohl stát tady u potoka a slyšet je? Není tu slyšet nic, protože tu šumí proud. A tenkrát byl potok plný vody, pořád pršelo.“

Lída znala louku jeho dětství stokrát líp než on a pochopila to hlavní: Holas tu parašutisty nikdy neviděl.

„Schovávala ses tady?“

„Ten den ne, ale tvůj strejda mi pomáhal.“

„Myslíš, že Karlowitze zabil Holas?“

„Jo. Měl tady po okolí skrýše a Karlowitz je nejspíš objevil.“

„Jak to, že si to umíš všechno představit?“

„To jsou ty tři piva, co denně vypiješ s chlapama v hospodě.“

„Ne, je to tím, že myslím jenom na tebe, na nic jinýho.“ Zoufale rozhodil rukama. „Nemyslíš si doufám, že jsem Holase kryl?“ Při myšlence, že by ho podezírala, se mu sevřelo srdce.

„Ne, to ne,“ řekla smutně.

Konečně pochopil, proč mu to všechno vykládá. „Chceš říct, že je mezi náma konec? Po tolika letech čekání? Vzpomeň si, co říkala Švarcová. Jediná bytost jsme přece my...“

„Žádná jediná bytost neexistuje.“

„Ale existuje, jsme to my dva!“

„Možná v nějakým jiným světě, ne v tomhle.“

„Je to náš osud!“

Na nebi se objevilo káně, zakroužilo nad lesem, mýdlové bubliny nebe ztratily nach a potemněly, jako by ze země opravdu dostaly špínu soumraku. Možná stojíme přímo na místě, kde se pokoušela začarovat ropuchu, jenže kdybych jí to připomněl, nevěřila by mi, že se to stalo. Anebo by našťavaně odešla s tím, že si vymýšlím. Náhle měl pocit, že Lída někde zmizela, a za sebe poslala někoho jiného.

„Chceš se vrátit do Krkonoš?“

„Mohla bych pomáhat ve mlýně ve šrotovně, lidi tam znávali tátu a pomohli by mi. Je to skoro u hranic, nikdo by mě neotravoval.“

Představoval si, jak za ní jede na návštěvu, zastavuje u mlýna a z otevřeného okna někdo říká: To je ten její, představte si, za války zapečetil mlýn, zatkl mlynáře, co mlel načerno a rozdával mouku vdovám.

„Není tu nic, co by tě drželo? Co já?“

„Jak se má máma ve Veselí?“ zeptala se, a on pochopil, že mu už na jeho otázky neodpoví.

„Dobře,“ řekl popuzeně. Kdysi jsme spolu odjížděli na vesnickou pout' a teď je všechno pryč.

„Jsi ve straně, že jo?“

Neodpověděl. Mlčky se vrátili k autu a rozjeli se zpátky proti mrakům, matným ohraným kartám rozdaným nad Lhotou.

Husy se batolily kolem jámy, kde měl už roky stát Masarykův pomník. Zatloukal si tu minulý měsíc snad každý den představoval, jak budou světla oken přimrzat ke spadanému sněhu, jak se vypraví s Lídou na půlnoční, a teď nemohl uvěřit, že nic z toho nebude pravda. Na chodníku se objevila Havlátova nejstarší dcera, dojížděla za prací do Veselí a ještě se starala o sourozence; na sobě měla sukni přešitou z látky z nacistických praporů, které fasovali na začátku války, po válce je Zatloukal do jedné rozdal Havlátové, aby z nich klukům udělala trenýrky a holkám sukně.

Pozdravil ji, usmál se a ona mu úsměv opětovala. Už si našla kluka, vojáka, a Zatloukalovi neušlo, jak vytřeštěně zírá na Lídu – ta raději odvrátila hlavu. Prošli pod dráty obecního rozhlasu, který si Lhota pořídila s velkou slávou, a ze kterých se poslední dobou linula hlášení o nesplnitelných dávkách a nemocech zvířat, jako byla nakažlivá obrna, co zachvátila místní prasata.

„Pamatuješ si na Horákovi?“

„Myslíš ty starý manžele?“

„Jo, představ si, umřeli ve stejný den.“ Nedodal, že je možné, že mu přidělí jejich dům, chtěl si jako poslední triumf nechat právě tohle překvapení. Nesmírně se mu zamlouvala představa, že bydlí v domě, kde žili lidé, kteří se celý život nepřestali milovat. To je možná osud, napadlo ho,

milovat jednu bytost, a zůstat s ní na jednom místě, přesně tak to udělal můj děda a když se s tímhle světem loučil, jeho duše našla klid.

Vzala ho za ruku a pevně mu ji stiskla. „Neboj se, to bude dobrý,“ zašeptala. Stáli pod kaštany v přítmí ulice a Zatloukal si všiml, že v kostele svítí světlo.

„Co je?“ zeptala se, když spatřila jeho znepokojený výraz.

„Kdo tam svítí takhle pozdě?“

Pod oknem, kterým utíkal farář, zůstaly zasádrované díry po kulkách a ve světle kostelních oken připomínaly oplatky svatého přijímání. U skalky trčely dva kusy mříže, které se zapíchly do země a zůstaly tu jako památka na radistu a faráře.

Nový farář přišel ze Žirovnice, ještě stihl kostel opravit a farní pozemky předat do správy národního výboru, než ho zatkli a poslali bůhvíkam. Zatloukal vzal za kliku, kostel měl být zamčený, ale nebyl.

Před oltářem stál Páral, který se za poslední léta celý ohnul a zešedivěl. Maloval a toulal se po lesích, i když místní nadávali, že chlastá a nechává ženu věčně samotnou, a nakonec si vymohli nového učitele, jehož, jak se ukázalo, dosadili do vsi komunisti, aby dohlížel na dávky, které strana předepsala sedlákům.

Páralovu sochu TGM našli rybáři uvízlou na mělčině před Táborem a komunisti ji prohlásili za buržoazní provokaci. Páral jásal a všude vykřikoval: vidíte, komunisti jako jediný poznali, kdo to byl, já ty kluky proletářský pudu volit. Dnes maloval klečící anděly v kruhu kolem oltáře, na kterém stála schrána, jež ukrývala svaté přijímání. Vypadalo to, že se andělé klaní vysílače a posílají hlášení. Vedle schrány stál na plátně farář a za ním se tyčila tmavá postava.

„Víš, podle koho jsem ho dělal?“

„Ne.“

„Podle parašutisty, co jste ho zastřelili u Ábela.“

Zatloukal se tenkrát s gestapáky dostal ze stanice, když už bylo po všem; mrtvého parašutistu vozili na korbě nákladáku od vesnice k ves-

nici, aby místní viděli, co je čeká, jestli budou pomáhat parašutistům, a aby uvěřili, že ho četníci dostali.

„Pořád ho vidím,“ prohlásil Páral. „Pamatuješ, jak o tom vyprávěl Štrgál? Zasekla se mu zbraň, prej ho musel dobít nožem, ale znáš ho, Štrgál je pěkný sadista, člověk by neřekl, že bejval číšník, spíš bych se vsadil, že dělal řezničinu. Dost se na něm vyřádil, kluk měl rozřezanej krk.“

Štrgál tvrdil, že parašutista bojoval do poslední chvíle, prý chtěl střílet dál, ale Havlát oponoval, že mu došly náboje, čekal na smrt a vůbec se nebránil. Zatloukal nikdy nezapomněl, jak vkročil na půdu u Jenštajnů, když už bylo po všem, zbyla jen kaluž krve a tvar těla obtisknutý v seně. Havlát pak večer v hospodě prohlásil: ať zabijem kohokoli, mám pocit, že jsem ho znal, už když jsem viděl toho radistu v kostele, a pamatujete, jak jsme našli tu zmrzlou tulačku u cesty, tu jako bych znal taky. Zatloukal měl tenkrát úplně stejný pocit, a navíc to byly jeho zbraně a jeho lidé, kdo zabíjel, byl to on, kdo je poslal k Jenštajnům.

Dveře kostela se otevřely, vstoupila Páralová i se Štrgálem – Páralovou zajímalo, kde se její povedený manžel toulá, a Štrgálovi vrtalo v hlavě, proč se v kostele svítí. Lídu neviděli, usadila se mezitím vzadu v lavici. Zatloukalovi bylo líto, že uslyší, jak se lidé, které tak dlouho neviděla, pohádají do krve.

„Co tu děláš?“ vyjela Páralová.

„Vrať se domů, ty mrcho,“ odpověděl Páral.

„No tak, nechte toho,“ zakročil Zatloukal.

„Přesně, ve stánku božím radši držte zobák,“ podpořil ho Štrgál, který Párala nesnášel.

„Nemáme doma ani trochu mouky a ty si nakoupíš nový barvy!“

„Paní Páralová,“ řekla Lída a vstala z lavice.

„Liduško, jsi to ty?“ vyhrkla Páralová a nikomu z přítomných neušlo její zděšení nad tím, jak se Lída ve vězení změnila. V matném světle kostela vypadala, jako by v uličce mezi kostelními lavičkami stála její babička. „Prosím tě, pojď k nám, něco ti upeču...“

„A pak že nemáme mouku,“ rozchechtal se Páral.

„Přijdeš za námi?“ zeptala se Lída a usmála se na Zatloukala.

„Jo, stavím se na strážnici a určitě přijdu.“

Políbila ho na ústa – takže nakonec přece jen polibek dostal. Usmála se a zavěsila do Páralové. Zatloukala napadlo, že se konečně Páralové vypovídá, protože ženská jako Páralová si nejdřív vyslechne, co má Lída na srdci, a teprve potom se podělí o svém trápení s manželem.

„To je dobře, že je Lída doma,“ prohlásil Páral. „Víš, kde jsi doma, Honzo? Tam, kde přejdeš náves a víš, jaký si dáš pivo, a znáš člověka, co ti ho natočí.“

„Náčelníku, musíte na schůzi,“ ozval se Štrgál.

„Ted? Je skoro sedm!“

„Posílá mě starosta, je to prej strašně důležitý, v hospodě čekají už jen na vás!“

„Tos mi to nemohl říct hned!“

Zatracená práce, pomyslel si Zatloukal, schůzování se zase protáhne, mohl jsem aspoň varovat Lídu, že přijdu bůhvídkdy. Nakvašeně vykročil z kostela.

Musím se k něčemu upnout, pomyslel si, budu si představovat, jak s Lídou žijem v domě po Horákových, vyrážíme s dětmi na procházku na louku k potoku, tráva se ohýbá a volavky letí k rybníkům, děti se snaží přebrodit potok, máme kluka a holku, kluk je starší, aby ji bránil... jenže je to nesmysl.

Lída tu se mnou nezůstane.

„Co mám dělat s Páralem?“ vyrušil ho Štrgál.

„Nech ho v kostele, nechci, aby se dneska vracel domů a dělal tam bordel.“

Přešel dvůr a zamířil zadem do sálu hospody, kde na zdi visel hospodářský ceník – žito 1 metrák – 360 Kč, oves – 283 Kč, ječmen – 320 Kč, litr mléka – 5 Kč. Horváthová obsluhovala ve výčepu, pro pivo posílali nového učitele, říkalo se, že ho hned, jak družstvo začne pořádné fungovat, pošlou do Soběslavi. Předsedou družstva se před týdnem stal starý Zatloukal, který se při svém útěku dostal na Slovensko a pomáhal Rusům osvobozovat Čechy.

Při pohledu na jeho postavu v čele stolu Zatloukalovi došlo, jak moc se strejda za poslední rok změnil – chlatal, kouřil a utrácel stokrát víc než Zatloukalův táta. Ještě před lety tu sedával sám a vždycky působil jako člověk, který se nikdy neunáhlí, teď byl s každým kamarád, vypil deset piv, plácal hostinskou po zádech s tím, že mu musí ráno otevřít už v jedenáct, a neustále mluvil o tom, jak se jako jediný z místních hrdinně postavil Karlowitzovi, rozdal si to s ním v kartách, jenže netušil, že jsou označené, a prohrál – z čirého bláznovství byl revoluční čin odboje. Strýc byl ostatně už dva roky ve straně, hodlal sjednotit ostatní vesnice do obrovského zemědělského družstva.

Vedle strýce seděl Holas, který se stal po odchodu vypečeného moravského starosty předsedou národního výboru, schůzi už zahájil bez Zatloukala, na pořadu dne byly nové dávky za úřední výkony, dávky ze psů, překročení policejní hodiny, která byla stanovená na půlnoc, a dokonce i za hru v karty, proti čemuž místní protestovali a nadávali, že ti kreténi ve Veselí mají strach, že by je lhoteští ožulili o všechno nejen v mariáši, ale i v záchodu a vole lehni. Do jednoho už byli přiopilí, a učitel před Zatloukala postavil sklenici vodky.

„Chystá se konfiskace těžkejších strojů, na to tě budem, Honzo, potřebovat. Havlát by mohl sepsat, co kdo v okolí má, aby nikoho na poslední chvíli nenapadlo chytračit a prodat nějakou mašinu Veselákům.“

Zatloukal věděl, že přikývne, právě proto ho pozvali.

„A připrav se na to, že se musí vysvětlit, co se stalo parašutistům,“ prohlásil Holas.

„Jak to myslíš?“

„Poslouchej dobře, přišlo to seshora: parašusti seskočili, aby založili buňku KSČ, znali tady spoustu obyčejných, poctivých lidí v okolí, takže se v tomhle smyslu sepsala zpráva, ty a tví kluci ji podepíšete, hlavně Štrgál s Havlátem, ty tam byli poslední.“

„Jak poslední?“

„Copak to nechápeš? Štrgál prostě potvrdil, že s parašutistou před smrtí mluvil, a ten mu prozradil, že tajným posláním celého výsadku

bylo založit komunistickou buňku a organizovat odboj s kontakty na Moskvu.“

Tohle snad nemůže myslet vážně, napadlo Zatloukala, a vzápětí měl pocit, že to nevydrží, a všem řekne, co se za války ve skutečnosti stalo.

Jenže co by se tím změnilo?

Skutečnost, že Karlowitze zabil Holas, by teď Holasovi všichni přičetli k dobru, protože je zbavil Němce, který se tu roztahoval, a to, že to hodil na parašutisty, udělal mazaně, parašutisty by zastřelili tak jako tak. A kdyby se Holas přiznal, ještě by ohrozil celou vesnici. A navíc, Honzo, prohlásil by a oči by mu blýskaly: díky mně jste hrdinové, na to nezapomínej, až v Praze se doslechli, jaký jste tvrdý chlapi a my vás vždycky podržíme.

Holas mu podstrčil papír s nápisem *Zpráva o výsadku paraskupiny BRASS*. Možná, napadlo Zatloukala, po mně budou chtít, abych napsal, že Karlowitze zastřelil strejda, a lhotské družstvo ponese hrdý název Rudý odboj.

Nebo Rudá sedma.

„Hele, nechceme to zadarmo. Víme, že je Lída zpátky, souhlasíme s tím, aby tu zůstala, a máme pro tebe bydlení.“

„Já...“ otevřel Zatloukal ústa, jako by chtěl něco říct, ale nevěděl co, vzpomněl si, co říkal děda: musíš něčemu věřit, abys vydržel mezi těma vyžírkama, jinak skončíš jako oni. Já jsem ale věřil, napadlo ho, věřil jsem Lídě, věřil jsem, že spolu zůstaneme a co mi zůstalo? Sakra, měl jsem tenkrát Karlowitze sebrat v hospodě za karban, nikdy by k tomuhle všemu nejspíš nedošlo. Myslíš? opravil ho hlas uvnitř, hlas zvyklý poslouchat, nezměnilo by se vůbec nic, a pak se sklonil nad papír a podepsal.

„Fajn,“ Holas hrábl po papíře a zařadil ho mezi svoje lejstra. „Teď k tvému baráku, ať to máme z krku. Napíšeme, že dům byl od začátku budován a opravován na náklady obce pro velitele strážnické stanice...“

„Velitele stanice sboru národní bezpečnosti,“ opravil ho nový učitel.

„No jo, sakra.“

„Moment, jak to myslíte opravován? U Horáků se přece nic neopravovalo, ne? Nebo vy na to dostanete peníze?“ ozval se Zatloukal.

„Já přece neříkal nic o Horákovejch, dostaneš barák po Ábelovi!“

Zatloukal polkl. Chystají pro něj dům, odkud odešel jeho kamarád, dům, kde zastřelili parašutistu.

„Já nechci barák po mrtvejch.“

„Jak to? Přece jsme ti pomohli dostat Lídu z vězení, ne?“ vyletěl Holas.

„Honzo, teď není čas hrát si na falešnou skromnost,“ vložil se do debaty strýc, „opravili jsme Jenštajnův statek a starosta zdrhnul, takže ho musíme zabydlet, napsat o tom zprávu a urychleně ji poslat na okres, nebo sem pošlou dalšího vyžírku a toho se už nezabavíme.“

Pochopil, že nemá šanci, potřebovali dům udat, a jediný v hierarchii obecních funkcí, kdo si ho zasloužil, byl velitel místního sboru národní bezpečnosti, takže to vypadalo naprosto přirozeně a nikoho nikdy nenapadne, aby do toho šťoural.

„Hodíme to na papír, ale nejdřív si zahrajem mariáš.“

„Dneska nemůžu,“ ohradil se Zatloukal.

„Kam pospícháš, prosím tě? Dáváme ti barák a ty si s náma nedáš ani partičku? Lída ti neuteče, jen si vzpomeň, jak dlouho ses s náma nenapil.“

„Přesně, dyť já tě ani pořádně neznám,“ prohlásil nový učitel a vytáhl karty.

Okna už nebyla přelepená papírem na zatemnění, takže občas vyhlédl ven, jak se táhne noc, konečně začalo svítat a karbanický zápal opadl, protože už nebylo o co hrát, Zatloukalův strýc vyhrál úplně všechno:

Nic si z toho, Honzo, nedělej, víš, co se říká, neštěstí v kartách, štěstí v lásce, někdy vyhraješ pár korun, a jindy prohraješ statek, no a co? Poděláš se z toho?

Zprávu o převodu domu si Zatloukal nakonec musel napsat sám, protože učitel usnul u kamen, a Holas se strýcem šli budit hostinskou, aby jim udělala něco teplého k jídlu, půjdou strílet na kance, takže vzal pero a uvedl, že na zasedání národního výboru v Lhotě nad Lužnicí byl

dne 30. října 1949 nadstrážmistrovi Janovi Zatloukalovi úředně přidělen dům čp. 28, a když ji dopsal, vrhli se na ni, aby ji slavnostně podepsali, mávali přitom perem jako šavlí a hráli si na sekundanty, kteří za úsvitu pomohli ve vyčerpávajícím souboji věrnému příteli, který celé roky bránil čest milované vsi.

Konečně mohl jít.

Nad Lhotou ležely mraky plné šedivého světla. Zastavil se u oken domu, kde bydlívali Horákové a nahlédl dovnitř. Na stole ležel talíř, nad ním visel obraz lhotského kostela a krucifix. Zatloukal škytnul, hlava se mu točila, chladný říjnový vzduch voněl tlejícím listím a napadanými jablky, došel ke kaštanu před kostelem, opřel se a vyčůral. Opilý strážmistr močí na veřejném prostranství za božího dne, pomyslel si, zatímco se travou plížila šedivá kočka a strkala čumák do myší díry, s očima, které se ve světle dne blýskaly jako svítilny.

Lídě jsem slíbil, že za ní přijdu k Páralové, a místo toho jsem se opil, pomyslel si našťavaně. To zahodím všechny ty roky, kdy jsem na ni čekal? Co jsem vůbec za chlapa, že si to nemůžu zařídit s jednou holkou? Copak si ji nechám utéct? Copak mi její táta neříkal, že je s ní těžký pořízení?

Ze dveří stanice vyšel Havlát a zapínal si pouzdro od zbraně k opasku.

„Volali z výboru.“

„Co je? Co zas chtěj?“

„Máme jít všichni k Ábelovi.“

„Proč?“

„Nevím, nebylo jim rozumět.“

„A kdo volal?“

„Říkám, že nevím.“

Ožrali se, sotva můžou mluvit, a teď mu budou chtít slavnostně předat jeho nový domov, aby mužům ve sboru národní bezpečnosti ukázali, čeho se můžou dočkat, a pak je nejspíš poprosí, aby to po tom moravským gaunerovi vymalovali a dali do pořádku. Předtím je určitě zpacifikujou flaškou rumu – jasně, už to dávalo smysl, proto se strejda

s Holasem potřebovali po ránu najíst a strejda má navíc návštěvu u Ábela na cestě domů.

„Kde je Štrgál?“

„Už šel, vzal si tu novou pistoli, co jste přivezli z Veselí.“

„Ten kretén tam bude střílet a ještě vzbudí celou ves! Tos mu ji nemohl vzít?“

„Říkal, že jste mu to dovolil. Tak jdete?“

„Jdi, přijdu za tebou.“

Světlo nad krajinou se dralo od Lužnice a rozlévalo mezi poli a zahradami. Zastavil se na stanici, opláchl se a pak se vydal do mírného svahu nad Lhotou a z pohledu na Ábelův statek se mu udělalo zle.

Dveře už nebyly vyvrácené, bývalý předseda je potřeboval, sebral i nábytek a v noci ho odvezl na dvou vozech. Zatloukal se unaveně svalil na pár roztrhaných matrací, které tu zbyly, a došlo mu, že se tu Lídě nikdy líbit nebude.

Až jí řeknu, co jsem pro ni připravil za bydlení, sebere se a už se nikdy nevrátí.

Zavřel oči. Bůhví jak dlouho tu budu čekat na Holase a strejdu, možná si nejdřív půjdou zastřílet, objeví se až dopoledne a to ještě budou shánět hostinskou, aby jim sem donesla párky, chleba a hořčici.

Všechno nenávratně spěje k jedinému: abysme se s Lídou pohádali, protože jsme oba plní hněvu a zášti a tohle místo nám nepomůže. Dům po Ábelovi.

Proč jsem ten papír vůbec podepsal?

Měl jsem trvat na svém, jsem prostě zbabělec, pomyslel si roztrpčeně a vzhlédl, omítka se loupala a padala mu na uniformu jako mouka. Před léty jsem vstával u Havlátů na lešení a všechno jsem viděl růžově.

Ne, nesmím to vzdát.

Jsme jediná bytost, Lída přece vždycky chtěla mít koně, tady ho může mít, je tu dvůr, zahrada, budeme tu jen my, sami dva, Lída přece nemusí chodit do práce, nějak to zvládnem, takovej statek nám přece musí stačit.

Zvenku se ozval výstřel.

Ten pitomec Štrgál si zkouší pistoli a nejspíš zase chystá pro Havláta přednášku o balistice.

Zatloukal vyskočil a vyběhl na dvorek.

Štrgál ležel za pumpou, levou rukou se držel za břicho, prsty měl zbrocené krví, v pravačce tiskl pistoli, se kterou si hrál včera ráno na dvoře ve Veselí, a jeho vyděšené oči zíraly na Zatloukala.

„Co to vyvádíš?“

Místo odpovědi se ozval další výstřel, tentokrát ze stodoly. Zatloukal se otočil, vytáhl zbraň a rozběhl se.

Za dveřmi stodoly ležel Havlát s prostřelenou hlavou, už ani nedýchal. Napravo od Zatloukala se kdosi mihnul, ale zmizel mu z očí, a než se otočil, byl dvůr prázdný.

Někdo je vevnitř.

Vrátil se předseda družstva? Přece jim nadával, že si to s nima vyřídí, jestli se za ním pustí.

Zatloukal se nadechl, sevřel zbraň a vkročil dovnitř.

Za dveřmi stál stín.

Ábel, blesko mu hlavou, je to Ábel, byl vždycky vyšší než já! Stín se pohnul, ale nebyl to Ábel.

Muž vystoupil zpoza dveří, na sobě měl plátěný kabát, a pod ním věžeňské kalhoty.

Zatloukal strnul. Seznam lidí, kteří utekli z budějovického vězení... A najednou mu došlo, že toho chlapa už někde viděl, určitě, před lety a byla u toho Lída.

Muž zdvihl pistoli a jeho tmavé oči na něj pohlédly.

Dva vojáci, kteří stáli v uličce za nimi – v tom okamžiku mu došlo, že jediná bytost existovala, viděl ji na vlastní oči, když běžel po břehu Lužnice, dva muži stejné výšky, kteří vypadali jako jeden, ruce a nohy, které na okamžik patřily jednomu muži, a vzápětí ho ochromila hrůza.

„Slíbil jsem Jindrovi, že ho nikdy nezahlavím, ty svině,“ zašeptal hlas a pak jediná bytost, která se dostala z vězení a čekala na místě, kam přivezla smrt, stiskla spoušť.

Martin Sichinger

Jediná bytost

Edice Současná česká próza
Redakce Slávka Járová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 19. 9. 2017

ISBN 978-80-7587-348-4 (epub)
ISBN 978-80-7587-349-1 (pdf)
ISBN 978-80-7587-350-7 (prc)
ISBN 978-80-7587-351-4 (html)